

**ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน**

นางสาวนรณด สมบุญโสด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2552

**Factors Influencing Voting in the 2007 Draft Constitution
Referendum of Voters in Lamphun**

Miss Naranon Somboonsod

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

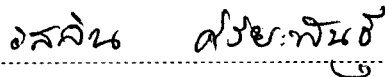
2009

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550
ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน
ชื่อและนามสกุล นางสาวนรณล สมบุญโสศ
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์รสลิน ศิริยะพันธ์
2. รองศาสตราจารย์ฐปนรรต พรหมอินทร์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

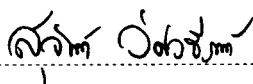

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์รสลิน ศิริยะพันธ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ฐปนรรต พรหมอินทร์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
การเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 11 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2553

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์รสลิน ศิริยะพันธุ์ และรองศาสตราจารย์รูปนรรต พรหมอินทร์ ที่ได้กรุณาให้
คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และติดตามการทำวิทยานิพนธ์ ครั้งนี้อย่าง
ใกล้ชิดตลอดเวลา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำ
ตลอดจนตรวจและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอย่างดียิ่ง ขอขอบพระคุณประชาชนทุกท่านใน
จังหวัดลำพูน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้จนทำให้การวิจัยสำเร็จ
ลงด้วยดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาราช เพื่อนนักศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ที่ทุกท่าน
ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

นรนล สมบุญโสด

สิงหาคม 2552

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550
ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน

ผู้วิจัย นางสาวนรณล สมบุญโสด **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์รศลิน ศิริยะพันธ์ (2) รองศาสตราจารย์ฐปนรรต
พรหมอินทร์ **ปีการศึกษา** 2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติในจังหวัดลำพูน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติในจังหวัดลำพูน จำนวน 400 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าโคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ คือปัจจัย ด้านการรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากสื่อต่าง ๆ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 และด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อด้อยของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 (2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติคือปัจจัยด้านกระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการเลือกตั้ง ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ การลงประชามติ รัฐธรรมนูญ ลำพูน

Thesis title: Factors Influencing Voting in the 2007 Draft Constitution Referendum of Voters in Lamphun

Researcher: Miss Naranon Somboonsod; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Thesis advisors:** (1) Rosalin Siriyaphan, Associate Professor; (2) Thapanat Prom-in, Associate Professor; **Academic year:** 2009

Abstract

The purpose of this research was to study the personal and the referendum process factors affecting voting decision in the 2007 draft constitution referendum of voters in Lamphun province.

The sample consisted of 400 voters in Lamphun province. Data was collected by means of questionnaires and analyzed by using frequencies, percentages and Chi-square test.

It was found that (1) The personal factors which correlated with voting decision were the Draft Constitution of the Thai Kingdom B.E.2550 acknowledged from medias and the opinions about advantages and disadvantages of the Draft Constitution of the Thai Kingdom B.E.2550. (2) The referendum process factors which correlated with voting decision were the referendum management process of Election Commission and the public relation to motivate people to “yes” vote and to “no” vote in the Draft Constitution of the Thai Kingdom B.E.2550 referendum at a significance level of .05

Keywords: Referendum, the Constitution, Lamphun

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ	10
แนวคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ	22
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	28
แนวคิดเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ	36
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ	43
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจลงคะแนนเสียง	50
ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดลำพูน	52
ข้อมูลเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	54
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	70
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล	74
การวิเคราะห์ข้อมูล	74
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
ปัจจัยส่วนบุคคล	76
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ	89
การตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	97
ข้อเสนอแนะในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	99
การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	100
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	120
สรุปการวิจัย	120
อภิปรายผล	126
ข้อเสนอแนะ	131
บรรณานุกรม	134
ภาคผนวก	138
ก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	139
ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือ	150
ประวัติผู้วิจัย	152

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1	แสดงผลการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของจังหวัดลำพูน ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2552 4
ตารางที่ 2.1	เปรียบเทียบบทบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย ฉบับต่าง ๆ จนถึง พ.ศ. 2550 39
ตารางที่ 2.2	แสดงข้อมูลการออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของจังหวัดลำพูนแยกตามเขตอำเภอ 54
ตารางที่ 4.1	ปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิลงประชามติ 76
ตารางที่ 4.2	จำนวน และร้อยละ ความคาดหวังของผู้มีสิทธิลงประชามติ ต่อผลที่เกิดขึ้น ภายหลังการลงประชามติ 79
ตารางที่ 4.3	จำนวน และร้อยละของ การรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จากสื่อต่าง ๆ 81
ตารางที่ 4.4	จำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการศึกษาเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 83
ตารางที่ 4.5	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดี ของร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 84
ตารางที่ 4.6	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อด้อย ของร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 87
ตารางที่ 4.7	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการ จัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง 90
ตารางที่ 4.8	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชน “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ 92
ตารางที่ 4.9	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ 93
ตารางที่ 4.10	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวรณรงค์ให้ ประชาชน เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่มต่าง ๆ 95

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.11	จำนวนและร้อยละของการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550..... 97
ตารางที่ 4.12	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลด้านภูมิหลัง ของผู้มีสิทธิลงประชามติ กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 101
ตารางที่ 4.13	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านความคาดหวัง ของผู้มีสิทธิลงประชามติ ต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 106
ตารางที่ 4.14	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติ ต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ด้านระดับการรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญจากสื่อต่าง ๆ กับการตัดสินใจ ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 107
ตารางที่ 4.15	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติ ต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ด้านระยะเวลาในการศึกษาเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญกับการตัดสินใจ ในการ ลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550..... 108
ตารางที่ 4.16	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติ ต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ กับการตัดสินใจ ในการ ลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 109
ตารางที่ 4.17	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติ ต่อเนื้อหาของ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ กับการตัดสินใจ ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 110

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.18	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ ลงประชามติ ด้านกระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550..... 112
ตารางที่ 4.19	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ ลงประชามติด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญของกลุ่มต่าง ๆ กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 113
ตารางที่ 4.20	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ ลงประชามติด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่มต่าง ๆ กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 114
ตารางที่ 4.21	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ ลงประชามติด้านการรณรงค์ให้ประชาชน เห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่มต่าง ๆ กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 115
ตารางที่ 4.22	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านความคิดเห็น เกี่ยวกับการตัดสินใจ ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กับการตัดสินใจในการ ลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550..... 117

ฉ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แสดงตัวอย่างแขนงของการตัดสินใจ	48
ภาพที่ 2.2 แสดงการเขียนแขนงการตัดสินใจอย่างง่ายด้วยสัญลักษณ์	49

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้รับการกล่าวขานว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน และมีความเป็นประชาธิปไตยมากที่สุด เนื่องจากมีเนื้อหาสำคัญในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน มีการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และสามารถตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังได้มีการจัดตั้งองค์กรอิสระที่มีความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ จึงนับเป็นรัฐธรรมนูญที่ได้สร้างความคาดหวังให้กับประชาชนชาวไทยทุกคนว่าจะสามารถนำพาประเทศไทยไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง หลังจากที่ต้องล้มลุกคลุกคลานมาตลอด ตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ. 2475

อย่างไรก็ตาม ในวันที่ 19 กันยายน 2549 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ก็ต้องสิ้นสุดลง เมื่อคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ได้เข้าทำการยึดอำนาจจากรัฐบาลรักษาการ ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร โดยได้กล่าวถึงเหตุผลในการก่อการรัฐประหารในประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ 1 ไว้ว่า

“ด้วยเป็นที่ปรากฏการณ์แน่ชัดว่า การบริหารราชการแผ่นดิน โดยรัฐบาลรักษาการปัจจุบัน ได้ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งแบ่งฝ่าย สลายความรู้สึกสามัคคีของชนในชาติ อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ชาติไทย ต่างฝ่ายต่างมุ่งหวังเอาชนะด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ และมีแนวโน้มนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยประชาชนส่วนใหญ่ เคลือบแคลงสงสัยการบริหารราชการแผ่นดิน อันส่อไปในทางทุจริตประพฤติกมิชอบอย่างกว้างขวาง หน่วยงาน องค์กรอิสระ ถูกครอบงำทางการเมือง ไม่สามารถสนองตอบเจตนารมณ์ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเกิดปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ตลอดจนหมิ่นเหม่ต่อการหมิ่น

พระบรมเชษานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นที่เคารพเทิดทูนของปวงชนชาวไทย อยู่บ่อยครั้ง แม้หลายภาคส่วนของสังคมจะได้พยายามประนีประนอม คดีคล้ายสถานการณ์ มาโดยต่อเนื่องแล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งยุติลงได้ ดังนั้น คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งประกอบด้วยผู้บัญชาการเหล่าทัพและผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นต้อง ยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ขอยืนยันว่า ไม่มีเจตนาเข้ามาเป็นผู้บริหารราชการแผ่นดินเสียเอง แต่จะได้คืนอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขกลับคืนสู่ปวงชนชาวไทยโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้เพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งความสงบสุขและ ความมั่นคงของชาติ รวมทั้งเทิดทูนไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นที่เคารพยิ่งของปวงชนชาวไทยทุกคน”

จากประกาศคณะปฏิรูปฯ ดังกล่าว คณะปฏิรูปฯ ได้ให้สัญญาว่าจะคืนอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตยกลับคืนสู่ปวงชนชาวไทยโดยเร็วที่สุด โดยจะจัดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่มีเจตนารมณ์ในการปรับปรุงข้อบกพร่องของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และให้ประชาชนชาวไทยลงประชามติ เพื่อให้เป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนอย่างแท้จริง โดยในรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 19 ให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อทำหน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญ และในมาตรา 29 ได้กำหนดไว้ว่า “ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างรัฐธรรมนูญและพิจารณาแล้วเสร็จตาม มาตรา 28 ภายใน 180 วัน นับแต่วันเปิดประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญครั้งแรก เมื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้วให้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบ และจัดให้มีการออกเสียงประชามติว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ซึ่งต้องจัดทำไม่เร็วกว่า 15 วัน และไม่ช้ากว่า 30 วัน นับแต่วันที่เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สภาร่างรัฐธรรมนูญประกาศกำหนด การออกเสียงประชามติต้องกระทำภายในวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร”

การออกเสียงประชามติของประเทศไทยได้เคยมีบัญญัติไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492 ในมาตรา 174 ที่กำหนดว่า การเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หากพระมหากษัตริย์ทรงเห็นว่า อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศชาติหรือประชาชน อาจจัดให้มีการออกเสียงประชามติว่า เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ กับร่างรัฐธรรมนูญนั้นก็ได้ และ ไม่เฉพาะรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2492 เท่านั้น ที่ได้บัญญัติเรื่องการออกเสียงประชามติไว้ แต่ยังมีรัฐธรรมนูญฉบับต่อมาถึง 4 ฉบับ (ไม่นับรวมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549) ได้แก่ ฉบับ พ.ศ. 2511 พ.ศ. 2517 พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ.

2539 และพ.ศ. 2540 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องการออกเสียงประชามติเพื่อให้เห็นชอบกับร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญบางมาตราหรือทั้งฉบับ (ยกเว้น รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เท่านั้น ที่กำหนดให้เรื่องที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติเป็นเรื่องอื่นที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่า มีความสำคัญและอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติ และประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2550: 3)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับจะมีบทบัญญัติรับรองเรื่องการลงประชามติไว้ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่เคยจัดให้มีการลงประชามติในระดับชาติ จึงอาจกล่าวได้ว่าการลงประชามติ ตามมาตรา 29 วรรคสอง แห่งรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549 เป็นการลงประชามติระดับชาติครั้งแรกของประเทศไทย โดยกำหนดให้มีการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ขึ้น ในวันที่ 19 สิงหาคม 2550

ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันของประชาชนชาวไทย คือ มีทั้งกลุ่มที่สนับสนุนให้รับร่างรัฐธรรมนูญ และกลุ่มที่ประกาศตัวว่าจะไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ โดยกลุ่มที่แสดงตนว่าจะไม่รับร่างรัฐธรรมนูญได้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างแพร่หลาย ทั้งในเรื่องของการใช้เวลาแก่ประชาชน ในการศึกษาเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญน้อยเกินไป โดยให้เวลาเพียง 19 วัน ก่อนลงประชามติ รวมทั้งในเรื่องของเนื้อหาของรัฐธรรมนูญ ซึ่งนักวิชาการสายรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ และองค์กรพัฒนาเอกชน ให้ความเห็นที่เนื้อหาของรัฐธรรมนูญมีหลายประเด็นที่ถ้อยหลัง ไม่เป็นประชาธิปไตย เป็นการดึงอำนาจออกจากกลุ่มทุนนิคมขนาดใหญ่ แต่แทนที่จะมอบให้ประชาชน กลับผ่านไปให้อำนาจแก่ข้าราชการ ทหาร ตุลาการ และอาจนำไปสู่ปัญหาการเมืองแบบใหม่ในอนาคต ส่วนฝ่ายที่สนับสนุนให้รับร่างรัฐธรรมนูญได้ให้เหตุผลว่า ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เป็นการปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และเพื่อเป็นการทำให้ประเทศไทย กลับสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยเร็ว

เมื่อเสร็จสิ้นการลงประชามติ ผลปรากฏว่ามีผู้ออกเสียงเห็นชอบมากกว่าผู้ที่ออกเสียงไม่เห็นชอบ กล่าวคือ มีผู้เห็นชอบ จำนวน 14,727,306 คน คิดเป็นร้อยละ 56.69 และมีผู้ไม่เห็นชอบ จำนวน 10,747,441 คน คิดเป็นร้อยละ 41.37 โดยมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียง จำนวน 25,978,954 คน คิดเป็นร้อยละ 57.61 (คณะกรรมการการเลือกตั้ง 2550)

จากผลการลงประชามติดังกล่าว หลายฝ่ายต่างแสดงความคิดเห็นกันไปต่าง ๆ นานา โดยตั้งข้อสังเกต ว่าสำหรับผู้ที่ไม่เห็นชอบ จำนวนร้อยละ 41.37 อาจเนื่องมาจากยังไม่พอใจการทำงานของรัฐบาลและคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) หรือประชาชนยังมีความชื่นชมต่อ

นโยบายประชานิยม และมีความนิยมชมชอบอดีตผู้นำมากกว่าผลงานการแก้ไขปัญหาของรัฐบาล พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ และผลการลงประชามติที่ออกมาใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นถึง ความคิดเห็นทางการเมืองในสังคมไทย ที่ยังแตกแยก (สมชัย ศรีสุทธิยากร 2550)

จากที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า การลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นการลงประชามติระดับชาติครั้งแรกของประเทศไทย และเป็นการลงประชามติที่เกิดขึ้นท่ามกลางเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดความแตกต่างทางความคิดของคนในสังคมอย่างเห็นได้ชัด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยจะทำการศึกษาจากผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน เนื่องจากว่า จังหวัดลำพูนมีผู้ใช้สิทธิออกเสียงจำนวนทั้งสิ้น 235,795 คน จากผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด 314,899 คน คิดเป็นร้อยละ 74.88 นับเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนผู้มาใช้สิทธิสูงที่สุดในประเทศ และที่ผ่านมามีจังหวัดลำพูนมักถูกมองว่าเป็นจังหวัดที่มีความนิยมพรรคไทยรักไทยค่อนข้างมาก ซึ่งดูได้จากผลการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดลำพูน ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1.1 แสดงผลการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของจังหวัดลำพูน ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2552 (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน)

พ.ศ.	รายชื่อ ส.ส.	สังกัดพรรค	คะแนนที่ได้
2544	นางสาวอาภาภรณ์ พุทธปวน	พรรคไทยรักไทย	32,004
	นายสงวน พงษ์มณี	พรรคไทยรักไทย	31,796
	นายทรงชัย วงศ์สวัสดิ์	พรรคประชาธิปัตย์	32,964
2548	นางสาวอาภาภรณ์ พุทธปวน	พรรคไทยรักไทย	49,241
	นายสงวน พงษ์มณี	พรรคไทยรักไทย	45,688
	นายสถาพร มณีรัตน์	พรรคไทยรักไทย	51,156
2550	นายอนุสรณ์ วงศ์วรรณ	พรรคพลังประชาชน	131,087
	นายสถาพร มณีรัตน์	พรรคพลังประชาชน	122,911
	นายสงวน พงษ์มณี	พรรคพลังประชาชน	87,638

จากผลการเลือกตั้งดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้สมัครจากพรรคไทยรักไทย และผู้สมัครจากพรรคพลังประชาชนหรืออดีตพรรคไทยรักไทย ได้รับเลือกตั้งทุกครั้ง แสดงให้เห็นว่าพรรคไทยรักไทยหรือพรรคพลังประชาชน ได้รับความนิยมจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดลำพูนมาตลอด

สำหรับผลการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของจังหวัดลำพูนนั้น ปรากฏว่ามีสัดส่วนของผู้ที่ไม่เห็นชอบมากกว่า ซึ่งอาจชี้ให้เห็นว่าจังหวัดลำพูน ยังคงมีความนิยมพรรคไทยรักไทยค่อนข้างมาก แต่หากพิจารณาจากตัวเลข ซึ่งผู้ที่ไม่เห็นชอบ คิดเป็นร้อยละ 51.76 และผู้ที่ไม่เห็นชอบคิดเป็นร้อยละ 48.24 (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดลำพูน 2550) จะเห็นได้ว่า มีความแตกต่างกันไม่มาก จึงเป็นที่น่าสนใจว่า ในความเป็นจริงมีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ผลการลงประชามติเป็นไปดังผลข้างต้น

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน

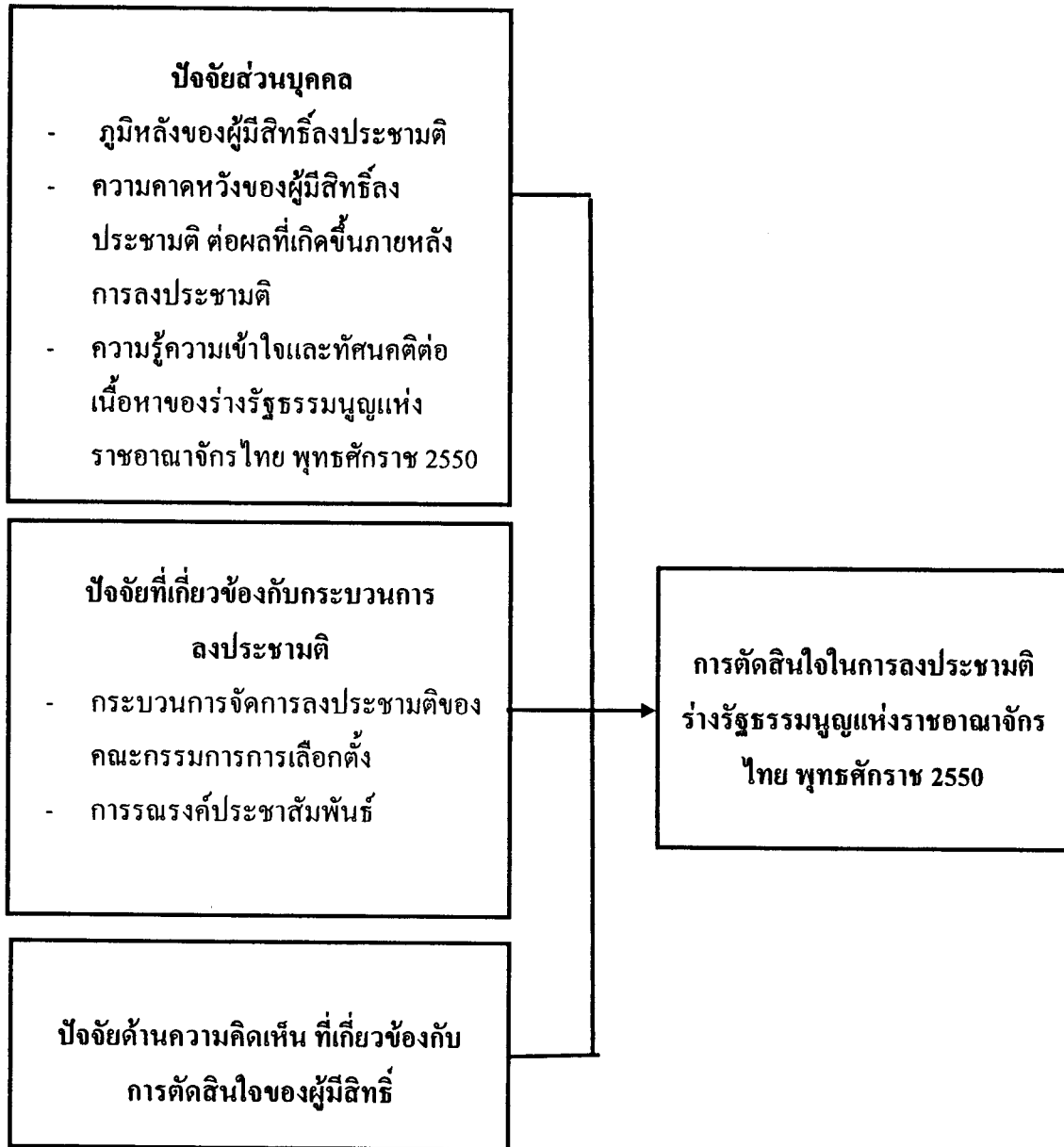
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติในจังหวัดลำพูนที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจาก แนวคิดเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจลงคะแนนเสียง ซึ่ง ได้แก่ ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนด ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล และทฤษฎีระบบ รวมทั้งศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลงคะแนนเสียง โดยสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ

3.1 ตัวแปรอิสระ จำแนกไว้ 3 ส่วน คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลงประชามติ และปัจจัยด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มีสิทธิ ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ประกอบด้วย ภูมิหลังของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ความคาดหวังของผู้มีสิทธิลงประชามติ ต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ หมายถึง ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ประกอบด้วย กระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์

ปัจจัยด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ได้แก่ บุคคลที่มีส่วนชี้นำในการตัดสินใจ ระยะเวลา ในการตัดสินใจ การเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ

3.2 ตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล มีผลต่อการตัดสินใจ ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน

4.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน

4.3 ปัจจัยด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านประเด็นการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน โดยศึกษาจาก 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้มีสิทธิที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในเขตจังหวัดลำพูน จำนวนทั้งหมด 314,899 คน โดยครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง อำเภอแม่ทา อำเภอบ้านธิ อำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอลี้ อำเภอทุ่งหัวช้าง และอีก 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่ กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้มีสิทธิออกเสียงลงประชามติในเขตจังหวัดลำพูน จำนวน 400 คน กำหนดโดยใช้ตารางสำเร็จรูป ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การลงประชามติ หมายถึง การลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

6.2 ผู้มีสิทธิออกเสียง หมายถึง ผู้มีสิทธิออกเสียงในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในเขตจังหวัดลำพูน

6.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยแบ่งเป็น

6.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มีสิทธิ ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ประกอบด้วย

ภูมิหลังของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในพื้นที่ ของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ

ความคาดหวังของผู้มีสิทธิ ต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ หมายถึงความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ ไม่ว่าจะเป็น ความคาดหวังว่าเหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมือง การชุมนุมของกลุ่มต่าง ๆ จะได้ยุติลง ต้องการเห็นบ้านเมืองสงบสุข ประชาชนคนไทยอยู่ด้วยกันด้วยความรัก สามัคคี ต้องการให้มีการเลือกตั้งโดยเร็ว จะได้มีรัฐบาลชุดใหม่ที่มาจากความโปร่งใสอย่างแท้จริง เป็นต้น

ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติทั้งในด้านของข้อดี และข้อเสีย ของเนื้อหาสาระของร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่มตัวอย่าง ที่เกิดจากกรที่ได้รับทราบจาก

สื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เอกสารเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ ของสภาร่างรัฐธรรมนูญ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และหอกระจายข่าวภายในชุมชน

6.1.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ หมายถึง ปัจจัยแวดล้อม ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ประกอบด้วย

กระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หมายถึง การดำเนินการจัดการลงประชามติ การเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ในการลงประชามติ ตลอดจนความซื่อสัตย์ สุจริต ความโปร่งใส ความเป็นกลางของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ หมายถึง การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ของทั้งฝ่ายที่สนับสนุนให้รับร่างรัฐธรรมนูญ และฝ่ายที่คัดค้านการรับร่างรัฐธรรมนูญ โดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

6.1.3 ปัจจัยด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ได้แก่ บุคคลที่มีส่วนชี้นำในการ ตัดสินใจ ระยะเวลา ในการตัดสินใจ การเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติในจังหวัดลำพูนที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

7.2 ทำให้ทราบถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน

7.3 ข้อมูลจากส่วนของปัจจัยด้านความคิดเห็น ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการจัดการลงประชามติในครั้งต่อไป

7.4 ผลการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยโดยนำเสนอในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

- 1 แนวคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญนิยม
- 2 แนวคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ
- 3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 4 แนวคิดเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ
- 5 แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ
- 6 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจลงคะแนนเสียง
- 7 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดลำพูน
- 8 ข้อมูลเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
- 9 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญนิยม

แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม (Constitutionalism) คือ แนวความคิดที่จะใช้รัฐธรรมนูญให้เป็นเครื่องมือในการกำหนดรูปแบบการปกครองและกำหนดกลไกอันเป็นโครงสร้างพื้นฐาน (Infra-structure) ในการจัดองค์กรบริหารรัฐ ซึ่งการใช้รัฐธรรมนูญในลักษณะสัญญาประชาคมเป็นเครื่องมือในการจัดองค์กรบริหารของรัฐสมัยใหม่นั้นมีวัตถุประสงค์ในการจำกัดอำนาจผู้ปกครองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนซึ่งเป็นวัตถุประสงค์อันเกิดขึ้นเป็นลำดับแรกและคงอยู่จนปัจจุบันนี้ และวัตถุประสงค์ในการสร้างเสถียรภาพและประสิทธิภาพให้กับรัฐบาลในระบบการเมืองซึ่งวัตถุประสงค์ข้อนี้ต้องการใช้รัฐธรรมนูญเป็นกลไกที่จะทำให้รัฐบาลบริหารบ้านเมืองให้เป็นไปโดยเรียบร้อยต่อเนื่องและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้ และวัตถุประสงค์ประการสุดท้ายคือเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ถึงแม้ว่าการบัญญัติกฎหมายจะต้องเคารพถึงหลักความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมายก็ตามแต่ความไม่เท่าเทียมกันในทางปฏิบัติเนื่องจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมจึงต้องอาศัยหลักการในรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎเกณฑ์สูงสุดของ

ประเทศมาเป็นกฎเกณฑ์คุ้มครองผู้อ่อนแกว่า จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของกระแสแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมนี้มีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างรัฐในฐานะผู้ปกครองซึ่งมีอำนาจสูงสุดกับประชาชนผู้อยู่ใต้ปกครอง โดยรัฐจะต้องให้การรับรองและคุ้มครองซึ่งสิทธิเสรีภาพของผู้ได้ปกครองและประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการปกครองหรือในการใช้อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ทั้งนี้จะต้องมีการสร้างระบบควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจและมีการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพเพื่อจะได้บรรลุวัตถุประสงค์ของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมที่มีแนวคิดในการสร้างมาตรการขึ้นมาเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของรัฐธรรมนูญฉบับเก่านั้นเอง

1.1 พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม

หากพิจารณาแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมจะพบว่าได้มีวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ สมัยกลาง และสมัยใหม่ การที่เราจะศึกษาจุดกำเนิดของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิมนั้นก็เป็นสิ่งที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้เนื่องจากจะได้นำพัฒนาการของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิมมากำหนดรูปแบบให้เหมาะสมกับการปกครองในยุคปัจจุบัน การศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมแบ่งตามยุคต่างๆ ได้ดังนี้

1.1.1 แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมในสมัยกรีกโรมัน

แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมในยุคแรกเริ่มนี้ได้ให้ความสำคัญกับกฎหมายในฐานะที่เป็นกฎเกณฑ์ที่ควบคุมความประพฤติของผู้ปกครอง อันจะนำมาซึ่งผู้ปกครองที่ดี โดยมีเพลโต (Plato) นักปรัชญาชาวกรีกเป็นเจ้าของแนวคิดดังกล่าว นอกจากนี้แนวคิดทางการเมืองอีกประการหนึ่งของเพลโตก็ได้ได้รับการพัฒนาอีกครั้งในสมัยโรมัน คือ ทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract) ซึ่งมีแนวคิดว่ากฎหมายคือสัญญาร่วมกันของประชาชนและได้กลายเป็นส่วนประกอบสำคัญที่สุดของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมในตะวันตกในเวลาต่อมา และต่อมาอริสโตเติล (Aristotle) นักปรัชญาชาวกรีกก็ได้เน้นแนวคิดในการปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญอันเป็นเครื่องหมายของรัฐในการวางกลไกในการปกครองประเทศตามแนวความคิดรัฐธรรมนูญนิยมและยังคำนึงถึงแนวการดำเนินชีวิตของราษฎรด้วย อย่างไรก็ตาม แม้พัฒนาการของรัฐธรรมนูญในยุคแรกเริ่มนั้นยังเป็นยุคที่ประเทศต่างๆ ในโลกมีระบบการปกครองแบบจารีตประเพณีเป็นหลักยังไม่มียุทธธรรมนูญที่ใช้เป็นกลไกในการกำหนดคกกฎเกณฑ์การเข้าสู่ตำแหน่งของผู้ปกครองและการใช้อำนาจของผู้ปกครอง แต่ในทางประวัติศาสตร์พบว่าหลักการอันเป็นแนวคิดร่วมของแนวคิดรัฐธรรมนูญได้ปรากฏขึ้นแล้ว ซึ่งเห็นได้จากที่เมื่อผู้ปกครองทำผิดจารีตประเพณีก็ได้มีการจำกัดอำนาจผู้ปกครอง เช่น ประเทศอังกฤษในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 13 พระเจ้าแผ่นดินอังกฤษในขณะนั้นคือพระเจ้าจอห์น ถูกมองว่าประพฤติผิดประเพณีการปกครองอังกฤษจึงถูกขุนนางชั้นบารอนจำนวนหนึ่งต่อต้านและโค่นล้มอำนาจ เมื่อรบชนะพระเจ้าจอห์น ขุนนางเหล่านั้นจึงบังคับให้พระเจ้าจอห์นลงพระนามใน

เอกสารชิ้นหนึ่ง คือ Magna Carta หรือ มหาบัตรรัฐธรรมนูญ ว่าพระองค์จะปกครองตามจารีตที่มีมาแต่เดิม เช่น จะไม่ทำการจับกุมคุมขังบุคคลที่ไม่มีควมผิด เป็นต้น หลังจากนั้นก็มีกรกระทำในทำนองเดียวกันนี้อีกหลายครั้งเช่นในปี 1646 มีการขอให้พระเจ้าชาร์ลลงพระปรมาภิไธยในกฎหมายฉบับหนึ่งเรียกว่า Petition of Rights หรือ คำขอสิทธิ ซึ่งมีการจำกัด พระราชอำนาจของกษัตริย์มิให้ทรงใช้พระราชอำนาจโดยปราศจากความยินยอมจากรัฐสภา หรือใน ค.ศ. 1688 มีเหตุการณ์ที่ขุนนางและสามัญชนอังกฤษร่วมกันตั้งกองกำลังขึ้นต่อสู้กับพระเจ้าเจมส์ที่ 2 จนพระเจ้าเจมส์ ต้องหนีออกจากประเทศอังกฤษและทิ้งตราแผ่นดินลงแม่น้ำเทมส์หลังจากนั้นมีการเชิญพระเจ้าวิลเลียมกับพระนางแมรีมาปกครองแล้วมีการออกกฎหมายฉบับหนึ่งเรียกว่า Bill of Rights หรือ พระราชบัญญัติสิทธิเสรีภาพของประชาชน จากการเหตุการณ์ดังกล่าวได้ปรากฏแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีรัฐธรรมนูญนิยมในสองประการ คือ

ประการแรก เป็นการแสดงถึงความพยายามในการนำกฎหมายลายลักษณ์อักษร เข้ามาแทนที่จารีตประเพณีที่ไม่มีควมแน่นอนเพื่อจำกัดอำนาจผู้ปกครองและรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนผู้อยู่ภายใต้การปกครอง ซึ่งได้พัฒนาไปเป็นกระแสที่ได้รับความนิยมสูงสุดในคริสต์ศตวรรษที่ 18 จนมาถึงปัจจุบัน

ประการที่สอง การพัฒนาในช่วงแรกนี้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงที่เรียกว่าสัญญาสังคม การที่ขุนนางขอให้พระเจ้าแผ่นดินลงนามในเอกสารทางการเมืองดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่าผู้ปกครองคือกษัตริย์ต้องปกครองประชาชนตามจารีตประเพณีที่เป็นเสมือนสัญญาสังคมที่ได้รับการยอมรับมาในอดีต เมื่อผู้ปกครองไม่ทำตามคำมั่นสัญญานั้นผู้อยู่ภายใต้การปกครองคือขุนนางและประชาชนย่อมมีสิทธิที่จะเรียกทวงให้ผู้ปกครองปฏิบัติตามสัญญาได้

จากพัฒนาการในยุคแรกจะพบว่าแนวคิดอันเป็นพื้นฐานของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมจะปรากฏเด่นชัดในการจำกัดอำนาจผู้ปกครองไม่ให้ใช้อำนาจกระทบสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชน และแม้ว่าจะยังไม่มีการใช้รัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือในการดำเนินการตามแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมก็ตามแต่แนวคิดในยุคเริ่มแรกดังกล่าวก็ได้รับการพัฒนามาเป็นรูปแบบอันเหมาะสมตามการปกครองอันมีรัฐธรรมนูญเป็นกลไกในการปกครองประเทศในปัจจุบัน

1.1.2 แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมในสมัยกลาง

แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมในสมัยกลางได้รับแนวคิดมาจากสมัยกรีกโรมัน ซึ่งหลักการอันปรากฏเด่นชัดเป็นพื้นฐานของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมมีสองประการ (ปรีดี เกษมทรัพย์ 2526: 96) ดังนี้

ประการแรก ปรัชญากฎหมายธรรมชาติ (Natural law) ทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ แต่ได้รับการยอมรับในต้นยุคกลางซึ่งเป็นยุคที่ศาสนาจักร

โรมันคาทอลิกและศาสนาคริสต์มีอิทธิพลที่สุดในสังคม นักกฎหมายธรรมชาติที่มีชื่อเสียงคนแรกคือ เซนต์ ออกุสติน (Saint Augustin) ซึ่งเขียนหนังสือชื่อ "นครของพระเป็นเจ้า" เพื่อแสดงให้เห็นว่ารัฐและสังคมมีสองประเภทคือ นครทางโลกกับนครของพระเป็นเจ้า และนครทางโลกนั้นก็มาจากพระเป็นเจ้าเช่นกัน และปรัชญาเมธีกฎหมายธรรมชาติคนที่สองคือ เซนต์โทมัส อควินัส (Saint Thomas d' Aquinas) (ค.ศ.1227-1274) ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปรัชญากรีกโดยเฉพาะ อริสโตเติล อควินัส ได้เห็นว่า นครเป็นผลมาจากธรรมชาติและเหตุผลที่เกิดจากการรวมตัวของมนุษย์ในฐานะสัตว์สังคมเพื่อประโยชน์ร่วมกัน โดยได้สร้างระบบกฎหมายเพื่อคุ้มครองมนุษย์จากการรุกรานของบุคคลอื่นไม่ว่าในสังคมด้วยกันเองหรือจากสังคมภายนอก และมนุษย์ยอมรับสังคมนี้ได้ด้วยเหตุผล ความเห็นดังกล่าวได้แสดงถึงการให้เหตุผลของการมีอยู่ของสังคมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ซึ่งเหตุผลนี้เองเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้มนุษย์สามารถออกกฎหมายมาแก้ไขสิ่งที่ไม่มีความสอดคล้องกับธรรมชาติได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือปรัชญาของสำนักกฎหมายธรรมชาติได้เปลี่ยนความเชื่อในทางศาสนาที่ถือว่ากฎหมายธรรมชาติเป็นกฎหมายที่มาจากเจตจำนงของพระผู้เป็นเจ้าซึ่งมีฐานะเหนือกว่ากฎหมายที่รัฐบัญญัติขึ้นมาให้ความสำคัญกับ "เหตุผล" ของมนุษย์และได้ให้ความสำคัญกับการออกกฎหมายมาจำกัดความรู้เหตุผลของจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น อันเป็นหนทางนำไปสู่การจัดทำประมวลกฎหมายขึ้นมาจำกัดอำนาจของผู้ปกครองและคุ้มครองสิทธิตามธรรมชาติอันไม่อาจลบล้างได้ของมนุษย์ ซึ่งถือเป็นวัตถุประสงค์ประการสำคัญในการจัดทำรัฐธรรมนูญตามแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม ถือได้ว่ากฎหมายธรรมชาติเป็นรากฐานของการจำกัดอำนาจรัฐและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของมนุษย์โดยกฎหมายธรรมชาตินี้มีอำนาจเหนือรัฐกล่าวคือรัฐต้องเคารพกฎหมายธรรมชาติ กฎหมายที่รัฐบัญญัติขึ้นจะมีสภาพบังคับก็ต่อเมื่อสอดคล้องกับกฎหมายธรรมชาติ

ต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ 17 ได้มีนักปรัชญาชาวฮอลันดา ชื่อ โกรติอุส (Grotius ค.ศ. 1583-1645) (อ้างถึงใน ปรีดี เกษมทรัพย์ 2526: 96) เสนอแนวความคิดอันสนับสนุนความเป็นเหตุเป็นผลของกฎหมายธรรมชาติขึ้นมาใหม่ โกรติอุสเชื่อว่ากฎหมายธรรมชาติมีโครงสร้างที่มีลักษณะอิสระไม่จำเป็นต้องอาศัยข้ออ้างอิงในทางศาสนาว่าเป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากเจตจำนงของพระผู้เป็นเจ้า เขาเห็นว่าธรรมชาติของมนุษย์เป็นที่มาของกฎหมายธรรมชาติ ดังนั้นจึงทำให้กฎหมายธรรมชาติไม่มีการเปลี่ยนแปลง และเป็นกฎหมายสากลที่ใช้บังคับกับคนทุกชาติทุกภาษาและทุกยุคทุกสมัย กล่าวคือมีลักษณะเหมือนกับธรรมชาติของมนุษย์ จากแนวความคิดของกฎหมายธรรมชาติของโกรติอุสดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการยึดถือในเรื่องเหตุผลของมนุษย์ในการกำหนดกฎหมายขึ้นมาเพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของตนดังเช่นแนวคิดของ เซนต์โทมัส อควินัส นั่นเอง และแนวคิดของโกรติอุสก็ถือเป็นพื้นฐานแนวคิดกฎหมายธรรมชาติอัน

เป็นต้นกำเนิดแนวความคิด "สภาวะตามธรรมชาติ" และตามมาด้วย "แนวความคิดสัญญาประชาคม" ซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวความคิดของ ฮอบส์ ล็อก รูโซ ในการทำข้อตกลงของสังคมโดยมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองจากรัฐและขณะเดียวกันรัฐก็ต้องถูกจำกัดการใช้อำนาจมิให้ใช้อำนาจมาลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วย

ปรัชญากฎหมายธรรมชาติมีอิทธิพลต่อหลักการรัฐธรรมนูญนิยมในสมัยกลางเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากนอกเหนือจากอำนาจของผู้ปกครองยังมีอำนาจที่เหนือกว่า สิ่งนั้นคือกฎหมายธรรมชาติอันเป็นกฎของเหตุผล ซึ่งจะทำให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนมิถูกละเมิดจากการใช้อำนาจโดยมิชอบของผู้ปกครอง และหลักการนี้ได้นำไปสู่การจำกัดอำนาจของผู้ปกครองและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในเวลาต่อมา อันเป็นที่มาของคำประกาศเอกราชของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1776 และคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมืองของฝรั่งเศส ค.ศ. 1789

หลักการที่เป็นแนวคิดร่วมในพัฒนาการของรัฐธรรมนูญนิยมในสมัยกลางประการที่สองคือ "ทฤษฎีประชาธิปไตยเสรีนิยม" อันมีรากฐานแนวคิดมาจาก "สัญญาประชาคม" ที่ประชาชนตกลงยินยอมสละสิทธิเสรีภาพที่เคยมีอยู่ตามธรรมชาติบางประการให้แก่ผู้ปกครองเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้จัดการสังคมซึ่งสัญญาสังคมตามแนวคิดสัญญาประชาคมซึ่งเอกสารอันเป็นข้อตกลงต่างๆก็ได้รับการพัฒนามาเป็นเอกสารที่เรียกว่ารัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกลไกในการดำเนินการตามแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมนั่นเอง

นอกจากนี้พัฒนาการในการจำกัดอำนาจรัฐซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ประการหนึ่งของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมยังถูกสนับสนุนด้วยทฤษฎีประชาธิปไตยเสรีนิยมนั้นก็คือ "ปรัชญาว่าด้วยการแบ่งแยกการใช้อำนาจธิปไตย" โดยสนับสนุนให้มีการแยกผู้ใช้อำนาจรัฐเพราะหากการใช้อำนาจรวมอยู่ที่บุคคลคนเดียวก็มีแนวโน้มในการใช้อำนาจในลักษณะที่จะไม่เคารพสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังนั้นการแยกผู้ใช้อำนาจรัฐออกเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ จะทำให้เกิดการหยุดยั้งการใช้อำนาจอันมิชอบมากระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ด้วยเหตุดังกล่าวการแบ่งแยกอำนาจธิปไตยจึงเป็นทฤษฎีรากฐานของรัฐธรรมนูญนิยมอีกทฤษฎีหนึ่ง

แนวความคิดที่ปรากฏในพัฒนาการช่วงที่สองอันประกอบด้วยแนวคิดกฎหมายธรรมชาติ สัญญาประชาคม และการแบ่งแยกการใช้อำนาจนั้น เป็นพัฒนาการอันแสดงถึงการวิวัฒนาการของรัฐธรรมนูญที่ได้พัฒนาไปเป็นรูปแบบของรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งเห็นได้จากการประกาศเอกราชของประเทศสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1776 และมีการจัดทำรัฐธรรมนูญใน ค.ศ. 1787 และการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 อันนำไปสู่การจัดทำคำประกาศสิทธิ

มนุษยชนและพลเมือง ค.ศ.1789 และการจัดทำรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรในพัฒนาการในช่วงที่สองนี้ได้เป็นหลักการที่รัฐธรรมนูญในระบบสากลยึดถือในปัจจุบันอันได้แก่

- 1) รัฐธรรมนูญเป็นสัญญาประชาคมต้องให้คนทั้งสังคมมีส่วนร่วมในการจัดทำ
- 2) รัฐธรรมนูญต้องคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพของคนแต่ละคนตามคติสัญญาประชาคมของกฎหมายธรรมชาติ
- 3) รัฐธรรมนูญจะต้องให้ความสำคัญกับการทำให้การจำกัดอำนาจของผู้ปกครองมีประสิทธิภาพจริงๆ ซึ่งไม่มีทางอื่น นอกจากจะต้องใช้หลักการแบ่งแยกอำนาจลง ไปจัดโครงสร้างการปกครองของรัฐ
- 4) รัฐธรรมนูญต้องเป็นการปกครองโดยความยินยอมของผู้อยู่ใต้ปกครอง
- 5) มีการปกครองโดยกฎหมายที่เรียกว่านิติรัฐ

1.1.3 แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมในสมัยใหม่

พัฒนาการแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมในสมัยใหม่ได้มีพัฒนาการต่อเนื่องมาจากหลักการพื้นฐานของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมในยุคแรกและยุคกลาง ซึ่งหลักการพื้นฐานดังกล่าวอาทิ ประชญาว่าด้วยกฎหมายธรรมชาติ ประชญาว่าด้วยสัญญาประชาคมที่เน้นความเสมอภาคของบุคคลนั้นกลับเป็นเพียงหลักการในอุดมคติหาได้มีผลในทางปฏิบัติไม่ เนื่องจากในความเป็นจริงนั้นมนุษย์ยังมีฐานะที่แตกต่างกันมาก และคนรวยได้นำหลักความเสมอภาคในกฎหมายมาเอารัด เอาเปรียบคนจน ดังนั้นรัฐธรรมนูญในสมัยใหม่จึงเน้นการที่รัฐธรรมนูญต้องบังคับให้รัฐลงไปคุ้มครองคนที่ด้อยกว่าในสังคม เพื่อสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมตามความเป็นจริงให้เกิดขึ้น

นอกจากนี้ยังมีหลักการใหม่ที่ปรากฏเด่นชัดในสมัยใหม่ คือ รัฐธรรมนูญต้องมีหน้าที่สร้างระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพ เนื่องจากจากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาพบว่าระบบการปกครองของหลายๆ ประเทศต้องล้มเหลวเนื่องจากได้ลอกเลียนการปกครองแบบรัฐสภาของประเทศอังกฤษมาใช้ซึ่งประชาชนเลือกผู้แทน แล้วผู้แทนราษฎรไปจัดตั้งรัฐบาล แต่รัฐบาลอยู่ได้ด้วยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีประสิทธิภาพเฉพาะในประเทศอังกฤษเท่านั้น เพราะอังกฤษมีพรรคการเมืองเพียงสองพรรคเท่านั้น แต่ประเทศอื่นไม่ได้มีพรรคการเมือง สองพรรค ไม่ว่าประเทศฝรั่งเศสหรือประเทศไทยที่ล้วนมีพรรคการเมืองหลายพรรคซึ่งไม่มีพรรคเดียวได้เสียงข้างมากเกินครึ่งจึงต้องจัดตั้งรัฐบาลผสมทำให้รัฐบาลย่อมไม่มีเสถียรภาพ ดังนั้นหลักการที่ปรากฏขึ้นใหม่อันเป็นการเสริมสร้างเสถียรภาพและประสิทธิภาพให้รัฐธรรมนูญนั้นจึงต้องการที่จะแก้ไขข้อบกพร่องของการกำหนดโครงสร้างการปกครองที่ไม่ส่งเสริมเสถียรภาพให้แก่พรรคการเมืองอันเป็นพื้นฐานของการจัดตั้งรัฐบาลที่ดีอันจะนำไปสู่การบริหาร

บ้านเมืองด้วยความมีประสิทธิภาพและดำเนินการไปด้วยความโปร่งใสซึ่งรัฐต้องมีการตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้ปกครองไม่ว่าฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายตุลาการ เพื่อให้การใช้อำนาจรัฐไม่เป็นที่พอใจตามหลักการจำกัดอำนาจรัฐ ซึ่งผลสุดท้ายก็จะนำไปสู่การที่สิทธิเสรีภาพของประชาชนจะไม่ถูกละเมิดจากรัฐ แต่หากมีการละเมิดก็สามารถอย่างยืนต่อรัฐเพื่อให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนได้รับการรับรองและคุ้มครองได้

จากหลักการที่เกิดขึ้นในช่วงต่างๆ ของพัฒนาการของแนวความคิดทฤษฎีนิยมนั้น ได้มีการพัฒนามาจนเป็นหลักการอันเหมาะสมตามสถานะเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมอันปรากฏเป็นกรอบในการดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยามดังนี้

- 1) ต้องการใช้รัฐธรรมนูญมาจำกัดอำนาจของผู้ปกครองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- 2) ต้องการสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมโดยคุ้มครองคนที่อ่อนแอกว่า
- 3) ต้องการสร้างเสถียรภาพและประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นในการจัดการบ้านเมืองโดยเฉพาะระบบการเมือง

อย่างไรก็ตาม จากวิวัฒนาการของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในยุคต่างๆ จะพบว่าในแต่ละยุคสมัยนั้นได้ประสบกับปัญหาทางการเมืองการปกครอง ปัญหาสังคม ซึ่งนับวัน จะมีแนวโน้มที่ปัญหาจะเพิ่มมากขึ้นไปตามบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไป ดังนั้น จึงต้องมีการหาแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้บรรเทาเบาบางลง ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาอันเป็นที่ยอมรับในปัจจุบันก็คือแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยาม ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นแนวคิดที่ประเทศในระบอบประชาธิปไตยอันมีรัฐธรรมนูญเป็นกลไกสูงสุดในการปกครองประเทศได้นำไปเป็นแนวทางในการปฏิรูประบบการปกครองประเทศ ซึ่งก็ต้องการพัฒนาในรายละเอียดเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของรัฐธรรมนูญในแต่ละประเทศอย่างเหมาะสม จึงทำให้หลักรัฐธรรมนูญนิยามเป็นกระแสนี้เป็นแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องของระบบการเมืองการปกครองในแต่ละประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีรัฐธรรมนูญนิยาม

แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยามได้ประกอบด้วยแนวคิดอันเป็นรากฐาน ดังนี้

1.2.1 ทฤษฎีสัญญาประชาคม

แนวคิดของสำนักกฎหมายฝ่ายธรรมชาติถือได้ว่าเป็นต้นกำเนิดแนวคิดสัญญาประชาคม โดยแนวคิดดังกล่าวได้มีอิทธิพลต่อแนวความคิดของนักปราชญ์หลายท่านดังนี้

นักปราชญ์ท่านแรกคือ โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) (อ้างถึงใน ปรีดี เกษมทรัพย์ 2526: 96) ฮอบส์มองสถานะตามธรรมชาติว่าสังคมโหดร้ายทุกคนแก่งแย่งชิงดีซึ่งกันและกันทำให้เกิดความวุ่นวาย เนื่องจากทุกคนใช้สิทธิและเสรีภาพของตนอย่างเต็มที่และสิทธิและเสรีภาพของแต่ละคนมีไม่เท่ากันคนเข้มแข็งย่อมมีมากกว่าคนอ่อนแอ ดังนั้นคนในสังคมจึงหลีกเลี่ยงสถานะเช่นนี้โดยทุกคนต้องทำพันธสัญญาซึ่งกันและกันมอบอำนาจสิทธิขาดให้กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในการปกครองคนในสังคม เพื่อให้สังคมสงบสุข

นักปราชญ์ท่านต่อมาคือจอห์น ล็อก (Locke 1963: 137) นักปรัชญาชาวอังกฤษได้มีความเห็นอันสนับสนุนแนวคิดกฎหมายธรรมชาติโดยเขาได้ให้ความเห็นว่า "รัฐทั้งหลายโดยธรรมชาติย่อมมีกฎแห่งธรรมชาติปกครองอยู่ซึ่งผูกพันบุคคลทุกคนด้วยเหตุผลอันได้แก่ กฎหมายที่ทำให้มนุษย์มีความเท่าเทียมกัน มีอิสรภาพที่จะไม่มีใครได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิตแก่เสรีภาพ และแก่ทรัพย์สิน จากบุคคลอื่น" จากความเห็นดังกล่าวพบว่าล็อกได้ใช้ปรัชญาแบบเหตุผลมาวิเคราะห์ทั้งสังคมการเมืองโดยแนวคิดที่ว่ามนุษย์และสังคมแยกจากกันไม่ได้และการที่มนุษย์มารวมตัวกันตามธรรมชาติเนื่องด้วยมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้นมนุษย์จึงตกลงรวมตัวกันเป็นสังคมทำให้เกิดสัญญาสังคมขึ้น (social contract) โดยมนุษย์แต่ละคนยินดีที่จะสละสิทธิเสรีภาพในการที่จะบังคับตนเองเมื่อมีการละเมิดสิทธิมาเป็นการบังคับโดยกฎหมาย ทั้งนี้ไม่ได้เป็นการสละสิทธิเสรีภาพทั้งหมดให้สังคมคงไว้แต่เฉพาะสิทธิเสรีภาพบางประการเพื่อความผาสุกร่วมกันของสังคม

นอกจากนี้ยังมีนักปราชญ์ชาวฝรั่งเศส จัง จัก รูสโซ (Jean Jacques Rousseau) ซึ่งเป็นผู้ได้รับอิทธิพลกฎหมายธรรมชาติมาพอๆ กับล็อก โดยเขาได้กล่าวสนับสนุนแนวคิดกฎหมายธรรมชาติไว้ใน "ทฤษฎีสัญญาประชาคม" ว่า (Rousseau 1963: 233) "โดยสัญญาประชาคมมนุษย์ดำรงอยู่ในทางการเมืองชั่วคราว เราสามารถเคลื่อนไหวและมีเจตจำนงเสรี โดยมีกฎหมายบัญญัติไว้...ทั้งนี้เป็นไปตามธรรมชาติ" จากแนวคิดดังกล่าวรูสโซได้แสดงให้เห็นว่าสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลเป็นลักษณะตามธรรมชาติของมนุษย์แต่เมื่อเกิดกรรมสิทธิ์อันนำมาซึ่งความไม่เสมอภาคของมนุษย์ มนุษย์ จึงต้องหารูปแบบการปกครองใหม่โดยให้แต่ละคนทำสัญญาซึ่งเป็นเจตนาร่วมกัน (general will) ของสังคม ไม่ใช่ของปัจเจกบุคคลแต่ละคนเพื่อกำหนดหลักประกันให้เพียงพอแก่สิทธิเสรีภาพอันเป็นสิทธิเสรีภาพตามธรรมชาติ จึงส่งผลให้ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินได้รับการคุ้มครองจากสังคม

จากแนวคิดข้างต้นจึงถือได้ว่าแนวคิดของสิทธิตามธรรมชาตินั้นมีอิทธิพลต่อการรับรองสิทธิและเสรีภาพตามสัญญา กล่าวคืออำนาจในการบังคับให้เป็นไปตามสิทธิและเสรีภาพที่ปัจเจกชนพึงมีต้องเป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นจากเจตนารมณ์ร่วมกันของคนในสังคมนั้นๆ ที่ยอม

สละสิทธิตามธรรมชาติบางประการให้ผู้ปกครองออกกฎหมายมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในสังคมได้ ทั้งนี้กฎหมายที่กำหนดขึ้นนั้นจะใช้บังคับได้ก็ต่อเมื่อมีความสอดคล้องกับธรรมชาติและกฎหมายตามสัญญาอันเกิดจากแนวคิดสัญญาประชาคมนี้เองได้กลายเป็นรากฐานประการสำคัญในระบอบการปกครองในยุคปัจจุบันที่สมาชิกทุกคนร่วมตกลงกันสร้างกฎหมายที่ใช้ในการปกครองสังคมนั้นๆ ซึ่งถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะกำหนดเจตจำนงในการปกครองตนเองขึ้น เมื่อรัฐธรรมนูญเกิดจากสัญญาประชาคมที่ก่อตั้งสังคมและระบบการเมืองการปกครองของสังคมนั้นๆ ขึ้น รัฐธรรมนูญจึงต้องอยู่เหนือทุกส่วนของสังคมการเมืองนั้นๆ โดยสมาชิกในสังคมนั้นยินยอมอยู่ร่วมกันภายใต้อำนาจสูงสุดของเจตนารมณ์ร่วมกันของสังคม ดังนั้น ประชาชนย่อมจะได้รับความคุ้มครองในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินจากสังคมนั้นๆ ทั้งยังเป็นการนำมาซึ่งระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่สะท้อนถึงเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชนที่มุ่งหมายให้รัฐทำหน้าที่รับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และขณะเดียวกันประชาชนก็อาจถูกรัฐจำกัดขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมได้เช่นกัน

1.2.2 หลักความเป็นสูงสุดของกฎหมายรัฐธรรมนูญ

แนวคิดอีกประการหนึ่งที่เป็นรากฐานของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมก็คือ หลักความเป็นสูงสุดของรัฐธรรมนูญ (Supremacy of the Constitutional) ซึ่งเป็นผลของรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตยอันเป็นกฎหมายที่สูงสุดในการปกครองประเทศ เนื่องจากหากได้พิจารณาโดยทฤษฎีบทสิทธิแห่งกฎหมายที่ว่ากฎหมายที่ให้อำนาจออกกฎหมายอื่น ย่อมสูงกว่ากฎหมายที่ออกมา และจากการที่รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรเป็นกฎหมายที่มีที่มาจากอำนาจสูงสุดในการก่อตั้งองค์กรทางการเมือง (pouvoir constituant) และเป็นกฎหมายที่ก่อตั้งระบบกฎหมายขึ้นทั้งระบบ โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดถึงองค์กรที่ใช้อำนาจทางการเมืองในการปกครองรัฐและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่างๆ ตลอดจนกำหนดรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงส่งผลให้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่อยู่เหนือกฎหมายทั้งหลายที่รัฐธรรมนูญสร้างขึ้น กล่าวคือรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด กฎหมายที่ออกตามอำนาจแห่งรัฐธรรมนูญหรือมีลำดับศักดิ์ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญไม่สามารถขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญได้ รวมทั้งการกำหนดให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมที่มีกระบวนการแตกต่างจากกฎหมายธรรมดาเพื่อเป็นหลักประกันให้สิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมีความเป็นสูงสุดมิให้มีการออกกฎหมายมาล่วงละเมิดอำนาจนี้ได้ ในทางตะวันตกเรียกอำนาจดังกล่าวว่า "Judicial Review Power" ซึ่งเป็นอำนาจที่ใช้รัฐธรรมนูญให้เกิดผลในทางปฏิบัติและทำให้รัฐธรรมนูญเป็นจริงเป็นจังมีอำนาจประกาศิตสมกับที่มีการบัญญัติถึงสิทธิเสรีภาพไว้ในรัฐธรรมนูญอันเป็นหลักประกันสูงสุด และจากนัยของทฤษฎีรัฐธรรมนูญนิยมที่ต้องกำหนดถึงกลไกในการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปอย่างชอบธรรมเพื่อคุ้มครอง

สิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้ในรัฐธรรมนูญ ผนวกกับผลของความเป็นสูงสุดของรัฐธรรมนูญจึงทำให้การใช้อำนาจขององค์กรทางการเมืองคือสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญได้รับหลักประกันที่จะไม่ถูกลบล้างโดยกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญได้ ซึ่งก็จะทำให้แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมบรรลุผลสำเร็จในที่สุด

1.2.3 ทฤษฎีการแบ่งแยกการใช้อำนาจอริปไตย

หลักการแบ่งแยกอำนาจสืบเนื่องมาจากแนวคิดที่ไม่ต้องการให้อำนาจรวมอยู่ที่บุคคลคนเดียวหรือองค์กรเดียวกันเพราะบุคคลหรือองค์กรเดียวผูกขาดการใช้อำนาจไว้โดยไม่มืองค์กรใดมาตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจจึงอาจทำให้เกิดการใช้อำนาจตามอำเภอใจ ซึ่งจะ ทำให้ ผู้อยู่ใต้ปกครองถูกกดขี่ดังที่ ลอร์ด แอกตัน (Lord Acton) ได้กล่าวว่า "อำนาจมีแนวโน้มให้เกิดการใช้ที่มีขอบ และการมีอำนาจที่อิสระที่สุดนั้นย่อมจะเกิดการกระทำที่มีขอบอย่างแน่นอน" (Power tends to corrupt and absolute power corrupts absolutely) ดังนั้น หากมีการใช้อำนาจโดยมิชอบเกิดขึ้นแล้วในทางกลับกันก็จะส่งผลให้เสรีภาพของผู้อยู่ใต้ปกครองมีอาจบังเกิดขึ้นได้และจะทำให้ประชาชนขาดหลักประกันในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการผูกขาดการใช้อำนาจโดยวิธีที่มีขอบ จึงได้เกิดแนวคิดการแบ่งแยกอำนาจขึ้น โดยมีมงเตสกีเออ (Montesquieu) นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศส ซึ่งได้เสนอแนวคิดในการแบ่งแยกการใช้อำนาจอริปไตยออกเป็น สามอำนาจคือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการเพื่อทำให้เกิดดุลยภาพของอำนาจไม่ให้มีการผูกขาดอำนาจอยู่ที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ภายใต้หลักการแบ่งแยกอำนาจนี้ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการต้องสามารถควบคุมตรวจสอบและยับยั้งการใช้อำนาจซึ่งกันและกันได้ ทั้งนี้เพราะทั้งสามอำนาจมิได้มีการแบ่งแยกกันอย่างเด็ดขาด หากแต่มีการถ่วงดุลและคานอำนาจระหว่างกัน (check and balance) ซึ่งหนึ่งในวัตถุประสงค์ของการแบ่งแยกอำนาจ ก็เพื่อให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้รับความคุ้มครองจากการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐ ด้วยเหตุนี้จึงต้องไม่มีอำนาจใดอำนาจหนึ่งอยู่เหนืออำนาจหนึ่งอย่างเด็ดขาดและเป็นฝ่ายดำเนินการเพื่อให้บรรลุภารกิจจากการใช้อำนาจทั้งปวงแต่เพียงฝ่ายเดียว นอกจากนี้ มงเตสกีเออได้เสนอแนวคิดในการแยกบุคคลผู้ใช้อำนาจแต่ละอำนาจให้เป็นอิสระจากกัน ซึ่งถือเป็นหลักเกณฑ์สำคัญของรัฐธรรมนูญสมัยใหม่เนื่องจากเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยการกำหนดองค์กรผู้ใช้อำนาจให้แตกต่างกันนั้นถือได้ว่าเป็นการกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐมิให้มีอำนาจมากเกินไปจนสามารถใช้อำนาจมากระทบสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลได้ ดังนั้น แนวคิดการแบ่งแยกอำนาจจึงมีอิทธิพลเหนือรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ ที่ได้นำหลักการรัฐธรรมนูญนิยมมาใช้ในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่คำนึงถึงการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ

1.2.4 หลักนิติรัฐ

หลักนิติรัฐถือเป็นหลักการสำคัญในการปกครองประเทศโดยที่บุคคลทุกคนและทุกชนชั้นรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐยอมอยู่ภายใต้กฎหมายบ้านเมืองและกฎหมายที่กำหนดขึ้นไว้ก็ต้องชอบด้วยทำนองคลองธรรมจึงจะถือเป็นกฎเกณฑ์ที่เป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจรัฐตามอำเภอใจ กล่าวคือหลักนิติรัฐเป็นหลักการแห่งกฎหมายที่เทิดทูนศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และยอมรับนับถือสิทธิเสรีภาพแห่งมนุษย์ทุกแห่งทุกมุม รัฐต้องให้ความอารักขาและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้พ้นจากลัทธิตหาราชย์ หรือการใช้อำนาจตามอำเภอใจของผู้ปกครอง ทั้งนี้ภายใต้หลักการที่ว่า การกระทำใดอันเป็นการรุกรานสิทธิของประชาชน จะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น โดยรัฐและหน่วยงานกระทำไปเพื่อประโยชน์สาธารณะและอยู่ในฐานะที่อยู่เหนือกว่าเอกชนมีอำนาจก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวในสิทธิหน้าที่แก่เอกชนฝ่ายเดียว โดยไม่สมควรใจได้ การที่กฎหมายมหาชนให้อำนาจรัฐหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะได้ในฐานะที่เหนือกว่าเอกชน แต่ในขณะเดียวกันกฎหมายนั้นเองก็จำกัดอำนาจรัฐหรือหน่วยงานของรัฐไม่ให้ใช้อำนาจนอกกรอบที่กฎหมายให้ไว้ หรือที่เรียกว่า การกระทำทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมาย นั่นเอง หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองนี้ ได้มีผู้อธิบายได้ดีที่สุดคนหนึ่งคือ กาทเร เดอ มัลแบร์ (R. Carre de Malberg) (อ้างถึงใน ชาญชัย แสงศักดิ์ 2542: 33) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าหลักนิติรัฐเป็นหลักที่รัฐต้องยอมตกอยู่ใต้ระบบกฎหมายในความสัมพันธ์กับปัจเจกชนและคุ้มครองสถานะของปัจเจกชน โดยรัฐต้องยอมตนอยู่ใต้กฎเกณฑ์สองนัยคือ การกำหนดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และการกำหนดวิธีการและมาตรการซึ่งรัฐสามารถใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ จากหลักดังกล่าวทำให้เกิดผลสองประการคือ ประการแรก เมื่อฝ่ายปกครองเข้าไปมีนิติสัมพันธ์กับปัจเจกชนฝ่ายปกครองไม่อาจกระทำการฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงกฎหมายได้ และเป็นการบังคับปัจเจกชนโดยไม่สมควรใจไม่ได้ เว้นกฎหมายที่รัฐสถาปนาขึ้นได้ให้อำนาจไว้โดยตรง ดังนั้นหลักนิติรัฐอันเป็นการต้องดำเนินการตามหลักความชอบด้วยกฎหมายนั้นจึงเป็นหลักที่ให้หลักประกันแก่ปัจเจกชนผู้อยู่ใต้ปกครอง หากฝ่ายปกครองละเมิดหลักนี้ ปัจเจกชนสามารถนำคดีไปสู่ผู้วินิจฉัยให้เพิกถอนการกระทำที่ละเมิดกฎหมายได้จึงเป็นการป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจของฝ่ายปกครองได้นั่นเอง

อย่างไรก็ตาม หลักความชอบด้วยกฎหมายซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิติรัฐนั้น ไม่ได้ใช้บังคับแต่เฉพาะฝ่ายปกครองเท่านั้นแต่ผูกพันต่อกิจกรรมทั้งปวงของรัฐให้ต้องอยู่ภายใต้ระบบนิติรัฐด้วยเช่นกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากองค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐที่ประกอบด้วยองค์กรนิติบัญญัติ องค์กรบริหาร และองค์กรตุลาการ ย่อมส่งผลให้องค์กรบริหารและองค์กรตุลาการที่ใช้อำนาจรัฐเช่นเดียวกับฝ่ายปกครองต้องผูกพันตามหลักนิติรัฐด้วย กล่าวคือ องค์กรนิติบัญญัติไม่อาจ

ที่จะออกกฎหมายมาจำกัดตัดทอนสิทธิเสรีภาพโดยปราศจากอำนาจที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้ และกฎหมายที่ออกมาจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้นก็หาเป็นการกระทำโดยเป็นการกระทบสาระสำคัญแห่งสิทธิหรือฝ่าฝืนเจตนารมณ์ของกฎหมายได้ และกฎหมายที่ออกมาจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นต้องมาจากประชาชนหรือโดยองค์กรที่เป็นผู้แทนของประชาชน ส่วนองค์กรตุลาการก็มีภาระหลักในการคุ้มครองหลักความชอบด้วยกฎหมายให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติ โดยเพิกถอนการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและหากการกระทำนั้นก่อความเสียหายก็มีอำนาจพิพากษาให้ผู้กระทำต้องชดใช้ค่าเสียหาย ซึ่งมีผลให้สิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนที่ถูกกระทบได้รับการเยียวยา จึงถือว่าความมีอิสระขององค์กรตุลาการเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยจะต้องไม่ถูกครอบงำโดยฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อให้การพิพากษาคดีเป็นไปโดยชอบธรรมแต่ในขณะเดียวกันองค์กรตุลาการเองก็ย่อมต้องเคารพหลักความชอบด้วยกฎหมายด้วยเช่นกัน

จากหลักการของหลักนิติรัฐพบว่ามีหลักอยู่สามประการตามแนวคิดของ เอ.วี. ไดเซย์ (A.V. Dicey) (1835 -1922) (อ้างถึงในวิชญ์ เครื่องงาม 2535: 42) ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพที่จะได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมาย ดังนี้

- 1) กฎหมายของบ้านเมืองย่อมมีความสำคัญยิ่งใหญ่และเด็ดขาดกว่าอำนาจอื่น บุคคลจะถูกลงโทษแต่เฉพาะเมื่อได้กระทำการอันเป็นความผิดตามกฎหมายเท่านั้น จะถูกลงโทษเพราะเหตุอื่นไม่ได้ และผู้ที่จะวินิจฉัยว่าผู้ใดกระทำความผิดหรือไม่ก็คือศาลยุติธรรมเท่านั้น
- 2) บุคคลทุกคนย่อมอยู่ภายใต้กฎหมายบ้านเมืองซึ่งได้รับการบังคับรับรองโดยศาลยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน
- 3) กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นเพียงการรองรับสิทธิของมนุษย์ตามที่ศาลได้รับรองและบังคับบัญชาให้เท่านั้น กล่าวคือกฎหมายที่รัฐสภาออกมาเป็นกฎหมายที่กำหนดฐานะของบุคคลที่มีอยู่ตามกฎหมายมิใช่เพียงแต่จะรับรองจากตัวหนังสือในรัฐธรรมนูญเท่านั้น หากแต่จะต้องให้บุคคลผู้ถูกละเมิดมีทางแก้ไขโดยใช้สิทธิฟ้องผู้กระทำผิดหรือผู้กระทำละเมิดต่อศาลตามกฎหมายอื่นของบ้านเมืองได้ด้วย

จากหลักนิติรัฐแสดงถึงการจำกัดอำนาจขององค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐมิให้ใช้อำนาจโดยมิชอบซึ่งเท่ากับเป็นการคุ้มครองป้องกันสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลโดยคำนึงถึงระบอบการปกครองเสรีประชาธิปไตยที่ปกครองด้วยรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดเพื่อค้ำประกันและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นประการสำคัญ นับได้ว่าหลักนิติรัฐเป็นหลักการขั้นมูลฐานอันสำคัญของหลักรัฐธรรมนูญนิยมที่ประชาชนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพอย่างบริบูรณ์ภายในกรอบที่กฎหมายกำหนด

2. แนวคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ

2.1 ความหมายของรัฐธรรมนูญ

โดยหลักการรัฐทั้งหลายต้องมีรัฐธรรมนูญ (Constitution) ซึ่งเป็นสถาบันทางการเมืองที่เป็นที่กำหนดอำนาจหน้าที่และขอบเขตของสถาบันการเมืองทั้งหลาย ตลอดจนกระบวนการทางการเมืองของบรรดาสถาบันทางการเมืองทั้งหลายในระบบการเมืองนั้น รัฐกับรัฐธรรมนูญจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

ออสติน แรนนี (Austin Ranney) (อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ 2538: 51) อธิบายว่ารัฐธรรมนูญ คือ กฎ ข้อบังคับพื้นฐาน ไม่ว่าจะกลายเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ ทั้งที่เป็นกฎหมายหรือมิใช่กฎหมาย ซึ่งเป็นหลักในการปกครองประเทศ

หลวงประดิษฐมนูธรรม (อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ 2538: 51) อธิบายว่ารัฐธรรมนูญ คือกฎหมายธรรมนูญปกครองแผ่นดิน เป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงระเบียบแห่งอำนาจสูงสุดของแผ่นดินทั้งหลายและวิธีดำเนินการทั่วไปแห่งอำนาจเหล่านี้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่ากฎหมายธรรมนูญการปกครองที่วางหลักทั่วไปแห่งอำนาจสูงสุดในประเทศ

ศาสตราจารย์หยุด แสงอุทัย (อ้างถึงใน สมยศ เชื้อไทย 2535: 146) อธิบายว่ารัฐธรรมนูญ คือ กฎหมายที่กำหนดระเบียบแห่งอำนาจสูงสุดในรัฐ และความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจต่อกันและกัน

รัฐธรรมนูญจึงเป็นกฎหมายหลักสูงสุดหรือเป็นพื้นฐานของบรรดากฎหมายทั้งหลาย ที่เป็นกฎหมายที่กำหนดระเบียบแห่งอำนาจสูงสุดในรัฐก็คือ อำนาจอธิปไตย และความสัมพันธ์ต่อกันและกันของอำนาจอธิปไตยทั้งนี้รัฐธรรมนูญอาจมีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษรหรือเป็นจารีตประเพณีก็ได้

2.2 ความเป็นมาของรัฐธรรมนูญของตะวันตก

แนวคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญในฐานะที่เป็นกฎหมายหลัก และกฎหมายสูงสุด และเป็นกฎหมายแม่บทนั้น เป็นแนวคิดที่มีต้นกำเนิดมาจากการแสวงหาความคิดทางการเมืองในโลกตะวันตก ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนแนวคิดของการจำกัดการใช้อำนาจของรัฐบาลภายใต้ระบบกษัตริย์ของประเทศอังกฤษ โดยเริ่มจากการประกาศใช้มหากฎบัตร (Magna Carta) ค.ศ. 1215 ต่อพระเจ้าจอห์น ปราบกฏการณ์ทางการเมืองดังกล่าวนี้จึงเป็นต้นกำเนิดสำคัญของระบบรัฐสภาของอังกฤษ ส่วนในกรณีของฝรั่งเศส การปฏิวัติของประชาชนการทำลายคุกบาสตีย์ ในวันที่ 14 กรกฎาคม 1789 และได้มีการประกาศใช้ปฏิญญาสิทธิมนุษยชน และในวันที่ 26 สิงหาคม 1789 ก็เป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่สำคัญอันนำไปสู่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรกใน ค.ศ. 1791 ที่เคารพลึง

หลักสิทธิมนุษยชนและความเป็นพลเมืองของรัฐ ส่วนในกรณีของสหรัฐอเมริกา การประกาศอิสรภาพจากอังกฤษใน ค.ศ. 1776 และได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญในระยะต่อมาโดยจัดทำรูปแบบการปกครองภายใต้ระบอบประธานาธิบดี ซึ่งมีฐานะทั้งเป็นประมุขของรัฐและเป็นประมุขของฝ่ายบริหาร และแบ่งแยกการใช้อำนาจธิปไตยให้เป็นอิสระเด็ดขาดออกจากกัน ระหว่างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ พัฒนาการของแนวคิดรัฐธรรมนูญและระบอบการปกครองที่คำนึงถึงหลักการ”การจำกัดอำนาจของรัฐบาล” (Limited Government) เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพและความเป็นมนุษย์ในกรณีของอังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา ดังกล่าวจึงเป็นความคิดที่สำคัญของแนวคิดการปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญแบบเสรีนิยมในโลกระหว่างวันที่มุ่งปกป้องมิให้รัฐบาลในฐานะผู้ปกครองใช้อำนาจโดยพลการ แต่ผู้ปกครองในฐานะรัฐบาลใช้อำนาจธิปไตยหรืออำนาจทางการเมืองต้องใช้อำนาจภายใต้บทบัญญัติและขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อเป็นการคุ้มครองฐานะและสิทธิเสรีภาพ และสิทธิความเป็นมนุษย์ในสังคม ดังนั้น ในประเด็นสำคัญของแนวคิดรัฐธรรมนูญในสังคมโลกตะวันตกก็คือ หลักการจำกัดอำนาจรัฐของผู้ปกครองและหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนพลเมือง อนึ่งคำว่า “เสรีนิยม” ในที่นี้หมายรวมถึง การที่สังคมโลกตะวันตกยึดถือลัทธิเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมเป็นหลักสำคัญในการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจ

2.3 ความเป็นมาของรัฐธรรมนูญของตะวันออก

แนวคิดทางการเมืองการปกครองของสังคมโลกตะวันออก มิได้มีลักษณะแบบโลกตะวันตกดังที่กล่าวมา แนวคิดการปกครองของโลกตะวันออกอยู่บนพื้นฐานของการใช้อำนาจสูงสุด เด็ดขาดของผู้ปกครองในฐานะที่เป็นเจ้าของและผู้ครอบครองอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจทางการเมือง อย่างไรก็ตามสิ่งที่โลกตะวันออกพยายามมุ่งเน้นก็คือ การสั่งสอนให้ผู้ปกครองใช้อำนาจที่เป็นธรรม โดยใช้หลักการทางศาสนาต่าง ๆ มาเป็นกรอบแนวคิดในการใช้อำนาจของผู้ปกครอง เช่น ในพุทธศาสนาก็มุ่งเน้นหลักทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัติ และสังคหวัตถุ ส่วนในกรณีของอินเดีย คัมภีร์ตรรกศาสตร์ของ กาทิลยะ (Kautilya) หรือจันนกะ ก็มุ่งเน้นฐานะของกษัตริย์ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของรัฐ กษัตริย์มีบทบาทและหน้าที่สำคัญคือการปกครองราษฎรและการปกป้องรัฐกษัตริย์ต้องปฏิบัติตามกฎของธรรมต้องตระหนักถึงผลการทำความชั่ว กษัตริย์ คือ ต้นตอของความยุติธรรม ฮันเฟ-จื่อ ปรัชญาเมธีสำนักนิตินิยม ได้กล่าวถึงภัยอันตรายที่ผู้ปกครองพึงระวังซึ่งมาจากผู้ใกล้ชิด ขุนนาง ข้าราชการ ตัวผู้ปกครอง และผู้คนภายในรัฐ

ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ระบอบรัฐธรรมนูญแบบเสรีนิยมของโลกตะวันตกต้องเผชิญกับการแผ่ขยายคุกคามของลัทธิเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จนิยม (Totalitarianism) ในรูปของลัทธินาซี (Nazism) และลัทธิฟาสซิสต์ (Fascism) ซึ่ง

ทำให้ระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมต้องถูกสั่นคลอน ต่อมาระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงสงครามเย็น การเกิดขึ้นของรัฐใหม่ๆ ที่ได้รับเอกราชก็ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญเพื่อความเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นรัฐอธิปไตย

2.4 ความเป็นมาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำหรับประเทศไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญนั้นนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้ รัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายแม่บทสูงสุดในการปกครองประเทศหลายฉบับ รัฐธรรมนูญดังกล่าวปรากฏใน 2 ลักษณะคือ ลักษณะหนึ่งเป็นรัฐธรรมนูญ มุ่งจะใช้บังคับเป็นการถาวร โดยที่มีการร่างกันอย่างเป็นระบบกับอีกลักษณะคือรัฐธรรมนูญที่มุ่งจะใช้บังคับเป็นการชั่วคราวซึ่งมักจะเรียกว่าธรรมนูญการปกครองนั่นเอง รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวบางฉบับใช้บังคับเป็นเวลานาน เช่น ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2502 ซึ่งเกิดขึ้นโดยการทำรัฐประหารของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ใช้บังคับเป็นเวลา 9 ปีเศษแต่รัฐธรรมนูญฉบับถาวรหลายฉบับใช้บังคับในระยะเวลาดังกล่าว เพราะเป็นรัฐธรรมนูญที่มีหลักการสอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่ไม่สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจทางการเมืองซึ่งไม่ได้อยู่ในมือของประชาชนอย่างแท้จริง ทว่าตกอยู่ในมือของกลุ่มข้าราชการประจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะนายทหารระดับสูง ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญที่มุ่งจะใช้บังคับเป็นการถาวร จึงมักจะถูกยกเลิกโดยการทำรัฐประหารโดยคณะผู้นำทหาร เมื่อคณะรัฐประหาร ซึ่งมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น คณะปฏิวัติ คณะปฏิรูป หรือคณะรักษาความสงบเรียบร้อย เป็นต้น ยึดอำนาจได้สำเร็จก็จะประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวแล้วจึงร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร และเมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญที่มุ่งจะใช้บังคับเป็นการถาวรแล้วก็จะมีการเลือกตั้ง และตามด้วยการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ ตามวิถีทางของรัฐธรรมนูญฉบับถาวร แต่เมื่อรัฐบาลดังกล่าวบริหารประเทศไปได้สักระยะหนึ่งก็จะถูกทำการรัฐประหาร และประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับถาวร แล้วก็ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พร้อมทั้งจัดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรใหม่อีกครั้ง มีการร่างแล้ว ร่างอีก หมุนเวียนเป็นวงจรการเมืองของประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานนับหลายสิบปี นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา

แม้จะเกิดกรณี 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนเข้าร่วมเรียกร้องรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุดเป็นประวัติการณ์ หลังจากจอมพลถนอม กิตติขจร ทำรัฐประหารรัฐบาลของตนเอง เพราะขณะทำรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองนั้น จอมพลถนอม ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2511 และเมื่อมีการประกาศใช้

รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พร้อมกับเตรียมร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรตามวงจร การเมืองของไทยที่เคยเป็นมาก็เกิดกระบวนการเรียกร้องรัฐธรรมนูญ จนนำไปสู่เหตุการณ์นองเลือดเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 จนทำให้จอมพลถนอม กิตติขจร ต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และเดินทางออกนอกประเทศไทย และเมื่อต่อมาจะมีการร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517 ที่เป็นรัฐธรรมนูญซึ่งมีหลักการที่เป็นประชาธิปไตยมากฉบับหนึ่ง แต่ในที่สุดก็มีการทำรัฐประหารอีก และก็เกิดเหตุการณ์นองเลือดเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ทำให้วงจรการเมืองไทยหมุนกลับไปสู่วงจรเดิม คือ รัฐประหาร ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร จัดให้มีการเลือกตั้ง จัดตั้งรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญฉบับถาวร และทำรัฐประหารยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับถาวร ชำซาก วนเวียน อยู่ในวังวนต่อไป ไม่จบไม่สิ้น

ด้วยเหตุนี้ กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทยที่ผ่านมา จึงมีสภาพชะงักงันในขั้นตอนของการพัฒนาไปสู่เป้าหมายอุดมการณ์ประชาธิปไตยตลอดมา

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญรวมทั้งสิ้น 18 ฉบับ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475
3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2489
4. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2490
5. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492
6. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495
7. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2502
8. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2511
9. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2515
10. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517
11. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2519
12. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2520
13. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521
14. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2534
15. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534
16. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540
17. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549

18. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

นับจาก พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ระบอบการปกครองไทยจึงมีลักษณะสำคัญคือ การปกครองแบบรัฐธรรมนูญ (Constitutionalism) ซึ่งการปกครองแบบนี้อำนาจสูงสุดของประเทศได้ถูกแบ่งแยกให้แก่องค์กรต่างๆ และองค์กรเหล่านั้นจะใช้อำนาจนั้นได้ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้หาได้หมายความว่า จะเป็นการปกครองประชาธิปไตยเหมือนกันไม่ จริงอยู่ประเทศส่วนมากที่มีรัฐธรรมนูญต้องมีรูปแบบการปกครองที่โน้มเอียงไปในทางประชาธิปไตยมากบ้างน้อยบ้าง แต่ประเทศเผด็จการก็อาจมีรัฐธรรมนูญใช้บ้างเช่นเดียวกัน

เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐธรรมนูญทั้ง 18 ฉบับของไทย จึงมีบริบทเนื้อหาสาระที่แตกต่างกันออกไปตามเจตนารมณ์ของผู้มีอำนาจทางการเมืองสูงสุดในขณะนั้นๆ ที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนั้นๆ เพื่อจุดมุ่งหมายขององค์อธิปัตย์ผู้ครองอำนาจทางการเมืองเป็นที่ตั้ง หากทำการศึกษา รัฐธรรมนูญ 16 ฉบับ (ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 – พ.ศ. 2540) เพื่อจำแนกลักษณะสำคัญของรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับโดยพิจารณาเจตนารมณ์และเนื้อหาสาระของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้วก็จะสามารถจำแนกรัฐธรรมนูญของไทยกับการจัดระบบโครงสร้างอำนาจทางการเมืองได้ดังนี้คือ

รัฐธรรมนูญที่มีเจตนารมณ์และเนื้อหาสาระที่ไม่สอดคล้องกับหลักการและกระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

อาจพิจารณาได้ว่า รัฐธรรมนูญของไทยที่มีเจตนารมณ์และเนื้อหาสาระที่ไม่สอดคล้องกับหลักการและกระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีจำนวนทั้งสิ้น 6 ฉบับ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475
3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2490
4. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495
5. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2511
6. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534

รัฐธรรมนูญทั้ง 6 ฉบับ โดยรวมมิได้มีเจตนารมณ์และบทบัญญัติที่สอดคล้องกับหลักการและกระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย กล่าวคือ เป็นรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นรูปแบบและกระบวนการทางการเมืองแบบสภาหรือแบบรัฐสภา และกระบวนการการเลือกตั้ง เพื่อให้อำนาจสูงสุดทางการเมืองกับสถาบันทางการเมืองที่เป็นองค์อธิปัตย์ เช่น คณะราษฎร คณะรัฐประหาร 2490 คณะทหารผู้ครองอำนาจทางการเมือง เป็นต้น

**รัฐธรรมนูญที่มีเจตนารมณ์และเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับหลักการและ
กระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย**

อาจพิจารณาได้ว่ารัฐธรรมนูญที่มีเจตนารมณ์และเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับ
หลักการและกระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีจำนวนทั้งสิ้น 3 ฉบับ ได้แก่

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2489
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492
3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517

รัฐธรรมนูญทั้ง 3 ฉบับนี้ เป็นที่ยอมรับกันในวงวิชาการรัฐศาสตร์ว่าเป็น
รัฐธรรมนูญที่ดี มีลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการของการปกครองแบบประชาธิปไตย

**รัฐธรรมนูญที่มีเจตนารมณ์และเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับหลักการและ
กระบวนการทางการเมืองแบบอำนาจนิยม**

อาจพิจารณาได้ว่ารัฐธรรมนูญที่มีเจตนารมณ์และเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับ
หลักการและกระบวนการทางการเมืองแบบอำนาจนิยม มีจำนวน 5 ฉบับ ได้แก่

1. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2502
2. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2515
3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2519
4. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2520
5. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2534

ธรรมนูญทั้ง 5 ฉบับนี้ เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการรัฐศาสตร์ว่ามีลักษณะสำคัญ คือ
ประการแรก เป็นรัฐธรรมนูญแบบเผด็จการอำนาจนิยม ที่นายกรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นองค์อธิปัตย์
สูงสุด ในทางการเมืองมีอำนาจเด็ดขาดสูงสุดทั้งในทางนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ โดยอาศัย
บทบัญญัติของธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรและรัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือในการใช้อำนาจ
ทางการเมือง ประการที่สอง ธรรมนูญและรัฐธรรมนูญทั้ง 5 ฉบับ ก็ถือกำเนิดมาจากการรัฐประหาร
ของชนชั้นนำทางการเมืองที่มีระบบราชการไทยเป็นฐานเวทีทางการเมืองที่สำคัญ

รัฐธรรมนูญที่มีเจตนารมณ์และเนื้อหาสาระแบบประชาธิปไตยครึ่งใบ

อาจกล่าวได้ว่า รัฐธรรมนูญที่มีเจตนารมณ์และเนื้อหาสาระแบบประชาธิปไตย
ครึ่งใบมีเพียงฉบับเดียวคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 ลักษณะพิเศษโดยรวม
ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ เป็นรัฐธรรมนูญที่เปิดโอกาสให้มีการรวมขอมอำนาจกันระหว่างพลัง
อำนาจของระบบราชการ (กองทัพ ข้าราชการพลเรือน) กับพลังอำนาจนอกระบบราชการ (พรรค
การเมืองและกลุ่มธุรกิจ)

รัฐธรรมนูญที่มีเจตนารมณ์และเนื้อหาสาระที่มุ่งปฏิรูปการเมืองสู่ระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

อาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาระบบการเมืองไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงเป็นสิ่งที่ทำได้ยากยิ่ง ปัญหาพื้นฐานของระบบการเมืองไทยก็คือ การสร้างความเป็นสถาบันของระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย (Institutionalization of Democratic Political System) ดังจะเห็นได้จากพัฒนาการของรัฐธรรมนูญของไทยที่ต้องเผชิญกับสภาวะความไร้เสถียรภาพ และสภาวะวงจรอุบาทว์ทางการเมือง การยึดอำนาจของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2534 เป็นปรากฏการณ์สำคัญที่สะท้อนถึงความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน การเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ เมื่อ 17 – 20 พฤษภาคม 2534 นับเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่สะท้อนถึงการปฏิเสธการคงอยู่ของระบบการเมืองการปกครองแบบเผด็จการทหาร ความไร้เสถียรภาพและไร้ประสิทธิภาพของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งแล้วชุดเล่า ประกอบกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันทางการเมืองของนักการเมืองและข้าราชการได้นำไปสู่กระแสความคิด “การปฏิรูปการเมือง” (Political Reform)

ในที่สุดได้มีการจัดตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 99 คน เพื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่มีเจตนารมณ์สำคัญเพื่อการปฏิรูปการเมืองไทย และได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูปการเมือง รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้รับสมญาว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนนี้ก็ได้ออกยกเลิกโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549

3. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

ทิพาพร พิมพิสุทธ์ (2521: 104 - 105) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า หมายถึง การกระทำของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล การมีส่วนร่วมซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายโดยตรง เรียกว่า Autonomous participation และการมีส่วนร่วมซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายโดยทางอ้อมนอกเหนือจากแต่ละบุคคลโดยตรง เรียกว่า Mobilized participation

สุวิทย์ รุ่งวิสัย (2541: 1) สรุปว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นกิจกรรมที่สำคัญในระบบประชาธิปไตยโดยถือว่า อำนาจการปกครองมาจากประชาชน คือประชาชนเลือกผู้แทนราษฎร เพื่อไปเลือกคณะบุคคลกลุ่มหนึ่งเป็นรัฐบาลบริหารบ้านเมือง ผู้แทนราษฎรอีกส่วนหนึ่งก็ทำหน้าที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2538: 32) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง กล่าวคือ เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางและทั่วถึง เพื่อเป็นการแสดงออกในฐานะที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง ตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย การส่งเสริมนี้ก็ควรเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิ์เลือกตั้งด้วยความรู้ ความเข้าใจในความสำคัญของการเลือกตั้งอย่างแท้จริง มิใช่ส่งเสริมด้วยการกระทำที่มงาย ไร้เหตุผล หรือด้วยการให้อามิสสินจ้าง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นฐานะกระบวนการทางการเมือง โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีความหมายครอบคลุมกิจกรรมทางการเมืองทุกอย่างของประชาชน ตั้งแต่การแสดงความคิดเห็นติดตามข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิ์ในการเลือกตั้ง และการรณรงค์ทางการเมืองต่าง ๆ กระบวนการเหล่านี้เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการอบรมหล่อหลอมและปลูกฝังทางการเมืองให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดความศรัทธาเชื่อมั่นในระบบการเมือง อันจะนำไปสู่การมีวัฒนธรรมทางการเมือง แบบประชาธิปไตยในที่สุด

ไชยวัฒน์ จุนถิระพงษ์ (2545: 36) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในกิจกรรมทางการเมืองตามความสมัครใจและถูกต้องตามกฎหมายของสมาชิกในสังคมซึ่งมีจุดมุ่งหมายในทางตรงหรือทางอ้อมที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของหน่วยการปกครอง ไม่ว่าจะในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาตินุบุคคลจะแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตนแตกต่างกันไปในแต่ละคน ซึ่งคนหนึ่งอาจมีแนวความคิด การกระทำที่แตกต่างจากอีกคนหนึ่งทั้งนี้สาเหตุอาจสืบเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ที่เขาเหล่านั้นได้มามีแนวความคิดแตกต่างกัน ในประเทศที่มีการปกครองในรูปแบบที่ต่างกันย่อมจะมีค่านิยมและแบบแผนทางสังคมที่แตกต่างกัน

สุจิต บุญบงการ (2529: 83) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน การเข้าร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การชุมนุมประท้วงหรือการนัดหยุดงานเพื่อผลทางการเมือง

จันทนา สุทธิจาริ (2544: 410) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง การมีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพล

ต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในทางการเมือง การปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อย่างไร ก็ตามแม้การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนจะเป็นไปตามสิทธิที่ระบบการเมือง และกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เช่น อนุญาตให้ประชาชนรวมตัวเพื่อชุมนุมคัดค้านหรือแสดง ความคิดเห็นต่อ นโยบายต่างๆ ของรัฐได้ แต่ก็อาจปรากฏได้ว่า การมีส่วนร่วมที่ดำเนินไปโดย ถูกต้องตามกฎหมายอาจถูกลามเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายได้ เช่น การขว้างปา ค้อนผู้ทำร้าย ร่างกาย ใช้ความรุนแรง เป็นต้น

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอาจเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ เนื่องจากความเข้าใจในสิทธิประโยชน์ที่ตนพึงมีพึงได้จาก การมีส่วนร่วมนั้นหรือเกิดขึ้นเพราะ การถูกหลอกล่อ โดยการชักจูงเพื่อหวังผลประโยชน์ทางการเมืองของบุคคลบางคนหรือบางกลุ่ม ดังปรากฏในการเมืองของหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศด้อยพัฒนาและกำลังพัฒนา ที่ กลุ่มผู้มีอำนาจและมีอิทธิพลทางการเมืองอาศัยประโยชน์จากความไม่รู้ ไม่เข้าใจทางการเมืองของ ประชาชน โดยการชักจูง ระดมพลัง โดยทำให้ประชาชนเข้าใจผิดในข้อเท็จจริงของสถานการณ์ทาง การเมืองหรือการให้อามิสสินจ้างเป็นปัจจัยเพื่ออาศัยพลังของประชาชนนั้นๆ สนับสนุนสร้าง ความชอบธรรมเพื่อการคงอยู่ในอำนาจทางการเมืองของตน หรือกำจัดคู่แข่งทางการเมือง เป็นต้น

เวอร์บา ไน และ คิม (Verba Nie and Kim (1987) อ้างถึงใน ศิวะพร ปัญจมาลา 2537: 46) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมาย กระทำโดยประชาชนและโดยส่วนบุคคล โดยมีเป้าหมายมุ่งเพื่อเข้าไปมีอิทธิพล ต่อการคัดเลือก บุคลากรของรัฐบาลและหรือกิจกรรมของรัฐบาล ซึ่งบุคคลทั้ง 3 ได้กำหนดรูปแบบของการเข้าไปมี ส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย ดังนี้

- 1) การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง เช่น กิจกรรมของแต่ละบุคคลที่จะเลือกตัวแทน ของคนไปใช้อำนาจในการปกครอง เป็นต้น
- 2) กิจกรรมรณรงค์หาเสียง เป็นกิจกรรมเช่นเดียวกับการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง เป็นไปในรูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงกิจกรรมนี้เป็นส่วนที่ประชาชนอาจ ใช้เพื่อเพิ่มอิทธิพลที่เขาพึงมีจากผลของการเลือกตั้ง
- 3) กิจกรรมของชุมชน เช่น กิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กรที่ราษฎรร่วมกัน ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง และสังคมในกรณีที่ราษฎรจะร่วมมือเพื่อใช้อิทธิพลต่อการ ดำเนินงานของรัฐบาล กิจกรรมในรูปแบบนี้เป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่แน่นอนและมีอิทธิพลมาก
- 4) การติดต่อเฉพาะเรื่อง เป็นรูปแบบสุดท้ายของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและจะเกี่ยวกับราษฎรรายบุคคลไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการ เพื่อแก้ไขปัญหา

ใดๆ เฉพาะตัว หรือของครอบครัว กิจกรรมในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของ
รัฐบาลน้อยมาก

จากความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของควบคู่ไปกับสิทธิเสรีภาพและโอกาสในการเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมหรือโดยตรง ตามกระบวนการพัฒนาในทุกๆระดับ คือ ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมตรวจสอบควบคุมรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนา รับรู้สติปัญญา และความสามารถในการตัดสินใจ กำหนดชีวิตด้วยตนเอง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในท้องถิ่นของตน ตามหลักการกระจายอำนาจอันจะนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นทั้งวิธีการ (methods) และเป้าหมาย (ends) ในเวลาเดียวกัน

ในด้านความสนใจทางการเมืองนั้น ความสนใจทางการเมืองเป็นปัจจัยนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นต้นว่า บุคคล ไม่สนใจการหาเสียงเลือกตั้ง และไม่คอยคำนึงถึงผลการเลือกตั้งมักจะไม่ได้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงกล่าวได้ว่าถ้าบุคคลใดติดตามเรื่องราวทางการเมืองตลอดจนกิจกรรมและผลงานของรัฐบาลแล้ว กล่าวได้ว่า เขามีความสนใจทางการเมืองและมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมทางการเมือง (สุจิต บุญบงการ 2521: 11) นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่จะมีผลต่อความสนใจทางการเมืองของบุคคลซึ่งควรจะได้พิจารณาเกี่ยวกับความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง 3 ประการ ดังนี้

- 1) ความรู้สึกถึงบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง
- 2) ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อองค์การของรัฐบาล ตัวแทนรัฐ หรือตัวแทน
ปวงชน เป็นต้น
- 3) ความรู้สึกของบุคคลที่รู้สึกหรือตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนประกอบ
ของระบบการเมือง เป็นผู้มีส่วนในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ ของประเทศ

3.2 รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า รูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมีอยู่มากมาย และแตกต่างกันในแต่ละระบบ ได้มีผู้ทำการศึกษาและจำแนกรูปแบบดังกล่าวไว้หลายรูปแบบดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองและการรณรงค์หาเสียง (Party and Campaign Activity) ซึ่งกิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การชักชวนผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครที่คนสนับสนุนการทำงานให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับการเลือกตั้งอย่างกระตือรือร้น การให้ความสนใจ

เข้าร่วมประชุมหรือชุมชนทางการเมือง การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง และการเข้าเป็นสมาชิกของชมรมทางการเมือง

2. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Voting) ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งในการวิจัยเชิงวิชาการแล้วถือว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด และสามารถวัดค่าของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ได้ความเที่ยงมากที่สุด

3. กิจกรรมของชุมชน (Community Activities) ได้แก่ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่น และการจัดตั้งกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ของท้องถิ่น รวมทั้งการเข้าเป็นสมาชิกในชุมชนหรือองค์กรอย่างกระตือรือร้นในอันที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

4. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (Contacting Official) หมายถึง การกระทำของบุคคลในลักษณะที่เป็นการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาหรือปกป้องผลประโยชน์บางอย่างของตนหรือกลุ่มของตน ปัญหาที่เขาสนใจและนำไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น เป็นสิ่งที่มีผลกระทบโดยตรงต่อบุคคลนั้น ซึ่ง เวอร์บา เรียกการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ว่า การติดต่อเฉพาะเจาะจง (Particularized) หรือการมีส่วนร่วมแบบคับแคบ (Parochial Participation)

5. การล็อบบี้ (Lobbying) รวมถึงบุคคลที่พยายามติดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำทางการเมือง โดยหาทางที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายประเด็นเรื่องที่กระทบต่อประชาชนจำนวนมาก จากตัวอย่างจริง ๆ นั้น หมายถึง กิจกรรมที่จะก่อให้เกิดแรงสนับสนุนหรือต่อต้านพระราชบัญญัติ หรือการตัดสินใจนโยบายของฝ่ายบริหารนั่นเอง

6. การประท้วง (Protests) ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับที่ ฮันดิงตัน เรียกว่า การใช้ความรุนแรง ซึ่งเป็นความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลโดยการทำร้ายร่างกายหรือทรัพย์สิน

7. การเข้าร่วมทางการเมืองในบทบาทของผู้สื่อข่าวสาร (Communicators) หมายถึง การที่บุคคลจะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ส่งคำประท้วงต่อการดำเนินงานที่เห็นว่าไม่ดี รวมถึงการเข้าพูดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมือง การให้ข่าวสารทางการเมืองแก่เพื่อนบ้าน แสดงความคิดเห็นของตนเองต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เขียนจดหมายแสดงความเห็นไปยังหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนต่าง ๆ

ไวเนอร์ (Weiner) (1971 อ้างถึงใน ศิวะพร ปัญจมาลา 2537: 45) ได้สรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยแบ่งเป็น 10 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. การสนับสนุนและการเรียกร้องต่อผู้นำในรัฐบาลเพื่อให้สนองต่อความต้องการใด ๆ

2. ความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการดำเนินงานของรัฐบาลที่ได้ผลและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. กิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การออกเสียง การยื่นข้อเรียกร้อง การลوبي่ง เป็นต้น

4. การใช้สิทธิ์เลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจแทนตน

5. ความรู้สึกแปลกแยกหรือตีตนออกจากระบบการเมืองอันเนื่องมาจากการถูกกีดกันไม่ให้ได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม

6. กิจกรรมของพวกที่ตื่นตัวในทางการเมือง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้รวมไปถึงการพูด การถกเถียงปัญหาทางการเมือง

7. กิจกรรมทางการเมืองทุกชนิดทั้งแบบใช้ความรุนแรง และไม่ใช้ความรุนแรง

8. กิจกรรมทางการเมืองและกิจกรรมที่ต้องการไปมีอิทธิพลต่อการดำเนินการของข้าราชการ

9. กิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทบต่อการเมืองระดับชาติ แต่บางคนบอกว่าจะต้องรวมถึงกิจกรรมที่กระทบต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

10. กิจกรรมทุกชนิดที่เป็นการเมือง

อย่างไรก็ตาม ไวนอร์ (อ้างถึงใน สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ 2542) ได้กำหนดองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยว่าจะต้องอยู่ในกรอบ ดังนี้

1. จะต้องมีพฤติกรรม เช่น มีการพูดคุยและการดำเนินการใด ๆ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงทัศนคติ หรือความรู้สึก

2. ต้องมีกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นอาสาสมัคร

3. ต้องมีข้อเลือกมากกว่าหนึ่งทางเลือกเสมอ

เวอร์บา (Verba) (1978 อ้างอิงใน ไชยวัฒน์ จุนธิพงษ์ 2545: 33) ได้แบ่งรูปแบบพฤติกรรมทางการเมือง 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การใช้สิทธิ์เลือกตั้งเป็นกิจกรรมของแต่ละบุคคลในการเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจปกครอง สิทธิ์ในการเลือกตั้งจึงนับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการควบคุมรัฐบาลและมีอิทธิพลต่อผู้ปกครองแต่การไปใช้สิทธิ์ในการเลือกตั้งจะแตกต่างไปจากกิจกรรมการเข้ามีส่วนร่วมในรูปแบบอื่น ๆ

2. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมที่สำคัญในลักษณะเดียวกับการใช้สิทธิ์เลือกตั้งแต่รูปแบบในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียง เป็นส่วนหนึ่งที่ประชาชนอาจใช้เพื่อเพิ่มอิทธิพลในการหาเสียงเลือกตั้งนอกเหนือจากเสียงหนึ่งที่ได้จากสิทธิ์ในการเลือกตั้งแล้ว

กิจกรรมในการรณรงค์หาเสียงนับเป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างยากเมื่อเปรียบเทียบกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

3. การติดต่อเฉพาะเจาะจง เป็นรูปแบบสุดท้ายในการเข้าร่วมทางการเมืองและเกี่ยวเนื่องกับประชาชนรายบุคคล ไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการเพื่อให้แก้ไขปัญหาต่างๆ เฉพาะตัวหรือครอบครัว กิจกรรมแบบนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลน้อยมาก

4. กิจกรรมของชุมชนเป็นกิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กรที่ประชาชนร่วมกันดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมและการเมือง ในกรณีนี้จะเป็นการร่วมมือกันในการใช้อิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐบาล กิจกรรมในรูปแบบนี้เป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่แน่นอนและมีอิทธิพลมาก

จันทนา สุทธิจารี (2544: 479) ได้สรุปพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในปัจจุบัน พิจารณาได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเมือง มีลักษณะแตกต่างจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตชนบทที่ชัดเจน คือ ในรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เป็นทางการ คือ การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ประชาชนในเขตเมืองจะแสดงการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมืองหลวง ซึ่งเป็นศูนย์กลางของความเจริญทุกด้านและอยู่ใกล้ชิดกับศูนย์กลางอำนาจรัฐมากที่สุด แต่การเลือกตั้งแต่ละครั้ง ทั้งระดับชาติ คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และระดับท้องถิ่น คือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ประชาชนออกไปใช้สิทธิในระดับต่ำมาก ไม่ถึงร้อยละ 50 แต่เป็นที่ยอมรับทั่วไปว่า ประชาชนในเขตเมืองจะมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่น ๆ ในระดับสูง

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตชนบท พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตชนบทในสังคมไทย อาจแยกพิจารณาเป็น 2 ระดับ คือ

2.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับชาติ

ในรูปแบบที่เป็นทางการ คือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประชาชนในเขตชนบทออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าประชาชนในเขตเมือง เห็นได้จากสถิติผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแต่ละครั้ง ในบางจังหวัดที่อยู่ห่างไกลปรากฏว่ามีผู้มาใช้สิทธิสูงถึง ร้อยละ 70 – 80 อย่างไรก็ตามเหตุการณ์เช่นนี้คงไม่อาจละเลยการนำเอาตัวแปรแทรกซ้อนที่สำคัญ คือ ปัญหาซื้อสิทธิขายเสียงมาร่วมพิจารณาด้วย

2.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

ชนบทไทยมีลักษณะสังคมเป็นแบบประเพณี (Traditional Society) ที่ชาวบ้านจำเป็นต้องพึ่งพาผู้อุปถัมภ์ ซึ่งมักจะเป็นผู้ปกครอง เช่น หัวหน้าหมู่บ้าน เป็นต้น แม้วันเวลา

ผ่านไปสังคมชนบทได้รับการพัฒนาทางวัตถุมากขึ้น ความเจริญต่าง ๆ หลั่งไหลสู่ชนบท แต่
อิทธิพลของระบบคุณค่าความเชื่อเดิม ๆ ก็มิได้อยู่สูงในชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบอุปถัมภ์และมี
ผลต่อการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นด้วย สถานภาพผู้นำชุมชนในระบบอุปถัมภ์ตามลักษณะ
สังคมประเพณีชนบทกับการเข้ามามีตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงปะปนกันอยู่ ทำ
ให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นได้รับอิทธิพลจากระบบ
อุปถัมภ์ด้วย

3.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

ในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ว่าจะในรูปแบบในระดับและ
วิธีการอย่างไรก็ตาม จะพบว่ามีปัจจัยและตัวแปรหลายอย่างที่มีอิทธิพลหรือผลอันซับซ้อนต่อ
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งสิ้น ปัจจัยและตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้กล่าว
โดยรวม ๆ ก็ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ อุปนิสัย เหตุผล ความคิด
ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ครอบครัวยุทธศาสตร์ ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ฯลฯ และปัจจัย
สภาพแวดล้อมต่าง ๆ อาทิ พฤติกรรมร่วมทางสังคม ระดับการพัฒนาหรือความทันสมัยทางสังคม
และเศรษฐกิจ การกระทำหรือปฏิกิริยาตอบสนองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยผู้นำทาง
การเมืองหรือผู้แทนของประชาชน เป็นต้น

ในกรณีของประเทศไทย ปรากฏว่าคนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีความเจริญทาง
เศรษฐกิจและมีการศึกษาสูงกว่าคนในชนบทกลับไปลงคะแนนเสียงน้อยกว่าคนในชนบท
กรุงเทพฯ เป็นเขตที่มีคนไปลงคะแนนเสียงน้อยที่สุด อย่างน้อย 4 ครั้ง คือ ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6
กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2496 และเมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2526 และเขตที่มีอัตราผู้ไปลงคะแนนเสียง
สูงสุดกลับเป็นเขตจังหวัดที่ไม่มี ความเจริญมากนัก เช่น ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ.
2526 จังหวัดยโสธรเป็นจังหวัดที่มีคนไปลงคะแนนเสียงมากที่สุด คือประมาณ ร้อยละ 79 สภาพ
เช่นนี้อธิบายได้ว่าคนชนบทเนื่องจากมีการศึกษาและมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำถูกระดมให้ไป
ลงคะแนนเสียงได้ง่ายรวมทั้งการจ้างวานก็ทำได้ง่ายกว่า (สุจิต บุญบงการ 2542: 51-54)

โครงสร้างทางสังคมเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของประชาชนด้วย เช่น ระดับการศึกษาของประชาชนในสังคม มีผลต่อลักษณะ
วัฒนธรรมทางการเมืองและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนในสังคมนั้น ๆ โดยมี
สมมติฐานว่าการศึกษทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสำนึกในบทบาทหน้าที่ที่ตนพึง
กระทำต่อระบบการเมืองมากขึ้น ดังนั้นหากประชาชนขาดการศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองก็
จะอยู่ในระดับต่ำ (การมีส่วนร่วมในที่นี้ หมายถึง การมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ ด้วยความ
ตระหนักรู้ เข้าใจ ในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของระบบการเมืองอย่างแท้จริง) แต่ก็มิ

ปรากฏการณ์ที่ควรพิจารณาด้วยอีกประการหนึ่ง คือ การขาดการศึกษาของประชาชนในประเทศ ค่อยพัฒนาบางครั้งกลับทำให้ประชาชนออกมามีส่วนร่วมโดยขาดความตระหนักรู้ เข้าใจอย่าง แท้จริง กลายเป็นเครื่องมือทางการเมือง โดยการชักจูงหรือบังคับของผู้มีอำนาจทางการเมืองบางคน บางกลุ่มเพื่อใช้ประชาชนเหล่านี้เป็นฐานสร้างความชอบธรรมให้กับการครอบครองอำนาจทางการเมืองของตน (จันทนา สุทธิจารี 2544: 416)

จากแนวคิดพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง สรุปได้ว่า พฤติกรรมทางการเมืองหมายถึง การแสดงกิริยาอาการและความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของมนุษย์ การแสดง กิริยาอาการและความนึกคิดดังกล่าว เป็นปฏิกริยาตอบสนองกระบวนการทางการเมืองการปกครอง ที่มีอยู่ในแต่ละระบบการเมือง เป็นต้นว่ารูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบต่าง ๆ เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การปฏิบัติตามกฎหมาย ความสนใจทางการเมือง ความเบื่อหน่ายทางการเมืองและความเชื่อมั่นทางการเมือง และฐานะทางเศรษฐกิจก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพล เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เช่น ผู้ที่มีรายได้น้อย ประชาชนที่ ยากจนจะไม่มีเวลาสนใจมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะมีภารกิจที่สำคัญยิ่งกว่าในการดำรงชีวิต ประจำวัน ในขณะที่ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากกว่า โครงสร้างทางสังคมก็เช่นกัน ถ้าประชาชนขาดการศึกษาหรือการศึกษาน้อยกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองก็จะอยู่ในระดับต่ำไปด้วย เป็นต้น

4. แนวคิดเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ

4.1 ความหมายของประชามติ

การออกเสียงประชามติ หมายถึง กระบวนการในการแสดงความเห็นของ ประชาชนด้วยการลงคะแนนออกเสียงเพื่อตัดสินใจว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่อง ที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติ หรือกระทบต่อสิทธิและ เสรีภาพของประชาชน ก่อนที่จะนำมาตีหรือการตัดสินใจนั้นออกเป็นกฎหมายหรือนำไปปฏิบัติเพื่อ บังคับใช้เป็นการทั่วไป

การออกเสียงประชามติ ต่างจาก ประชาพิจารณ์ ตรงที่การออกเสียงประชามติ จะต้องมีการลงคะแนนออกเสียงเพื่อหามติของประชาชนในเรื่องสำคัญนั้นๆ ส่วนประชาพิจารณ์ เป็นเพียงการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่จะได้รับผลกระทบในเรื่องนั้นๆ ก่อนที่หน่วยงาน ของรัฐที่เกี่ยวข้องจะมีคำสั่งหรือดำเนินการใดๆ

4.2 หลักการสำคัญของการออกเสียงประชามติ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2550)

4.2.1 เรื่องที่จะจัดทำประชามติต้องมีความสำคัญ และมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติและประชาชน โดยไม่เกี่ยวกับตัวบุคคล

4.2.2 ข้อความที่จะขอความเห็นต้องชัดเจน เพียงพอ ที่จะทำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถตัดสินใจว่า จะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ในเรื่องนั้นๆ ได้

4.2.3 ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เห็นชอบและไม่เห็นชอบ ในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน

4.2.4 ต้องจัดให้มีการลงคะแนนออกเสียงประชามติโดยอิสระ

4.2.5 ต้องนำผลการออกเสียงประชามติไปดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนผู้มาออกเสียงประชามติ

การออกเสียงประชามติ เป็นรูปแบบหนึ่งของประชาธิปไตย แบบโดยตรง ที่ให้ประชาชนสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องที่มีความสำคัญ และผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของตนเองได้ ถือเป็นมาตรการถ่วงดุลอำนาจขององค์กร หรือสถาบันที่เป็นตัวแทนของประชาชน มิให้ดำเนินการใดๆ โดยมิได้ฟังเสียงที่แท้จริงของประชาชน

4.3 ประเภทของการออกเสียงประชามติ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2550)

4.3.1 การออกเสียงประชามติแบบบังคับ หมายถึง การออกเสียงประชามติ ที่เขียนบังคับไว้ในกฎหมายว่า ก่อนการดำเนินการในเรื่องใดๆ ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อขอความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ จากประชาชนก่อน โดยหากเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบจึงจะสามารถดำเนินการในเรื่องนั้นได้

4.3.2 การออกเสียงประชามติแบบทางเลือก หมายถึง การออกเสียงประชามติที่มีบทบัญญัติเขียนไว้ว่า ในกรณีที่เห็นสมควร รัฐหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ อาจจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องนั้นๆ ก่อนที่จะดำเนินการ หรืออาจเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าชื่อ เพื่อขอให้จัดทำประชามติในเรื่องที่เห็นว่า มีความสำคัญและกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน

นอกจากนี้การแบ่งประเภทของการออกเสียงประชามติเป็นแบบ บังคับ และแบบ ทางเลือก แล้ว ยังสามารถแบ่งตามระดับหรือพื้นที่ในการออกเสียงประชามติได้หลายลักษณะ เช่น การออกเสียงประชามติระดับชาติ หรือ ระดับท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับเรื่องที่จะจัดทำประชามติมีขอบเขตกว้างขวางเพียงใด รวมทั้งได้มีบทบัญญัติเขียนรับรองสำหรับการจัดทำประชามติในระดับนั้นๆ หรือไม่

4.4 การออกเสียงประชามติของประเทศไทย

การออกเสียงประชามติของประเทศไทย ได้เคยมีบัญญัติ ไว้เป็นครั้งแรกใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492 ในมาตรา 174 ที่กำหนดว่า การเสนอแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญ หากพระมหากษัตริย์ทรงเห็นว่า อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศชาติ หรือประชาชน อาจจัดให้มีการออกเสียงประชามติว่า เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ กับร่างรัฐธรรมนูญ นั้นก็ได้ และไม่เฉพาะรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2492 เท่านั้น ที่ได้บัญญัติเรื่องการออกเสียงประชามติไว้ แต่ยังมีรัฐธรรมนูญฉบับต่อมาถึง 4 ฉบับ (ไม่นับรวมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549) ได้แก่ ฉบับ พ.ศ. 2511 พ.ศ. 2517 พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2539 และ พ.ศ. 2540 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องการออกเสียงประชามติเพื่อให้ความเห็นชอบกับ ร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญบางมาตราหรือทั้งฉบับ (ยกเว้น รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เท่านั้น ที่กำหนดให้ เรื่องที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติเป็นเรื่องอื่นที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่า มีความสำคัญและอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติ และประชาชน)

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบบทบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย ฉบับต่าง ๆ จนถึง พ.ศ. 2550

รัฐธรรมนูญ ฉบับ... พ.ศ....	มาตรา	เหตุในการจัดทำ ประชามติ	กำหนด วันออกเสียง	การตัดสินผล การออกเสียง
พ.ศ.2492	ม.174-176	ให้ความเห็นชอบหรือไม่	ภายใน 90 วัน	เสียงข้างมาก
พ.ศ.2511	ม.170-172	เห็นชอบกับร่างแก้ไข	นับแต่วันที่มิ	ของผู้ที่มา
พ.ศ.2517	ม.229-231	เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่ พระมหากษัตริย์ทรงเห็น ว่าอาจกระทบต่อ ประโยชน์ได้เสียสำคัญ ของประเทศชาติและ ประชาชน	พระราช กฤษฎีกา ให้มีการ ออกเสียง	ออกเสียง
พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2536	ม.211 บัตรส โสฬส	ให้ความเห็นหรือไม่ เห็นชอบกับ ร่างรัฐธรรมนูญที่สภา ร่างฯ เสนอต่อรัฐสภา และได้รับคะแนนเสียง ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวน สมาชิกเท่าที่มีอยู่ของทั้ง สองสภา	ไม่ก่อน 90 วัน แต่ไม่ช้ากว่า 120 วัน นับแต่วันที่ ประธานรัฐสภา ประกาศให้มี การออกเสียง	เสียงข้างมาก ของที่มา ออกเสียงและ ผู้มาใช้สิทธิ ออกเสียง ต้อง ไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของ จำนวนผู้มีสิทธิ
พ.ศ.2540	ม.214	ให้ความเห็นชอบหรือไม่ เห็นชอบในเรื่องสำคัญที่ คณะรัฐมนตรีเห็นว่า อาจกระทบถึงประโยชน์ ได้เสียของประเทศชาติ หรือประชาชน	ไม่ก่อน 90 วัน แต่ไม่ช้ากว่า 120 วันนับแต่วัน ประกาศในราช กิจจานุเบกษา ให้มีการออก เสียง	- เสียงข้างมาก ของผู้ที่มาออก เสียง และผู้มาใช้ สิทธิออกเสียง ต้องไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของ จำนวน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รัฐธรรมนูญ ฉบับ... พ.ศ....	มาตรา	เหตุในการจัดทำ ประชามติ	กำหนด วันออกเสียง	การตัดสินผล การออกเสียง
				ผู้มีสิทธิ - การออกเสียงมี ผลเป็นเพียง การให้ คำปรึกษาแก่ คณะรัฐมนตรี
พ.ศ.2549	ม.29, ม.31 และ ม.32	ให้ความเห็นชอบหรือไม่ เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ ทั้งฉบับที่สภาร่าง รัฐธรรมนูญได้จัดทำขึ้น	ไม่เร็วกว่า 15 วัน และไม่ช้า กว่า 30 วัน นับแต่วันที่ เผยแพร่ร่าง รัฐธรรมนูญ	เสียงข้างมาก ของผู้มา ออกเสียง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับจะมีบทบัญญัติรับรองเรื่องการออกเสียงประชามติไว้ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่เคยจัดให้มีการออกเสียงประชามติในระดับชาติ จึงอาจกล่าวได้ว่าการออกเสียงประชามติ ตามมาตรา 29 วรรคสอง แห่งรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549 เป็นการออกเสียงประชามติระดับชาติครั้งแรกของประเทศไทย

4.5 การออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว)

พ.ศ. 2549

4.5.1 การออกเสียงประชามติครั้งนี้เป็นการออกเสียงเพื่อให้ประชาชนได้พิจารณาว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญที่สภาร่างรัฐธรรมนูญได้ยกร่างขึ้นทั้งฉบับ

4.5.2 การกำหนดวันออกเสียงประชามติต้องไม่เร็วกว่า 15 วัน และไม่ช้ากว่า 30 วัน นับแต่วันที่สภาร่างรัฐธรรมนูญได้เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญให้ประชาชนทราบ และวันออกเสียงประชามติต้องกระทำภายในวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

4.5.3 หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามที่สภาร่างรัฐธรรมนูญประกาศกำหนด

4.5.4 ผลการออกเสียงประชามติให้ถือเสียงข้างมากของผู้ออกเสียงประชามติ หากเสียงข้างมากเห็นชอบให้นำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มาบังคับใช้ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาตินำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยและประกาศบังคับใช้ แต่หากเสียงข้างมากไม่เห็นชอบ ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง และให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติร่วมกับคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ได้เคยประกาศใช้มาแล้วฉบับใดฉบับหนึ่งมาปรับปรุงให้แล้วเสร็จ ภายใน 30 วัน นับแต่วันออกเสียงประชามติไม่เห็นชอบ

4.6 สาระสำคัญของการออกเสียงประชามติตามประกาศสภาร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักการและวิธีเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 และการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2550

4.6.1 กำหนดให้สภาร่างรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงประชามติ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง

4.6.2 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการจัดและควบคุมการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรมตามที่สภาร่างรัฐธรรมนูญมอบหมาย

4.6.3 ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญประกาศกำหนดวันออกเสียงประชามติ

4.6.4 การออกเสียงประชามติให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

4.6.5 ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง

4.6.6 ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยออกเสียง และถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิแต่ละหน่วย จำนวน 800 คน เป็นประมาณ

4.6.7 กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิออกเสียง ประกอบด้วย

1) มีสัญชาติไทย (แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี)

2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่มีการออกเสียง และ

3) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 30 วัน นับถึงวันออกเสียงประชามติ

4.6.8 กำหนดลักษณะบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิออกเสียง ได้แก่ บุคคลที่

1) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ

2) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช

3) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

4.6.9 กำหนดให้มีการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงและปิดประกาศไม่น้อยกว่า 20 วัน ก่อนวันออกเสียง เพื่อให้บุคคลสามารถตรวจสอบและยื่นคำร้อง ขอเพิ่ม-ถอนชื่อ ได้ไม่น้อยกว่า 10 วัน ก่อนวันออกเสียง

4.6.10 กำหนดระยะเวลาในการออกเสียงประชามติ ระหว่างเวลา 08.00 - 16.00 น. (เพิ่มขึ้น จากการเลือกตั้งที่ผ่านมาอีก 1 ชั่วโมง : เดิมกำหนดระยะเวลาการเลือกตั้ง 08.00 - 15.00 น.) เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มาใช้สิทธิออกเสียง

4.6.11 กำหนดให้นับคะแนนที่หน่วยออกเสียง โดยเปิดเผยติดต่อกันจนแล้วเสร็จ หลังจากปิดการลงคะแนนและให้รายงานผลการนับคะแนน ไปยังอนุกรรมการออกเสียงประจำอำเภอ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและคณะกรรมการการเลือกตั้งตามลำดับ

4.6.12 กำหนดให้ผู้มีสิทธิออกเสียงที่มีถิ่นที่อยู่ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน สามารถใช้สิทธิลงคะแนนออกเสียงในจังหวัดที่ตนอยู่ได้ โดยต้องยื่นคำขอลงทะเบียนต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นของอำเภอหรือเทศบาลที่ตนอยู่ ก่อนวันออกเสียงอย่างน้อย 30 วัน

4.6.13 กำหนดให้กรณีหน่วยออกเสียงใดมีเหตุสุดวิสัยเกิดขึ้นในวันออกเสียงเป็นเหตุให้ไม่สามารถลงคะแนนออกเสียงได้ ให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้น และประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยนั้นไปใช้สิทธิออกเสียง ณ ที่ออกเสียงกลาง (จุดเลือก) ของจังหวัดนั้น ๆ แทนในวันและเวลาออกเสียงเดิม

4.6.14 กำหนดให้มีการคัดค้านการออกเสียงในหน่วยออกเสียงได้ โดยต้องมีผู้มาใช้สิทธิจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น ยื่นคำร้องคัดค้านต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจสั่งให้มีการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นได้ แต่การออกเสียงใหม่ต้องกระทำไม่ช้ากว่า 30 วัน นับแต่วันที่เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ เว้นแต่พิจารณาแล้ว เห็นว่า การออกเสียงใหม่จะไม่ทำให้ผลการออกเสียงของทั้งประเทศเปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งยกคำร้องคัดค้าน

4.6.15 กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง ไปยังสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อประกาศผลการออกเสียงประชามติ

5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

การตัดสินใจ เป็นการนำหลักเกณฑ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการตัดสินใจ เพื่อให้ผู้ตัดสินใจมีโอกาสผิดพลาดน้อยลงหรือการตัดสินใจได้ถูกต้องมากขึ้น การตัดสินใจที่จะมีขึ้นภายใต้สถานการณ์ต่างๆ ที่สามารถทำการประเมินได้ และใช้เกณฑ์หรือเครื่องมือดังกล่าว พิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดในการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม การทำการตัดสินใจได้นำเอาความน่าจะเป็นเชิงจิตวิทยาและแบบเงื่อนไขเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ ทั้งนี้เพราะบุคคลต่างมีเหตุผลในการดำเนินธุรกิจของตนย่อมต้องการเลือกผลลัพธ์หรือผลตอบแทนที่ดีที่สุด แต่ถ้ามีทางเลือกเพียงทางเดียว ปัญหาการตัดสินใจก็ไม่เกิดขึ้นเพราะถึงอย่างไรก็ต้องเลือกตามวิถีทางเดียวที่มีอยู่ นั่น ซึ่งจะไม่มีการเปรียบเทียบว่าผลลัพธ์หรือผลตอบแทน ที่ดีที่สุด หรือไม่ แต่ถ้ามีวิธีให้ผลตอบแทนมากกว่าหนึ่งทางแล้ว ก็จะต้องมีการตัดสินใจเลือกทางหรือวิธีที่จะทำให้ได้ผลตอบแทนมากที่สุด ซึ่งการตัดสินใจเลือกดังกล่าวนี้เป็นเรื่องที่ยุ่งยากและสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงได้พยายามหาสิ่งที่จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด โดยสิ่งที่จะช่วยในการตัดสินใจในที่นี้คือ หลักเกณฑ์และเครื่องมือต่าง ๆ (โพลิน ผ่องใส 2536: 13) ดังต่อไปนี้

1. มีทางเลือกหลายทาง (alternatives) ในแต่ละทางเลือกอาจจะอยู่ในรูปนโยบาย ในการปฏิบัติงานเทคนิค หรือขั้นตอนการดำเนินงาน การที่มีทางเลือกมาก ๆ ถ้าจะอาศัยดุลพินิจส่วนตัวทำการตัดสินใจนั้นอาจจะผิดพลาดขึ้นได้ ดังนั้น จึงต้องอาศัยเครื่องมือหรือเกณฑ์ต่างๆ เข้ามาช่วยในการตัดสินใจ เพราะยังมีหลักประกันได้ว่า ไม่ได้ตัดสินใจไปตามดุลพินิจส่วนตัว
2. เนื่องจากข้อมูลในปัจจุบันมีจำนวนมาก ถ้านำดุลพินิจ ส่วนตัวมาใช้ในการตัดสินใจแล้ว โอกาสที่จะผิดพลาดมีมาก เพราะไม่อาจจะนำข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมดนั้นมาพิจารณาได้ครบถ้วนสมบูรณ์
3. เพื่อลดความขัดแย้งลงเนื่องจากพื้นฐานความรู้ และประสบการณ์ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ถ้าไม่อาศัยหลักเกณฑ์หรือเครื่องมือที่เหมือนกันทำการตัดสินใจแล้วก็จะทำการตัดสินใจแตกต่างกันออกไปซึ่งจะทำให้คนในองค์การเกิดการขัดแย้งกันขึ้นในกรณีที่มีความเห็นแตกต่างกัน
4. เพื่อลดความเสี่ยง การตัดสินใจที่ปราศจากกฎเกณฑ์หรือเครื่องมือแล้ว โอกาสที่เสี่ยงต่อความผิดพลาดนั้นมีสูง แต่การตัดสินใจที่มีเครื่องมือเข้ามาช่วยแล้ว โอกาสของการตัดสินใจที่ผิดพลาดนั้นมีน้อยหรือไม่เลยก็เป็นไปได้

5.1 ความหมายของการตัดสินใจ

การตัดสินใจ (decision making) หมายถึง การพิจารณาตกลงใจซึ่งขาดเลือก ทางเลือก ที่มีอยู่มากกว่าหนึ่งทางเลือก ในอันที่ให้มีผลกระทบในลักษณะเฉพาะใด ๆ หรือหมายถึง การตกลงใจเลือกข้อยุติ ข้อขัดแย้ง ข้อถกเถียง เพื่อให้มีผลกระทบไปในทางหนึ่งทางใดที่ได้มีการ พิจารณาเลือกหรือตรวจสอบอย่างรอบคอบแล้ว

5.2 ขั้นตอนการตัดสินใจ

กระบวนการในการตัดสินใจนั้น โดยทั่วไปประกอบด้วย 3 ขั้นตอน (Piaget (1962) (อ้างถึงใน มยุรี หรุ่นขำ 2544))

ขั้นที่ 1 การระบุทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมด โดยผู้ที่ทำการตัดสินใจจะต้องทำการ ระบุทางเลือก ในการตัดสินใจทั้งหมดที่เป็นไปได้

ขั้นที่ 2 คัดคะแนนเหตุการณ์ในอนาคตทั้งหมดที่จะเป็นไปได้ ในขั้นนี้ ผู้ทำการ ตัดสินใจจะต้องคัดคะแนนเหตุการณ์ทั้งหมด ซึ่งมีความเป็นไปได้จะเกิดขึ้นในอนาคต เหตุการณ์ ทั้งหมดที่ระบุในขั้นตอนนี้ผู้ทำการตัดสินใจไม่สามารถที่จะเลือกได้ ไม่สามารถที่จะควบคุมได้ หรือไม่สามารถจะกำหนดได้ และเหตุการณ์ทั้งหมดที่ระบุนี้มีเพียงเหตุการณ์เดียวเท่านั้นที่จะ เกิดขึ้นจริง ๆ เราเรียกเหตุการณ์ทั้งหมดนี้ว่า สภาวะการณ์นอกบังคับ

ขั้นตอนที่ 3 สร้างตารางผลได้ ในขั้นตอนนี้ผู้ทำการตัดสินใจต้องสร้างตารางผลได้ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของผลกำไร หรือผลประโยชน์ อื่น ๆ ที่เป็นผลลัพธ์จากทางเลือกต่างๆ ของแต่ ละสภาวะการณ์นอกบังคับ

5.3 ประเภทของการตัดสินใจ

ในการตัดสินใจเลือกทางเลือกภายใต้สภาวะการณ์นอกบังคับต่างๆ นั้น ผู้ทำการ ตัดสินใจจะตกอยู่ในสถานะที่แตกต่างกัน ในเรื่องข้อมูลข่าวสารของสภาวะการณ์ที่จะเกิดขึ้นใน อนาคตเราจึงสามารถแบ่งประเภทของการตัดสินใจตามระดับข้อมูลที่มีต่อสภาวะการณ์นอกบังคับ การที่ผู้ทำการตัดสินใจสามารถคัดคะแนนสภาวะการณ์ทั้งหมดที่จะเป็นไปได้ในอนาคตนั้น เป็นเพียง ระบุความเป็นไปได้ของสภาวะการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเท่านั้น ผู้ทำการตัดสินใจยังไม่ ทราบด้วยความแน่นอนว่าในอนาคตสภาวะการณ์จะเกิดขึ้นจริง ๆ และสภาวะการณ์นอกบังคับ ทั้งหมดนั้นก็ยังมีเพียงสภาวะการณ์เดียวเท่านั้นที่จะเกิดขึ้น นอกนั้นเป็นเพียงสภาวะการณ์ที่มีโอกาส เป็นไปได้แต่ไม่ได้เกิดขึ้นจริง เราสามารถแบ่งประเภทของการตัดสินใจ (วุฒิชัย จำนง 2523) ดังต่อไปนี้

การตัดสินใจภายใต้ความแน่นอน เป็นการตัดสินใจที่ผู้ทำการตัดสินใจ อยู่ใน สถานการณ์ที่ทราบด้วยความแน่นอนว่าสภาวะการณ์นอกบังคับใดจะเกิดขึ้น

การตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน เป็นการตัดสินใจอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ทราบด้วยความไม่แน่นอนว่าสภาวะการณ์นอกบังคับใจจะเกิดขึ้นในอนาคต เขาทราบเพียงแต่ว่ามีสภาวะการณ์นอกบังคับใจบ้างมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น

การตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง เป็นการตัดสินใจที่ผู้ทำการตัดสินใจอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ทราบด้วยความไม่แน่นอนว่าสภาวะการณ์นอกบังคับใจจะเกิดขึ้นในอนาคต แต่เขามีข้อมูลเพียงพอในการคาดคะเน โอกาส ที่สภาวะการณ์นอกบังคับใจต่าง ๆ จะเกิดขึ้นได้

5.4 กระบวนการในการตัดสินใจ

การตัดสินใจของบุคคลจะมีตั้งแต่เรื่องที่ย่างๆ ไปจนถึงเรื่องที่ซับซ้อนยุ่งยาก เสียค่าใช้จ่ายน้อยไปจนถึงเสียค่าใช้จ่ายมาก มีเวลาในการตัดสินใจมากไปจนถึงมีเวลาน้อย เป็นต้น ดังนั้นการตัดสินใจที่ดีจึงควรมีกระบวนการที่ดีในการตัดสินใจจึงจะช่วยให้การตัดสินใจมีความผิดพลาดน้อยที่สุดและเกิดผลดีมากที่สุด โดยทั่วไปแล้วกระบวนการตัดสินใจประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

- 1 กำหนดเรื่องที่จะตัดสินใจ (Decision Statement)
- 2 กำหนดเกณฑ์ที่ต้องการ (Criteria)
- 3 ตัวเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนดมีกี่ตัว (Alternatives)
- 4 วิเคราะห์ส่วนดีของตัวเลือกแต่ละตัว (Benefit Analysis)
- 5 วิเคราะห์ส่วนเสียของตัวเลือกแต่ละตัว (Risk Analysis)
- 6 เปรียบเทียบส่วนดีและส่วนเสียของตัวเลือกทุกตัวและตัดสินใจ (Decision)

5.5 เกณฑ์ในการตัดสินใจ

ในกรณีการตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอนนี้ ผู้ทำการตัดสินใจทราบว่าสถานการณ์นอกบังคับใจบ้างมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น โดยมีเกณฑ์ในการตัดสินใจ (วุฒิชัย จำนวน 2523) ดังต่อไปนี้

เกณฑ์มากที่สุด (maximax criterion) เกณฑ์การตัดสินใจแบบนี้ ถือเป็นเกณฑ์ของพวกมองโลกในแง่ดี ในการทำการตัดสินใจโดยใช้เกณฑ์นี้ ผู้ทำการตัดสินใจเลือกทางเลือกซึ่งได้ผลได้มากที่สุดซึ่งมากที่สุด จากบรรดาทางเลือกต่างๆ ที่เป็นไปได้ทั้งหมด

เกณฑ์น้อยที่สุด (maximin criterion) เกณฑ์สำหรับการตัดสินใจแบบนี้ถือได้ว่าเป็นเกณฑ์ของพวกมองโลกในแง่ร้าย ในการทำการตัดสินใจโดยใช้เกณฑ์นี้ ผู้ตัดสินใจจะตัดสินใจเลือกทางเลือกซึ่งให้ผลได้น้อยที่สุดซึ่งมากที่สุด จากบรรดาทางเลือกต่างๆ ที่เป็นไปได้ทั้งหมด

เกณฑ์ค่าเสียโอกาสมากที่สุด (minimax regret criterion) เกณฑ์การตัดสินใจแบบนี้มาจากแนวความคิดที่ว่า ในอนาคตผู้ทำการตัดสินใจจะเกิดความรู้สึกเสียดาย ผลได้ที่ควรจะได้รับ ถ้าเขาทำการตัดสินใจผิดโดยเลือกทางเลือกซึ่งให้ผลได้ต่ำ

5.6 หลักการตัดสินใจ

5.6.1 การใช้หลักของความเป็นจริง

หลักการตัดสินใจแบบนี้ ใช้เกณฑ์ที่อยู่ระหว่างเกณฑ์มากที่สุด maximax กับเกณฑ์น้อยมากที่สุด maximin หรือถือได้ว่าเป็นเกณฑ์ที่อยู่ระหว่างลัทธิมองโลกในแง่ดี (optimism) กับลัทธิมองโลกในแง่ร้าย (pessimism) (วุฒิชัย จานง 2523)

การใช้เกณฑ์แบบนี้ในการตัดสินใจจะมีการกำหนดค่าสัมประสิทธิ์หรือค่าดัชนีในการมองโลกในแง่ดี ซึ่งแทนด้วยสัญลักษณ์ α ค่า α นี้จะอยู่ระหว่าง 0-1

การกำหนดค่า ดัชนีการมองโลกในแง่ดี (α)

การกำหนดค่า α นี้จะยึดความรู้สึกส่วนบุคคล กล่าวคือ ถ้าผู้ทำการตัดสินใจเชื่อว่าในอนาคตสถานการณ์นอกบังคับที่เป็นผลดีมีโอกาสดังขึ้นมาก เขาจะกำหนดค่า α ให้มีค่าเข้าใกล้ 1 ในทางตรงกันข้าม เขาก็จะให้ค่า α มีค่าเข้าใกล้ 0 ซึ่งหมายถึงว่าในอนาคตสถานการณ์นอกบังคับที่ไม่เป็นผลดีเกิดขึ้นมากอีกนัยหนึ่งจึงกล่าวได้ว่า

α คือ การให้น้ำหนักต่อสถานการณ์ที่เป็นผลดี

$1 - \alpha$ คือการให้น้ำหนักต่อสถานการณ์ที่เป็นผลร้าย

เกณฑ์ในการกำหนดการทำการตัดสินใจ สามารถคำนวณได้ด้วยสูตร ดังนี้

เกณฑ์การตัดสินใจ = α (ผลได้สูงสุด) + $(1 - \alpha)$ (ผลได้ต่ำสุด)

ข้อได้เปรียบของเกณฑ์การตัดสินใจใช้หลักของความเป็นจริง คือการให้ผู้ทำการตัดสินใจใช้ความรู้สึกส่วนตัว ความเชื่อ เกี่ยวกับสถานการณ์นอกบังคับมาใช้ในกระบวนการตัดสินใจโดยกำหนดผ่านค่าดัชนีได้ ซึ่งถือว่าเป็นข้อได้เปรียบเมื่อเทียบเกณฑ์การตัดสินใจสามแบบแรก

เกณฑ์การตัดสินใจภายใต้เงื่อนไขของความเสี่ยง

ในการตัดสินใจภายใต้เงื่อนไขของความเสี่ยงนี้ นอกจากผู้ได้ทำการตัดสินใจจะทราบว่าในอนาคตมีสถานการณ์นอกบังคับใดบ้าง มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น ผู้ทำการตัดสินใจยังมีข้อมูล ข่าวสาร พอเพียงที่จะคาดคะเนโอกาส ที่สถานการณ์นอกบังคับต่าง ๆ เหล่านั้นว่าในอนาคตมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดได้อีกด้วย

ภายใต้สถานการณ์การตัดสินใจนี้มีเกณฑ์การตัดสินใจที่สำคัญดังต่อไปนี้

เกณฑ์มูลค่าคาดหวัง เกณฑ์การตัดสินใจแบบนี้บางครั้งเรียกว่า เกณฑ์ของเบย์ ในการทำการตัดสินใจ โดยเกณฑ์นี้ ผู้ทำการตัดสินใจจะทำการคำนวณมูลค่าคาดหวังของทุก ๆ ทางเลือก ซึ่งมูลค่าคาดหวังคือ มูลค่าของผลได้ถ่วงน้ำหนักด้วยความน่าจะเป็นของแต่ละสภาวะการณนอกบังคับต่าง ๆ จะเกิดขึ้นในอนาคต เกณฑ์มูลค่าคาดหวัง สามารถหาข้อยุติเพื่อทำการตัดสินใจได้ 2 วิธี คือ

1. หากกำไรคาดหวังสูงสุด
2. หากขาดทุนคาดหวังต่ำสุด

5.6.2 หลักการใช้เหตุผล

ในสถานการณ์ที่ผู้ทำการตัดสินใจมีข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะการณนอกบังคับในอดีตไม่เพียงพอผู้ทำการตัดสินใจอาจจะใช้เกณฑ์การใช้หลักของเหตุผลนี้ได้เกณฑ์นี้บางครั้งเรียกว่าหลักของการมีเหตุผลไม่เพียงพอ ซึ่งข้อสมมติฐานของเกณฑ์นี้นำเสนอเป็นครั้งแรก โดย (Jacob Bernoulli) มีสาระสำคัญคือ หากไม่มีเหตุผล อย่างเพียงพอที่จะระบุโอกาสการเกิดขึ้นของแต่ละสภาวะการณนอกบังคับ ก็ให้ถือว่าทุกสภาวะการณนอกบังคับมีโอกาสเกิดขึ้นเท่า ๆ กัน โดยวิธีการกำหนดการแจกแจงความน่าจะเป็นให้แก่สภาวะการณนอกบังคับต่าง ๆ โดยวิธีแบบดั้งเดิม (classical approach)

5.6.3 เกณฑ์ความน่าจะเป็นมากที่สุด (The maximum likelihood criterion)

การใช้เกณฑ์การตัดสินใจแบบนี้ ผู้ทำการตัดสินใจจะทำการสร้างตารางเงื่อนไขและกำหนดความน่าจะเป็นให้แก่แต่ละสภาวะการณนอกบังคับตามข้อมูลที่เขาถืออยู่ จากนั้นเขาจะเลือกเฉพาะสภาวะการณนอกบังคับที่มีความน่าจะเป็นสูงสุดที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพียงสภาวะการณเดียวมาพิจารณาโดยเขาสมมติว่าสภาวะการณนั้นจะเกิดขึ้น ขั้นสุดท้ายเขาจะเลือกทางเลือกที่ให้กำไรเงื่อนไขสูงที่สุด

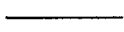
5.7 แผนงการตัดสินใจ

แผนงการตัดสินใจเป็นตัวแทนที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา เพื่อทำการตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง แผนงการตัดสินใจเหมาะกับการวิเคราะห์ปัญหาที่ซับซ้อนมีการตัดสินใจหลายขั้นตอน ตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์การลงทุน การวิเคราะห์กลยุทธ์ทางการตลาด เป็นต้น การใช้แผนงการตัดสินใจจะมี 2 ขั้นตอนคือ การสร้างแผนงการตัดสินใจและการวิเคราะห์แผนงการตัดสินใจ ซึ่งจะอธิบายตามลำดับดังต่อไปนี้

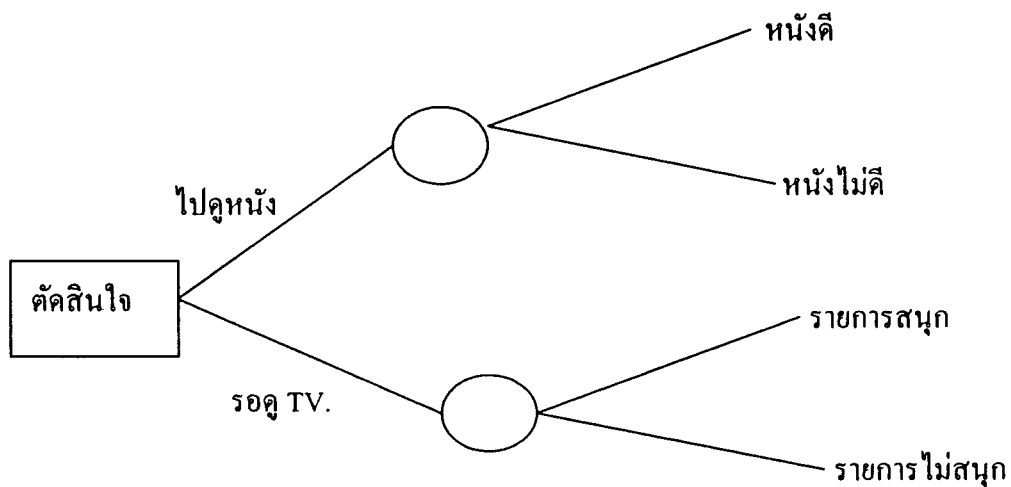
5.7.1 การสร้างแผนผังการตัดสินใจ

ในการสร้างแผนผังการตัดสินใจนั้น จะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น แล้วจึงจะใช้สัญลักษณ์มาตรฐาน มาเขียนแทนข้อมูลเหล่านั้น ข้อมูลที่จำเป็นในการสร้างแผนผังการตัดสินใจได้แก่

- 1) ทางเลือกของการตัดสินใจ
- 2) สภาพการณ์นอกบังคับต่าง ๆ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ต่างๆ ที่เป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- 3) ผลตอบแทน ที่จะได้รับจากการเกิดขึ้นของเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์
- 4) ความน่าจะเป็น ที่สภาพการณ์นอกบังคับต่าง ๆ จะเกิดขึ้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มักจะ ได้มาจากการคาดคะเนของผู้บริหารที่จะทำการตัดสินใจ สัญลักษณ์มาตรฐานที่ใช้ในการสร้างแผนผังการตัดสินใจ

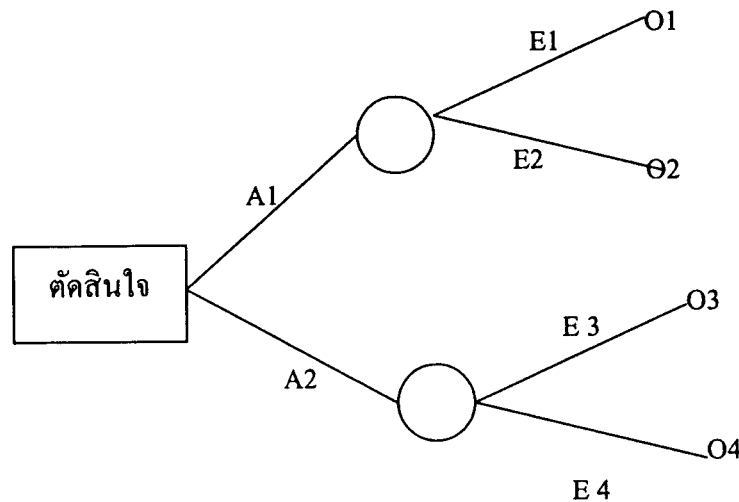
1. สี่เหลี่ยม ใช้แทนจุดของการตัดสินใจ เรียกสัญลักษณ์นี้ว่า decision node
2. วงกลม ใช้แทนจุดของการเกิดสภาพการณ์นอกบังคับ เรียกสัญลักษณ์นี้ว่า state of nature node
3. เส้นตรง ใช้แทนทางเลือกต่างๆ และใช้แทนเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่

เป็นไปได้ เรียกสัญลักษณ์นี้ว่า branches หรือแขนง แขนงซึ่งเขียนต่อจากจุดของการตัดสินใจจะแทนทางเลือกต่างๆ ซึ่งต้องการมากกว่าหนึ่งเหตุการณ์เช่นเดียวกัน เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับทางเลือกแต่ละทางเลือกด้วย การเกิดขึ้นของแต่ละเหตุการณ์จะมีผลลัพธ์เกิดขึ้นเสมอ ดังรูป

ภาพที่ 2.1 แสดงตัวอย่างแผนผังของการตัดสินใจ

จากภาพที่ 2.1 ผู้ตัดสินใจจะมีทางเลือกสองทางคือ ออกไปดูหนัง และรอดูรายการ TV ที่บ้าน ถ้าเลือกไปดูหนัง จะมีเหตุการณ์ที่เป็นไปได้สองเหตุการณ์คือ หนังดี และหนังไม่ดี แต่ถ้าเลือกรอดูรายการทีวีจะมีเหตุการณ์เป็นไปได้อีกสองเหตุการณ์เช่นกันคือ รายการสนุก และรายการไม่สนุก จากรูป 2.1 เราสามารถเขียนโดยใช้สัญลักษณ์แทนได้ดังรูป 2.2

ภาพที่ 2.2 แสดงการเขียนแผนงการตัดสินใจอย่างง่ายด้วยสัญลักษณ์

จากภาพ 2.2 อธิบายได้ว่า

A1 และ A2 คือ ทางเลือกของการตัดสินใจ

E1 และ E2 คือ เหตุการณ์ที่เป็นไปได้ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ถ้าเลือกทางเลือก A1

O1 และ O2 คือผลลัพธ์ที่เกิดจากการเลือกทางเลือก A1 เมื่อเหตุการณ์ E1 และเหตุการณ์ E2 เกิดขึ้นตามลำดับ ส่วน E3, E4 และ O1 และ O2 มีความหมายทำนองเดียวกัน

จากภาพ 2.1 และภาพ 2.2 จะเห็นว่าการเขียนแผนงการตัดสินใจนั้นจะเริ่มจากซ้ายไปขวาต่างๆ ที่อยู่แล้ว ใช้วงกลมแทนจุดที่จะเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคตของแต่ละทางเลือก โดยแต่ละทางเลือกนี้เราจะใช้เส้นตรงแทน

5.7.2 การวิเคราะห์แผนงการตัดสินใจ

เป็นการหาทางเลือกที่ดีที่สุด โดยจะเริ่มพิจารณาจากปลายแขนงที่อยู่ทางขวาสุด ย้อนกลับมาจนกระทั่งถึงปลายแขนงที่เกิดจากจุดของการตัดสินใจ จุดแรกที่อยู่ด้านซ้ายสุด แล้วจึงทำการตัดสินใจ จากจุดนี้ ซึ่งวิธีนี้เราเรียกว่าการวิเคราะห์แบบย้อนกลับ(rollback หรือ foldback) การปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความต้องการ ได้ขึ้นอยู่กับทางเลือกที่จะใช้

และการควบคุมดูแลบุคคลอื่นในการนำเอาทรัพยากรไปใช้อย่างถูกวิธี ความไม่แน่นอนนั้นเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจ แต่เราต้องยอมรับว่าอย่างไรก็ตามก็ต้องทำการตัดสินใจ ดังนั้นเราจึงจำเป็นต้องศึกษาเรื่องการตัดสินใจ เพื่อหาหลักเกณฑ์หรือแนวทางบางอย่างที่จะช่วยให้การพิจารณาปัญหาซึ่งประกอบด้วยหลายทางเลือกและหลายผลลัพธ์ที่อาจเป็นไปได้ในรูปลักษณะที่แตกต่างกันของแต่ละทางเลือกนั้น ผู้ตัดสินใจควรเลือกทางปฏิบัติใดที่จะก่อให้เกิดผลดีหรือเป็นประโยชน์แก่ตนเองมากที่สุดหรือเพื่อบ่งชี้ให้เห็นวิธีการว่าในสภาพเหตุการณ์ที่ยู่ยากของปัญหาที่จะต้องตัดสินใจนั้น ท่านควรจะมองปัญหาอย่างไรและแนวทางในการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างไร

6. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจลงคะแนนเสียง

กลุ่มทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ที่มองว่าการลงคะแนนเสียง เป็นปรากฏการณ์ของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างหนึ่งซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่มีปัจจัยเกี่ยวข้องกับผู้คนจำนวนมาก เพราะพฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นผลมาจากการตัดสินใจ (decision making) ภายใต้สภาวะแวดล้อม บุคลิกภาพ และความสนใจของแต่ละคน แนวความคิดกลุ่มนี้ เป็นที่สนใจในหมู่นักวิชาการด้าน สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งให้ความสนใจอิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม เพราะเห็นว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ของประชาชน นอกจากนี้ ยังให้ความสนใจต่อกิจกรรมของพรรคการเมือง เพราะเป็นตัวกระตุ้นสำคัญที่ส่งผลต่อการใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง แนวความคิดของทฤษฎีกลุ่มนี้ ได้แก่

6.1 ทฤษฎีปัจจัยกำหนด (Deterministic Theory) มีแนวความคิดพื้นฐานที่ว่า “ปัจจัยทางสังคมเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง” ทั้งนี้ ปัจจัยทางสังคมที่เป็นภูมิหลังของบุคคลมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

จะเห็นได้ว่าทฤษฎีปัจจัยกำหนด เน้นว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของแต่ละบุคคลเกิดจากปัจจัยด้านภูมิหลัง ซึ่งเป็นปัจจัยภายในของบุคคลมากกว่าปัจจัยภายนอก หรือสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น อิทธิพลการพึ่งพาด้านเศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าประชาชน หรือคนที่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง จะตัดสินใจเลือกจากเหตุผลของแต่ละบุคคลมากกว่าการโน้มน้าว หรือชักจูงจากคนอื่น ซึ่งความสำนึกเชิงเหตุผลนี้ จะมีลักษณะของเหตุผลที่เกิดจากปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้ง กับกลุ่มของประชาชนที่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ได้แก่ การเป็นคนในพื้นที่เดียวกัน เช่น จังหวัดเดียวกัน ภาคเดียวกัน เป็นชาวนาหรือเกษตรกรเหมือนกัน เป็นต้น ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า “ทฤษฎีปัจจัยกำหนด” มีความเชื่อเกี่ยวกับการ

ลงคะแนนเสียงของประชาชนว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านภูมิหลัง ได้แก่ อาชีพ ที่อยู่อาศัยที่มีลักษณะของความเป็นเมืองหรือชนบท ศาสนา อุปนิสัยในการลงคะแนนเสียงในอดีต เป็นต้น หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ปัจจัยภูมิหลัง เป็นตัวกำหนดการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน

6.2 ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล (Consciously Rational Theory) ทฤษฎีนี้มีแนวความคิดที่เน้นปฏิกริยาของการสำนึกตรรกะรองของผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ที่มีต่อนโยบายของพรรคการเมือง สภาพของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และค่าบริหารเลือกตั้ง ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ เปรียบเหมือนกรอบความคิดเชิงเหตุผล (Rational Framework) ของผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ลักษณะเดียวกันกับลักษณะการตัดสินใจของผู้บริโภคทางด้านเศรษฐศาสตร์ ซึ่งมองว่าประชาชนจะตัดสินใจเลือกตั้งโดยอาศัยหลักเหตุผลของตนกับกิจกรรมการดำเนินนโยบายของพรรคการเมือง กล่าวคือ การลงคะแนนเสียงของประชาชนจะได้รับอิทธิพลจากนโยบายของพรรคการเมือง การจัดกิจกรรมของพรรค ซึ่งประชาชนจะถูกจูงใจให้เกิดความนิยมศรัทธา จึงให้การสนับสนุน ทฤษฎีนี้ จะมองกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญของการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง โดยเฉพาะในเขตเลือกตั้งที่มีการแข่งขันสูง โดยจะกระตุ้นให้ผู้ไปใช้สิทธิ์มีความกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ประชาชนจะออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง เพื่อสนับสนุนพรรคที่ตนสังกัดหรือศรัทธา ลักษณะดังกล่าวนี้เคยเกิดขึ้นค่อนข้างชัดเจน ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกรุงเทพมหานคร ระหว่างประชาชนที่สนับสนุนพรรคพลังธรรมกับพรรคประชากรไทย โดยพรรคประชากรไทย ซึ่งแต่เดิมเคยเป็นเจ้าของฐานคะแนนเสียง ส่วนใหญ่กลับพ่ายแพ้พรรคพลังธรรม ภายใต้การนำของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ที่สามารถกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความศรัทธา ในแนวทางและนโยบายพรรคที่เน้นความซื่อสัตย์สุจริต จนเกิดภาวะที่เรียกว่า “จำลองฟีเวอร์” ขึ้น อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้มีความเชื่อถือว่า ความสำนึกเชิงเหตุผลที่เกิดขึ้นเกิดจากปัจจัยที่มีระยะสั้นตามช่วงสมัย (short term force) เท่านั้น

6.3 ทฤษฎีระบบ (System Theory) แนวความคิดของทฤษฎีระบบเชื่อว่า ความสมดุลของระบบจะมีเสถียรภาพ ของความมั่นคงในระดับต่าง ๆ กัน การขึ้นลงของอัตราการลงคะแนนเสียงและการเลือกพรรคใดพรรคหนึ่ง จะขึ้นอยู่กับส่วนผสมของพลังที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงสมัย บวกกับปัจจัยพื้นฐานของประชาชนในขณะนั้น เช่น ความสนใจตัวผู้สมัคร ความเห็นต่อนโยบายและปัญหาทางการเมือง ภาพพจน์ที่มีต่อการปฏิบัติงานของพรรค ฯลฯ จะเห็นได้ว่าทฤษฎีระบบมีความสัมพันธ์กับสองทฤษฎีข้างต้นมากพอสมควร โดยเฉพาะทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล จะทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมเลือกตั้งเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ทางการเมือง จากการศึกษาของ คีย์ (Key) เรื่อง The Responsible Electorate : Rationality in Presidential Voting พบว่าผู้ที่เปลี่ยนใจจากการสนับสนุนพรรคหนึ่ง ไปสนับสนุนอีกพรรคหนึ่งในการเลือกตั้ง ประธานาธิบดีของ

สหรัฐอเมริกาในแต่ละครั้ง จะมีความเกี่ยวพันกันอย่างมาก ระหว่างทัศนคติของประชาชนต่อกิจกรรมทางการเมืองที่ประธานาธิบดีในสมัยนั้น ดำเนินการหรือนำเสนอต่อสาธารณะ ในรูปของนโยบายต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง เหตุการณ์ในแต่ละช่วงสมัยจะส่งผลต่อการเลือกตั้งในครั้ง ต่อ ๆ มา หากนโยบายไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ผลที่ตามมาคือการหันไปสนับสนุนพรรคตรงกันข้าม ทำให้เกิดความสมดุลทางการเมืองขึ้น (Key 1967: 211) กล่าวคือ การขึ้นลงของอัตราการลงคะแนนเสียงและการเลือกพรรคใดพรรคนึง ขึ้นอยู่กับส่วนผสมของพลังที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงสมัย กับปัจจัยพื้นฐาน ลักษณะของการเบี่ยงเบนหรือการแกว่ง ออกจากสภาวะสมดุลทางการเมืองเดิม จะนำไปสู่สมดุลทางการเมืองใหม่อีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งในโอกาสต่อไปจะเกิดภาวะในลักษณะเดียวกันเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ

7. ข้อมูลทั่วไป ของจังหวัดลำพูน

7.1 ที่ตั้ง จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 (สายเอเชีย) เป็นระยะทาง 689 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินสายพหลโยธิน เป็นระยะทาง 724 กิโลเมตร และตามทางรถไฟ 729 กิโลเมตร ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 18 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศาตะวันออก อยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน อยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่เพียง 22 ก.ม. เป็นพื้นที่ ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือตอนบน และอนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขง หรือพื้นที่สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจร่วมกับ จังหวัดเชียงใหม่

7.2 ขนาด จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็กที่สุดของภาคเหนือมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 4,505.882 ตร.กม. หรือประมาณ 2,815,675 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.85 ของพื้นที่ภาคเหนือตอนบน บริเวณที่กว้างที่สุดประมาณ 43 กม. และยาวจากเหนือจดใต้ 136 กม.

7.3 อาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่อกับ อ.สารภี อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ทิศใต้ ติดต่อกับ อ.เถิน จ.ลำปาง และ อ.สามเงา จ.ตาก ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อ.ห้างฉัตร อ.สบปราบ อ.เสริมงาม จ.ลำปาง ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อ.ฮอด อ.จอมทอง อ.หางดง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่

7.4 ลักษณะภูมิอากาศ จังหวัดลำพูนตั้งอยู่ในภาคเหนือ ซึ่งตามตำแหน่งที่ตั้งอยู่ในเขตร้อนที่ค่อนข้างไปทาง เขตอากาศอบอุ่น ในฤดูหนาวจึงมีอากาศเย็นค่อนข้างหนาว แต่เนื่องจากอยู่ลึกเข้าไปใน แผ่นดินห่างไกลจากทะเล จึงมีฤดูแล้งที่ยาวนานและอากาศจะร้อนถึงร้อนจัดในฤดูร้อน จังหวัดลำพูนมีสภาพภูมิอากาศแตกต่างกันอย่างเด่นชัด 3 ช่วงฤดู คือช่วงเดือนมีนาคม กับเมษายนมีอากาศร้อน ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม จะมีฝนตกชุกเป็นฤดูฝน และช่วงเดือนพฤศจิกายน

ถึง เดือนกุมภาพันธ์มีอากาศหนาวเย็นเป็นฤดูหนาว ซึ่งฤดูหนาวและฤดูร้อนนั้น เป็นช่วงฤดูแล้ง ที่มีระยะเวลาติดต่อกันประมาณ 6 เดือน ในช่วงฤดูฝนอีก 6 เดือน นั้น อากาศจะไม่ร้อนเท่ากับ ในฤดูร้อน และไม่หนาวเย็นเท่า ฤดูหนาว คือมีอุณหภูมิปานกลางอยู่ระหว่างสองฤดูดังกล่าว

7.5 การแบ่งเขตการปกครอง จังหวัดลำพูน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 51 ตำบล 551 หมู่บ้าน 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 เทศบาลเมือง 12 เทศบาลตำบล 45 องค์การบริหารส่วนตำบล

7.6 การบริหารราชการ จังหวัดลำพูนมีหน่วยราชการต่าง ๆ ที่บริหารราชการในพื้นที่ ประกอบด้วย

7.6.1 *หน่วยงานการบริหารราชการส่วนกลางที่มาปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ จังหวัดลำพูน* รวมทั้งสิ้น 26 หน่วยงานหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ 13 หน่วยงาน

7.6.2 *หน่วยงานการบริหารราชการส่วนภูมิภาค* เป็นส่วนราชการประจำจังหวัด ซึ่งกระทรวงทบวง กรม ต่าง ๆ ได้ส่งมาปฏิบัติราชการในจังหวัด รวมทั้งสิ้น 34 หน่วยงาน

7.6.3 *หน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น* ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมืองลำพูน 1 แห่ง เทศบาลตำบล 12 แห่ง และ องค์การบริหารส่วนตำบล 45 แห่ง

7.7 สภาพสังคม

7.7.1 *ประชากรและการเปลี่ยนแปลงทางประชากร* จังหวัดลำพูนปัจจุบันมีประชากร จำนวน 409,056 คน เป็นเพศชาย 200,461 คน เพศหญิง 208,595 คน

7.7.2 *ความหนาแน่นของประชากร* โดยเฉลี่ยเท่ากับ 90 คน ต่อพื้นที่ 1 ตร.กม.

7.8 สภาพเศรษฐกิจ

7.8.1 *ด้านการเกษตรกรรม* จังหวัดลำพูนมีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตร รวม 641,889 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.79 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด จำนวนเกษตรกร 224,971 คน คิดเป็นร้อยละ 55.37 ของประชากรทั้งหมด

7.8.2 *ด้านการอุตสาหกรรม* จังหวัดลำพูนมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด 833 โรงงาน เงินลงทุน 33,242 ล้านบาท การจ้างงานรวม 51,863 คน แยกเป็น นอกเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จำนวน 765 โรงงาน มีเงินลงทุน 6,375 ล้านบาท มีคนงาน 14,923 คน รวมโรงงานที่ตั้งในพื้นที่สวนอุตสาหกรรมเอกชนในเครือสหพัฒน์อินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด จำนวน 9 โรงงาน เงินลงทุนประมาณ 1,131 ล้านบาท คนงาน 2,397 คน โรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ที่เปิดดำเนินการแล้ว 68 โรงงาน มีเงินลงทุน ประมาณ 26,867 ล้านบาท และมีแรงงานประมาณ 36,940 คน มีมูลค่าการส่งออก (ปี 2543) 40,105 ล้านบาท

7.9 ข้อมูลเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติของจังหวัดลำพูน

ในการออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จังหวัดลำพูนมีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด 314,899 คน มีผู้มาใช้สิทธิจำนวน 235,795 คน คิดเป็นร้อยละ 74.88 ผู้ที่เห็นชอบมีจำนวน 110,222 คน คิดเป็นร้อยละ 48.24 และผู้ที่ไม่เห็นชอบจำนวน 118,272 คน คิดเป็นร้อยละ 51.76 โดยมีรายละเอียดแยกตามเขตอำเภอ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 แสดงข้อมูลการออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของจังหวัดลำพูนแยกตามเขตอำเภอ

อำเภอ	ผู้มีสิทธิ	ผู้มาใช้สิทธิ	ร้อยละ	บัตรเสีย	ร้อยละ	เห็นชอบ	ร้อยละ	ไม่เห็นชอบ	ร้อยละ
กิ่ง อ.เวียงหนองล่อง	14,763	11,175	75.70	392	3.51	4,609	42.74	6,174	57.26
ทุ่งหัวช้าง	13,576	11,826	87.11	1,043	8.82	6,304	58.47	4,478	41.53
บ้านธิ	14,300	12,012	84.00	311	2.59	3,382	28.90	8,319	71.10
บ้านโฮ่ง	33,923	26,525	78.19	677	2.55	13,606	52.64	12,242	47.36
ป่าซาง	46,281	34,513	74.57	861	2.49	16,812	49.96	14,840	50.04
เมืองลำพูน	110,709	81,154	73.30	1,955	2.41	34,559	43.64	44,640	56.36
แม่ทา	31,388	24,598	78.37	713	2.90	11,974	50.13	11,911	49.87
ลี้	49,959	33,992	68.04	1,348	3.97	18,976	58.13	13,668	41.87
รวม	314,899	235,795	74.88	7,300	3.19	110,222	48.24	118,272	51.76

8. ข้อมูลเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

8.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พุทธศักราช 2550) เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 18 มีทั้งหมด 15 หมวด 309 มาตรา จัดร่างโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) ในระหว่าง พ.ศ. 2549-2550 ภายหลังการรัฐประหารในประเทศโดย คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อคณะเป็น "คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ" (คมช.) เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ปีเดียวกัน

ร่างรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 เป็นกฎหมายไทยฉบับแรกที่เมื่อร่างเสร็จและได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติแล้ว ได้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบและจัดให้มีการลงประชามติเพื่อขอความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในร่างรัฐธรรมนูญ ณ วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ผลปรากฏว่าผู้มาลงประชามติร้อยละ 56.69 เห็นชอบ และร้อยละ 41.37 ไม่เห็นชอบ ประธาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์ให้ทรงลงพระปรมาภิไธย

โดยร่างรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงลงพระปรมาภิไธยเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน กรุงเทพมหานคร นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก หน้า 1 ในวันเดียวกันนั้น และมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายทันที แทนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549

8.2 ความแตกต่างระหว่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 กับ 2540

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 แตกต่างจากฉบับ พ.ศ. 2540 อยู่หลายประการดังจะเห็นว่ามี การถอดหรือ โครงสร้าง เช่น สิทธิเสรีภาพ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ องค์กรอิสระ อำนาจตุลาการ การเงินการคลังงบประมาณ ฯลฯ

จุดแข็งของรัฐธรรมนูญ 2550 คือบทบัญญัติเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น รัฐต้องจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนทุกคนชั้น ผู้ยากไร้ ผู้พิการ ทูพพลภาพต้องได้รับการศึกษาทัดเทียมบุคคลอื่น ผู้ไร้ที่อยู่อาศัย ผู้สูงอายุ ไม่มีรายได้เพียงพอ ต้องได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ให้สิทธิประชาชนได้รับหลักประกันและสวัสดิภาพในการทำงาน ให้สิทธิแก่ข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐในการรวมกลุ่มเพื่อปกป้องสิทธิของตน ที่สำคัญคือให้มีผลบังคับทันที ต่างจากรัฐธรรมนูญ 2540 ที่ระบุข้อความท้ายมาตราต่างๆ ว่า "ทั้งนี้ ตามที่ กฎหมายบัญญัติ" หมวดที่ 10 ได้รับการบัญญัติขึ้นมาใหม่ เช่น "สิทธิชุมชน" ชุมชนสามารถปกป้องสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่นของตน หรือการกำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความเห็นหากโครงการก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตหรือทรัพยากรธรรมชาติ หมวด "การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน" ให้ประชาชนเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย หรือถอดถอนนักการเมืองที่ประพฤติมิชอบได้ง่ายขึ้น ประชาชนมีโอกาสนั้นแก้ไขรัฐธรรมนูญได้โดยตรง รวมถึงการ ให้รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายการจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง ฯลฯ

หมวด "แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ" มีสภาพบังคับให้รัฐต้องทำซึ่งต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ที่จะทำหรือไม่ก็ได้ เพิ่มเนื้อหามุ่งกระจายความเป็นธรรมในสังคม และ

ปกป้องทรัพย์สินของชาติ เช่น ปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีอากร การปฏิรูปที่ดิน จัดให้มีการวางผังเมืองเพื่อให้เกษตรกรมีสิทธิในที่ดินอย่างทั่วถึง คุ้มครองสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานไม่ให้เกิดการผูกขาด หรือ หากรัฐบาลจะทำสนธิสัญญาที่มีผลต่อความมั่นคงทางสังคมหรือเศรษฐกิจ เช่น เอฟทีเอต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อน จุดเด่นอื่น ๆ คือ มาตรการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนที่เข้มแข็งขึ้น เช่น ห้ามนายกรัฐมนตรีนครและรัฐมนตรี รวมถึงภรรยาและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท กำหนดให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ สมาชิกวุฒิสภา ตลอดจนคู่สมรสและบุตร ห้ามรับหรือแทรกแซงสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ สมาชิกวุฒิสภา แสดงบัญชีทรัพย์สิน จากเดิมที่กำหนดเฉพาะนายกรัฐมนตรีนครและรัฐมนตรี และได้เพิ่มหมวด "จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ" สร้างกลไกควบคุมการใช้อำนาจให้เป็นไปโดยสุจริตและเป็นธรรม นอกจากนี้ ยังได้ปรับปรุงระบบตรวจสอบโดยรื้อที่มาจากองค์กรอิสระทั้งหมด ป้องกันไม่ให้ฝ่ายการเมืองแทรกแซงกระบวนการสรรหาอย่างที่เกิดขึ้นในอดีต

อย่างไรก็ตาม มีข้อท้วงติงในประเด็น โครงสร้างของสถาบันการเมือง เช่น ที่มาของ ส.ส. และ ส.ว. หรือการให้อำนาจฝ่ายตุลาการเข้ามาแก้ปัญหาฉ้อฉลทางการเมือง ด้วยการเพิ่มบทบาทในการคัดเลือกผู้ทำหน้าที่องค์กรอิสระ และร่วมสรรหา ส.ว. จำนวน 74 คน เป็นที่มาของข้อครหาว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับอำมาตยาธิปไตย ที่ให้อำนาจชนชั้นนำกับขุนนางผ่านทางวุฒิสภา และตุลาการเพื่อสร้างฐานอำนาจ แต่คำชี้แจงอีกด้านกล่าวว่า สภาพวัฒนธรรมการเมืองไทยในปัจจุบัน การให้ ส.ว. มาจากการเลือกตั้ง 100% โดยหวังว่าจะปลอดจากการครอบงำของพรรคการเมืองคงยังไม่เกิดขึ้นง่าย ๆ ดังจะเห็นได้จากการเลือกตั้ง ส.ว. สองครั้งที่ผ่านมาซึ่งอยู่ในสภาพ "สภาพัวเมีย-สภาพิวาร" ขณะที่การสรรหา ส.ว. อาจได้ตัวแทนหลายสาขาอาชีพว่า ทำให้การทำงานด้านนิติบัญญัติมีประสิทธิภาพ อีกประเด็นหนึ่งคือการเปลี่ยนระบบเลือกตั้ง ส.ส. ไปใช้แบบแบ่งเขตเรียงเบอร์ เป็นที่เกรงกันว่าจะทำให้พรรคการเมืองอ่อนแอเพราะผู้สมัครในพรรคเดียวกันจะแย่งคะแนนกันเอง และการทุ่มเงินซื้อเสียงจะมีมากขึ้นเมื่อเทียบกับระบบเขตเดียวคนเดียว โครงสร้างการเมืองใหม่ที่ลดการผูกขาดอำนาจ มีมาตรการตรวจสอบมากมาย และให้สิทธิประชาชนฟ้องร้องศาลรัฐธรรมนูญหากรัฐไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ อาจส่งผลให้เสถียรภาพของรัฐบาลใหม่อ่อนแอลง แต่ผู้ร่างชี้แจงว่ากติกานั้นบังคับให้รัฐบาลต้องตอบสนองประชาชน หากละเมิดต่อหลักรัฐธรรมนูญก็จะอยู่ลำบาก

9. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

9.1 บทความเกี่ยวกับการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

นักวิชาการหลายท่านได้เขียนบทความเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติไว้อย่างน่าสนใจ กล่าวคือ

ศาสตราจารย์ ดร. นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2545) ได้เขียนบทความซึ่งเป็นการสรุปย่อผลการวิจัยเรื่อง การออกเสียงประชามติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยกล่าวว่า การออกเสียงประชามติเป็นกระบวนการสำคัญกระบวนการหนึ่งที่ถูกนำเข้ามาเป็นส่วนเสริมทฤษฎีตัวแทนของประชาชน กล่าวคือ ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนนั้น ประชาชนจะไปเลือกผู้แทนเข้าไปใช้อำนาจแทนตนเอง แต่เพื่อให้ประชาชนยังคงเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอยู่ ในหลาย ๆ ประเทศจึงกำหนดให้ประชาชนสามารถเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรงได้ด้วยตนเองในเรื่องที่เป็นกิจการสำคัญของประเทศซึ่งก็คือการให้ประชาชนออกเสียงประชามตินั้นเอง สำหรับประเทศไทยนั้นนับแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ประเทศไทยก็เข้าสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนและมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการปกครองประเทศ โดยการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนของไทยก็เคยนำเอาระบบประชาธิปไตยทางตรงมาใช้เป็นส่วนเสริมอยู่บ้าง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอธิปไตยในบางกรณีด้วยวิธีการออกเสียงประชามติ

จากรัฐธรรมนูญฉบับถาวรจำนวนทั้งหมด 16 ฉบับ ปรากฏว่ามีรัฐธรรมนูญจำนวน 5 ฉบับที่กำหนดให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอธิปไตยได้ด้วยวิธีการออกเสียงประชามติ นั่นคือรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2492 ฉบับ พ.ศ. 2511 ฉบับ พ.ศ. 2517 ฉบับ พ.ศ. 2534 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2539) และฉบับ พ.ศ. 2540 คือฉบับ พ.ศ. 2540 บทบัญญัติเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญทั้ง 5 ฉบับสามารถแยกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

รัฐธรรมนูญ 3 ฉบับแรก คือ ฉบับ พ.ศ. 2492 ฉบับ พ.ศ. 2511 และฉบับ พ.ศ. 2517 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติที่คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ โดยเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ว่า หากพระมหากษัตริย์ทรงเห็นว่าร่างรัฐธรรมนูญที่จัดทำโดยรัฐสภาและนำขึ้นทูลเกล้าถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยฯ กระทั่งประ โยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศหรือประชาชนและทรงพระราชดำริเห็นสมควรให้ประชาชนได้วินิจฉัย พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะให้ประชาชนทั่วประเทศออกเสียงเป็นประชามติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญนั้น

ในทางปฏิบัติ ไม่ปรากฏว่ามีกรณีให้ประชาชนออกเสียงประชามติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญทั้ง 3 ฉบับ

รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2534 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2539) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญใน พ.ศ. 2539 มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาทำการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับ โดยได้มีการกำหนดไว้ให้ประชาชนสามารถออกเสียงประชามติในร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้หากรัฐสภาไม่ให้ความเห็นชอบในร่างรัฐธรรมนูญนั้น แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างรัฐธรรมนูญ กระบวนการออกเสียงประชามติจึงไม่เกิดขึ้น

รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ได้นำเรื่องระบบการออกเสียงประชามติ มาบัญญัติไว้อีกครั้งหนึ่งในมาตรา 214 โดยกำหนดเหตุที่จะต้องมีการออกเสียงประชามติไว้ว่าจะต้องเป็นกิจการในเรื่องที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน โดยให้เป็นดุลพินิจของคณะรัฐมนตรีที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติได้ และนอกจากนี้ ผลของการออกเสียงประชามติก็ไม่ผูกพันรัฐบาลที่จะต้องปฏิบัติตามเพราะรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ให้ผลของการออกเสียงประชามติเป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีเท่านั้น

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติในรัฐธรรมนูญทั้ง 5 ฉบับ จะพบว่ามิใช่ข้อแตกต่างระหว่างรัฐธรรมนูญในอดีตทั้ง 4 ฉบับ กับรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 อยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ ประเด็นในการออกเสียงประชามติที่รัฐธรรมนูญในอดีตทั้ง 4 ฉบับได้กำหนดให้การออกเสียงประชามติเกิดขึ้นได้ในกรณีเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ในขณะที่รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 กำหนดให้ประเด็นในการออกเสียงประชามติ ได้แก่ กิจการในเรื่องที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน ผู้ริเริ่มให้มีการออกเสียงประชามติที่รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2492 พ.ศ. 2511 และ พ.ศ. 2517 กำหนดให้การออกเสียงประชามติเกิดขึ้นต่อเมื่อพระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชดำริเห็นว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายกระทบถึงประโยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศชาติหรือประชาชนและทรงเห็นสมควรให้ประชาชนได้ตัดสินใจ ส่วนรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2534 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2539) ก็ได้กำหนดกลไกในการออกเสียงประชามติไว้ว่าหากรัฐสภาไม่ให้ความเห็นชอบในร่างรัฐธรรมนูญที่สภาร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำมา ให้ดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อให้ประชาชนออกเสียงลงคะแนนว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญที่สภาร่างรัฐธรรมนูญเสนอ สำหรับการออกเสียงประชามติตาม รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ผู้ริเริ่มจะ ได้แก่ คณะรัฐมนตรีที่เห็นว่าสมควรให้ประชาชนออกเสียงประชามติในเรื่องที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน ผลของการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญใน

อดีตทั้ง 4 ฉบับผูกพันให้ต้องปฏิบัติตาม ในขณะที่ผลของการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540 เป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเท่านั้น

จากการศึกษาพบว่า ประเด็นในการออกเสียงประชามติเป็นเรื่องสำคัญที่อาจก่อให้เกิดปัญหาในวันข้างหน้า

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาเปรียบเทียบระบบการออกเสียงประชามติของต่างประเทศ มาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะของงานวิจัย โดยมุ่งแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการออกเสียงประชามติ ที่อาจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยมีสาระดังนี้

การสร้างระบบการตรวจสอบ เนื่องจากมาตรา 214 แห่งรัฐธรรมนูญมิได้วางกลไก ในการตรวจสอบการกำหนด "ประเด็น" ที่จะนำมาให้ประชาชนออกเสียงประชามติเอาไว้แต่ได้ มอบให้เป็นดุลพินิจของรัฐบาลที่จะกำหนดประเด็นที่จะนำมาขอความเห็นจากประชาชน โดยไม่มีการตรวจสอบหรือมีต้องผ่านความเห็นชอบจากองค์กรใด ดังนั้น การออกเสียงประชามติที่เกิดขึ้น อาจเป็นการออกเสียงประชามติที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญได้ หากเรื่องที่คณะรัฐมนตรีนำมาให้ ประชาชนออกเสียงประชามตินั้นเป็นเรื่องที่ขัดหรือแย้งกับประเด็นวัตถุประสงค์และข้อห้ามที่ รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้แล้วในมาตรา 214 และนอกจากนี้ เนื่องจากประเด็นที่บัญญัติไว้ในมาตรา 214 เองก็ไม่ชัดเจนเพราะกำหนดแต่เพียง "กิจการในเรื่องที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของ ประเทศชาติหรือประชาชน" ที่เป็นถ้อยคำที่มีลักษณะกว้างมาก ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหา การออกเสียงประชามติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างกลไกในการ ตรวจสอบประเด็นที่จะนำมาให้ประชาชน ออกเสียงประชามติก่อนที่จะเกิดการออกเสียงประชามติ ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดการออกเสียงประชามติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เพราะเนื่องจากในปัจจุบัน หากจะใช้กลไกในการตรวจสอบ การออกเสียงประชามติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยใช้มาตรา 63 และมาตรา 266 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ก็อาจเกิดปัญหา ในทางปฏิบัติขึ้นมาได้หากผู้มีอำนาจ "ส่งเรื่อง" ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย "ไม่ส่งเรื่อง" ดังกล่าวให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญก็จะหิบบกขึ้นมาวินิจฉัยเองได้ กลไกที่มีความ สมควรนำมาปรับใช้ที่สุดได้แก่ กลไกของการออกเสียงประชามติในประเทศฝรั่งเศส ที่ให้ บทบาทในการ "ดูแลตรวจสอบความถูกต้องของวิธีการออกเสียงประชามติ" ให้แก่คณะตุลาการ รัฐธรรมนูญ โดยการกำหนดให้รัฐบาลต้องปรึกษาหารือกับคณะตุลาการรัฐธรรมนูญในการออก เสียงประชามติก่อนที่จะประกาศ ให้มีการออกเสียงประชามติอย่างเป็นทางการ ซึ่งในทางปฏิบัติจะ มีการส่งเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้ ตรวจสอบก่อนว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ข้อเสนอแนะในประการแรกนี้เป็นการเสนอเพื่อให้มี การแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในมาตรา 214 วรรคแรก โดย

การเพิ่มบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญเข้าไป "ตรวจสอบ" ประเด็นที่จะนำมาให้ประชาชนออกเสียงประชามติก่อนที่จะนำมาให้ประชาชนออกเสียงประชามติว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ และนอกจากการแก้ไขมาตรา 214 วรรคแรกแล้ว จะต้องทำการเพิ่มบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญใหม่ อีกหนึ่งมาตราให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้น โดยบทบัญญัติใหม่ควรมีข้อความกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาให้ความเห็นชอบประเด็นที่จะนำมาให้ประชาชนออกเสียงประชามติ เอาไว้ให้ชัดเจน เหตุผลที่ต้องกำหนดระยะเวลาเอาไว้ก็เพื่อมิให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างฝ่ายบริหารกับศาลรัฐธรรมนูญหากฝ่ายบริหารต้องการให้การออกเสียงประชามติดำเนินการเป็นการเร่งด่วนเพราะเกี่ยวข้องกับความได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน

ข้อเสนอประการแรกนี้จะทำให้การกำหนดประเด็นในการออกเสียงประชามติ เป็นไป โดยรอบคอบกว่าเดิม และยังเปิดโอกาสที่จะทำให้การออกเสียงประชามติขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอีกด้วย

บทบาทอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง การจัดทำให้มีการออกเสียงประชามติ ไปจนถึงการคัดค้านผลการออกเสียงประชามติ ที่มอบอำนาจให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด เรื่องดังกล่าวแม้จะเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย นี้โดยตรงและไม่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงก็ตาม แต่ก็เป็นเรื่องที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นปัญหา สำคัญระดับประเทศที่สมควรทำการศึกษาวิจัยอย่างละเอียดต่อไป ทั้งนี้ เนื่องจากในรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมและ ดำเนินการจัดหรือจัดทำให้มีการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ โดยอำนาจนั้นมีอยู่ "ครบวงจร" ตั้งแต่ออกประกาศกำหนดเกณฑ์ในการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ สืบสวนสอบสวนเพื่อ หาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้ง ที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเรื่องที่ "ไม่ปกติ" ที่มีการ กำหนดให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งทำหน้าที่เสมือนเป็นฝ่าย "นิติบัญญัติ" "บริหาร" และ "ตุลาการ" ใน องค์กรเดียวกัน สมควรที่จะทำการศึกษาวิจัยอย่างละเอียดเพื่อแยก "หน้าที่" ของคณะกรรมการการ เลือกตั้งให้สอดคล้องกับทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยต่อไป ซึ่ง ผู้วิจัยเห็นว่า องค์กรที่สมควรจะเข้าไปมีบทบาทในการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น จากการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ คือ ศาลรัฐธรรมนูญ

ศาสตราจารย์ ดร. ลิขิต ชีรวินิต (2550) ได้เขียนบทความเรื่อง ข้อดี-ข้อด้อย ของ ร่างรัฐธรรมนูญใหม่ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 โดยกล่าวว่า ความเห็นที่แสดงในบทความนี้เป็นการศึกษาวิจัยรัฐธรรมนูญและสถานการณ์ทางการเมืองตาม

หลักวิชาการอย่างวัตถุวิสัย ไม่เกี่ยวกับการชี้นำชี้แนะ หรือแสดงจุดยืนอะไรทั้งสิ้น ที่สำคัญ ผู้เขียนไม่มีสิทธิ์ที่จะลงประชามติฉบับดังกล่าวนี้จึงถือได้ว่าไม่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงในแง่การลงประชามติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ แต่ในฐานะเป็นประชาชนคนไทยการผ่านหรือไม่ผ่านรัฐธรรมนูญย่อมส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ สิทธิทางการเมือง ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ สิทธิของการเป็นประชาชน

ซึ่งจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ชัดเจนว่า ผลจากการที่รัฐธรรมนูญปี 2540 ถูกยกเลิก โดยการยึดอำนาจในวันที่ 19 กันยายน 2549 ส่งผลถึงการเปิดโอกาสให้มีการใช้อำนาจรัฐโดยผู้ทำการรัฐประหารล้มล้างรัฐธรรมนูญจนสามารถออกกฎหมายย้อนหลังจำกัดสิทธิการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง รวมทั้งสิทธิที่จะลงคะแนนเสียงในการลงประชามติครั้งนี้ เสมือนหนึ่งถูกตัดสิทธิความเป็นคนไทยที่เป็นเสรีชนไปโดยสิ้นเชิง และนี่คือตัวอย่างของความสำคัญของรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญจะทำให้เกิดหลักประกันว่าสิทธิขั้นมูลฐานของประชาชนจะไม่ถูกละเมิดโดยบุคคลใดหรือคณะบุคคลใดในสังคมอารยะที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญเป็นของศักดิ์สิทธิ์ไม่มีใครสามารถฉีกได้ง่ายๆ จะเห็นได้ว่าไม่เคยปรากฏมีการฉีกรัฐธรรมนูญในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา

ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 นี้มีทั้งหมด 309 มาตรา มีรายละเอียดมากมาย ในจำนวน 20 ล้านเล่มนั้นคงปฏิเสธไม่ได้ว่าจะมีอยู่ไม่กี่คนเท่านั้นที่จะอ่านจนจบเล่มอย่างพิถีพิถรา ซึ่งจะประกอบด้วยคนที่สนใจการเมืองอย่างแท้จริง นักการเมืองที่มีความรู้ เพราะนักการเมืองหลายคนก็คงอ่านรัฐธรรมนูญไม่รู้เรื่อง นักวิชาการ นักกฎหมายมหาชน นักรัฐศาสตร์หลายคนได้ฟันธงลงไปว่าร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 20 ล้านเล่มที่ส่งให้ประชาชนอ่านนั้นส่วนใหญ่จะไม่ได้มีการอ่าน หรืออ่านก็ไม่จบ หรืออ่านแล้วไม่เข้าใจ ตัดสินใจไม่ได้ การลงประชามติครั้งนี้จึงเป็นพิธีกรรมทางการเมืองชนิดหนึ่งเพื่อให้เกิดความชอบธรรมต่อการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และเพื่อให้เหตุผลต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองในการยึดอำนาจเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 การลงประชามติซึ่งเป็นการใช้สิทธิใช้เสียงแบบประชาธิปไตยโดยตรง ไม่ใช่ประชาธิปไตยแบบตัวแทน จึงถือว่าเป็นการแสดงออกของอำนาจอธิปไตยของปวงชนอย่างแท้จริง ถ้าออกมาได้เรียบร้อยก็สามารถจะอ้างความชอบธรรมทางการเมืองได้อย่างเต็มเปี่ยม

การวิพากษ์วิจารณ์รัฐธรรมนูญอย่างวัตถุวิสัยตามเนื้อหาและหลักการ หลีกเลียงอคติส่วนตัว ก็ต้องมองทั้งส่วนดีและส่วนด้อยของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มิฉะนั้นก็จะไม่เกิดประโยชน์อันใด ซึ่งแตกต่างจากการแสดงจุดยืนทางการเมืองว่าจะรับหรือไม่รับ โดยมีตัวแปรอื่น เช่น ผลได้ผลเสียทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นต้น ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าบทความนี้เป็นบทความวิชาการ จึงขอวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นทางการเป็นกลางทั้งในส่วนลบและส่วนบวก

ส่วนดี ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีอยู่หลายประเด็นและครอบคลุมหลายหัวข้อ แต่เนื่องจากเนื้อหาที่จำกัดจะขอยกเฉพาะประเด็นใหญ่ๆ ขึ้นมาวิพากษ์วิจารณ์

ประการแรก ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็คือ ความพยายามแก้ไขความบกพร่องของรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ซึ่งเปิดช่องให้เกิดการกระจุยตัวของอำนาจอยู่ในฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะผู้นำเพียงคนเดียว ทำให้เกิดการผูกแก่อำนาจและการฉ้อราษฎร์บังหลวงอย่างหนัก การแจกแจงอำนาจในรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 มุ่งเน้นให้เกิดดุลยภาพมากขึ้น เพื่อป้องกันมิให้มีการใช้กลเม็ดเด็ดพรายทางการเมืองสร้างอำนาจเผด็จการในกรอบของเผด็จการประชาธิปไตย โดยในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้านั้นผู้นำประเทศใช้วิธีการรวมพรรคการเมืองต่างๆ จนได้จำนวนเสียงสูงสุด ทำให้การเปิดอภิปรายนายกรัฐมนตรีกระทำไม่ได้ และยังไม่ไปถึงการถอดถอนกระทำไม่ได้ตามครรลองอีกด้วย ขณะเดียวกันองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่ถ่วงดุลอำนาจและตรวจสอบการใช้อำนาจก็กลายเป็นองค์กรที่ถูกควบคุมโดยผู้นำที่มีอำนาจสูงสุด และยังขยายไปถึงวุฒิสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งจำนวนหนึ่งอันเป็นที่ทราบกันอยู่ ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้อำนาจทางการเมืองของฝ่ายการเมืองและผู้นำคงจะลดน้อยลง มีการถ่วงดุลมากยิ่งขึ้น แต่ข้อที่น่าเป็นห่วงคืออาจนำไปสู่การไร้เสถียรภาพทางการเมืองได้

ประการที่สอง ก็คือการขยายขอบเขตสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยมีการจัดเป็นหมวดหมู่อย่างเห็นชัดเจนยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันประชาชนก็มีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การเสนอร่างกฎหมายในหมวด 3 และหมวด 5 ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพและแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ก็เปลี่ยนจาก 50,000 คนเป็น 10,000 คน ขณะที่การเข้าชื่อเพื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ลดจาก 50,000 คนตามรัฐธรรมนูญปี 2540 ไปเป็น 20,000 คน ที่สำคัญประชาชน 50,000 คนยังสามารถเข้าชื่อกันเสนอการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งในส่วนนี้ได้มีการเสนอมาก่อนโดยพรรคพลังแผ่นดินไทย แต่ใช้จำนวนประชาชนหนึ่งแสนคน

ประการที่สาม แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐมีการกล่าวโดยละเอียดมากกว่ารัฐธรรมนูญปี 2540 ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นถึงความพยายามของผู้ร่างรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้รัฐบาลสร้างนโยบายที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของประชาชน การใช้ทรัพยากรจะได้ประโยชน์อย่างเต็มที่ แต่ขณะเดียวกันแม้ว่าส่วนดีของเรื่องนี้จะมีมากแต่ก็ถูกมองว่าอาจเป็นภาระหนักต่อรัฐบาลจนรัฐบาลไม่สามารถจะมึนนโยบายของตนเอง หรือไม่สามารถจัดทำได้ครบถ้วนตามที่กำหนด ซึ่งอาจจะทำให้เป็นรัฐบาลที่มีจุดอ่อนและถูกโจมตีได้โดยง่าย ส่งผลถึงการไร้เสถียรภาพของรัฐบาล

ประการที่สี่ ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้งสภาพนาการเมืองแห่งชาติและการวางแผนพัฒนาการเมือง นอกเหนือจากนั้นยังมีการกล่าวถึงเน้นถึงการส่งเสริมจริยธรรมและศีลธรรมในสังคม ทั้งหลายทั้งปวงนี้คือความพยายามที่นายกรัฐมนตรีเพราะสังคมไทยกำลังมีประเด็นวิกฤตเรื่องจริยธรรมและศีลธรรม รวมตลอดทั้งการพัฒนาการเมืองให้สอดคล้องกับโลกยุคใหม่

ในส่วนจุดอ่อนหรือจุดด้อย ก็คือมาตราที่ขัดแย้งกับหลักประชาธิปไตยและบทบัญญัติที่ขัดแย้งกันเองในตัว ซึ่งจะขอยกตัวอย่างให้เห็นดังต่อไปนี้

ประการแรก ระบบการเลือกตั้งเปลี่ยนจากเขตเดียวคนเดียวไปเป็นเขตละสามคน โดยผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีสิทธิลงคะแนนถึง 3 เสียงให้กับผู้สมัครทั้งสามคน และอาจจะมาจากคนละพรรคการเมืองซึ่งอาจมีนโยบายที่แตกต่างกัน ระบบการเลือกตั้งเช่นนี้จะเกิดประเด็นทางการเมืองขึ้น 3 ประเด็น

ประเด็นที่หนึ่ง ก็คือ การละเมิดหลักความเสมอภาคทางการเมืองหนึ่งคนหนึ่งเสียง ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าในจังหวัดใหญ่จะมีเขตเลือกตั้งสามคน ผู้ลงคะแนนเสียงจะมีสิทธิลงคะแนนเสียง 3 เสียง ในขณะที่จังหวัดเล็กจะลงได้เพียงเสียงเดียว อันเป็นการขัดต่อหลักความเสมอภาคทางการเมือง

ประเด็นที่สอง ก็คือ การลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครสามคนจากสามพรรค ซึ่งมีนโยบายแตกต่างกันหรือขัดแย้งกัน จะไม่เป็นการส่งเสริมการพัฒนาวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างแน่นอน การเมืองต้องมีจุดยืน ต้องมีอุดมการณ์ การส่งเสริมให้คนลงคะแนนเสียงโดยไม่คำนึงถึงนโยบายและอุดมการณ์เป็นสิ่งที่ผิดเป็นอย่างยิ่ง

ประเด็นที่สาม ก็คือ นอกเหนือจากประเทศไทยซึ่งเคยใช้ระบบนี้และญี่ปุ่นก็เคยใช้ระบบนี้แต่เลิกไปแล้ว ยังมีประเทศไหนในโลกใช้ระบบเขตละสามคนอีกหรือไม่ ถ้าไม่มีเพราะเหตุใด ที่สำคัญก็คือ ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 40 กว่าล้านคน จะกลายเป็น 120 ล้านคะแนน ซึ่งกลายเป็นเรื่องตลก ภายใต้ระบบเช่นนี้จะพูดถึงเรื่องความเสมอภาคทางการเมือง การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองได้อย่างไร

ประการที่สอง วุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งจังหวัดละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 76 คน ส่วนอีก 74 คนมาจากการสรรหาโดยคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ตุลาการและหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญรวมทั้งสิ้น 7 คน คำถามก็คือ การมีวุฒิสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งผสมกับการสรรหาข่มขัดแย้งกันในตัว นอกเหนือจากนั้นเกิดคำถามว่า การสรรหาวุฒิสมาชิกซึ่งมีอำนาจแต่งตั้ง ถอดถอน รวมทั้งอำนาจอื่นเป็นการใช้อำนาจรัฐจำเป็นต้องได้รับการยินยอมจากประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยตามมาตรา 3 ถ้าสรรหาโดยคณะกรรมการ 7 คน ไม่เป็นการมองข้ามมาตรา 3 ไปหรือ ที่สำคัญหลายคนที่เป็หัวหน้าหน่วยงานตามองค์กรรัฐธรรมนูญซึ่งมีอำนาจสรร

หาวุฒิสมาชิกนั้น เข้าสู่ตำแหน่งอำนาจโดยการอนุมัติเห็นชอบจากวุฒิสภา นี้จะไม่เป็นการขัดแย้งกันในตัวของมันเองหรืออย่างไร

ประการที่สาม มาตรา 309 ซึ่งระบุว่า “บรรดาการใดๆ ที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 ว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกับกรณีดังกล่าวไม่ว่าก่อนหรือหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าการนั้นและการกระทำนั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้” มาตรานี้เป็นมาตราที่ยากจะทำความเข้าใจได้ เป็นความพยายามที่จะรับรองการกระทำที่ละเมิดกฎหมายเพราะล้มล้างรัฐธรรมนูญ หากแต่ได้รับการรับรองให้ถูกต้องตามกฎหมายตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว แต่เพื่อคุ้มครองบุคคลดังกล่าวไม่ให้ถูกดำเนินคดีทางแพ่งและทางอาญาจึงได้โยงมายังมาตรานี้ แต่ที่ทำให้เกิดปัญหาคือ เงื่อนไขที่เกี่ยวกับหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งก็แปลว่าบุคคลที่อยู่ในหน่วยงานหรือในคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งโดยผู้ทำการปฏิบัติ มีอำนาจเหนือรัฐธรรมนูญที่ผ่านการลงประชามติ ก็เท่ากับอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยตามมาตรา 3 และการลงประชามติซึ่งถือเป็นประชาธิปไตยโดยตรง มีฐานะด้อยกว่าอำนาจการออกกฎหมายของกลุ่มบุคคลที่ทำการยึดอำนาจรัฐ แม้หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญโดยการลงประชามติแล้ว นี่ก็ตรรกที่ยากจะเข้าใจ การลงประชามติคืออะไร การผูกเป็นเงื่อนไขให้อำนาจประชาชนน้อยกว่าอำนาจของกลุ่มบุคคล เป็นเรื่องที่ได้รับได้ยากในแง่กฎหมายและวิถีทางตามรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

ประการที่สี่ มาตรา 299 ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาลนั้น กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เปลี่ยนเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง อยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะสิ้นวาระ ก็เท่ากับว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งก็ดี คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติก็ดี ซึ่งเป็นองค์กรที่สำคัญ บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรโดยผู้ยึดอำนาจในวันที่ 19 กันยายน 2549 ยังสามารถดำรงฐานะต่อไปเป็นเวลาหลายปี ซึ่งหมายความว่ากว่ารัฐธรรมนูญปี 2550 ซึ่งผ่านการลงประชามติจะมีการใช้อย่างเต็มที่ ก็ต้องรอระยะเวลาอีก 4-5 ปีกว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญสมบูรณ์

ประการที่ห้า การแก้ไขรัฐธรรมนูญกระทำโดยกระบวนการตามปกติในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา แต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีการลงประชามติซึ่งแปลว่าประชาชนทั่วประเทศรับรัฐธรรมนูญฉบับนี้ (ในกรณีที่ผ่านมา) ดังนั้น โดยหลักการการแก้ไขในแต่ละมาตราระจะต้องกระทำโดยการลงประชามติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นสำคัญๆ มิฉะนั้นอาจมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

จนแตกต่างจากร่างที่ผ่านการลงประชามติในขอบเขตที่กว้างขวาง ก็เท่ากับการลงประชามติไม่มี
น้ำหนักอะไรทั้งสิ้นเพราะรัฐธรรมนูญสามารถจะถูกแก้ไขได้โดยเพียงประชามติโดยแบบตัวแทน
เท่านั้น นี่คือหลักการที่ขัดแย้งกันในตัว ระหว่างอำนาจอธิปไตยที่เป็นประชามติโดยโดยตรง
กับอำนาจอธิปไตยที่เป็นประชามติโดยแบบตัวแทน

ประการที่หก ภาษาและศัพท์แสงที่ใช้ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ส่วนใหญ่อิงตาม
ภาษาคั้งเดิม เป็นภาษากฎหมาย แต่หลายส่วนหลายตอนชัดเจนไม่ราบรื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งศัพท์
ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น ศัพท์เหล่านี้ไม่ใช่เป็นศัพท์ที่เข้าใจโดยทั่วไป เป็นศัพท์เฉพาะ สมควรอย่างยิ่งที่จะมี
ภาคผนวกเอาไว้อธิบายเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความ รัฐธรรมนูญต้องใช้ภาษาที่มีลักษณะ
สากลทั่วไปไม่ใช่ภาษาหรือศัพท์แสงเฉพาะกรณี เฉพาะช่วงเวลา เฉพาะเหตุการณ์

ประการที่เจ็ด คำปรารภของรัฐธรรมนูญนั้น โดยทั่วไปต้องบ่งชี้ถึงจิตวิญญาณ กล่าวถึง
การต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพ การปลดแอกจากการกดขี่ การเสียดุลยธรรมอันเข้มข้น แต่คำปรารภ
กลับเขียนอย่างสั้นๆ แบบเดียวกับรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ไม่มีการกล่าวถึงอุดมการณ์ ไม่มีการ
กล่าวถึงประวัติความเป็นมา โดยภาพรวมคือเป็นการพูดถึงกลไกกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ ไม่มี
ชีวิตและจิตวิญญาณทั้งสิ้น

โดยภาพรวม รัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ไม่ต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับอื่น มีทั้งจุดบวกและ
จุดลบ เมื่อเทียบกับปี 2540 จะบอกว่าดีมากกว่าเดิมอย่างมากหรือสู้ปี 2540 ไม่ได้ก็แล้วแต่มุมมอง
แต่สิ่งที่แน่ๆ คือมันน่าจะมีผลมากต่อการปฏิรูปการเมืองและการพัฒนาระบบการปกครองแบบ
ประชามติ เพราะรัฐธรรมนูญเป็นเพียงกฎหมายที่สร้างโดยมนุษย์ถ้าไม่มีการปฏิบัติตามก็ไม่
เกิดผลอย่างใด หรือถ้ามีการละเมิดตีความเพื่อประโยชน์ส่วนตนก็จะไม่นำไปสู่การพัฒนา
การเมืองหรือการปฏิรูประบอบการปกครองแบบประชามติทั้งสิ้น ดังมีตัวอย่างให้เห็นมาแล้ว
กล่าวได้ว่าภูมิทัศน์ทางการเมืองและผู้แสดงยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก สิ่งที่หลายคนกลัวก็คือ การ
เปลี่ยนแปลงเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 อาจไม่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นเด่นชัดในแง่ของ
การมีระบบการเมืองแบบใหม่ กระบวนการแบบใหม่ๆ

9.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติของต่างประเทศ

การออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
ที่เกิดขึ้นครั้งนี้ อาจเป็นการออกเสียงประชามติที่นับว่าเป็นครั้งประวัติศาสตร์ เนื่องจากการออก
เสียงประชามติครั้งแรกของประเทศไทย แต่สำหรับในหลายประเทศได้มีการทำประชามติกันอย่าง
แพร่หลายมาแล้ว โดยจะขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

ประเทศฝรั่งเศส : หลังการปฏิวัติใน ค.ศ.1789 ฝรั่งเศสปกครองในระบอบ
ประชามติ โดยได้มีการนำระบอบออกเสียงประชามติมาใช้แต่ไม่สำเร็จ จนกระทั่งยุคของ

นายพลเดอ โกลล์ มีการออกเสียงประชามติอีกครั้งในการจัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญใน ค.ศ.1946 หลังจากนั้น ก็มีการใช้กระบวนการนี้มากขึ้น โดยรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของฝรั่งเศส บัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติไว้ 3 กรณี คือ 1.การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ 2.การตรากฎหมายเกี่ยวกับการจัด โครงสร้างของรัฐ หรือเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายแห่งรัฐ และ 3.การเปลี่ยนแปลงอาณาเขต หรือดินแดน

สวีเดน : การทำประชามติของชาวสวีเดนจะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เช่น การเสนอกฎหมายของรัฐสภา การขอแก้ไขรัฐธรรมนูญ และการเข้าเป็นสมาชิกองค์การระหว่างประเทศ และการทำสนธิสัญญาระหว่างประเทศ โดยจะต้องได้รับเสียงสนับสนุนส่วนใหญ่ โดยเด็ดขาด โดยการทำประชามติขอเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับที่ประกาศใช้ในปัจจุบันนี้ มีการเตรียมความพร้อมและให้ข้อมูลประเด็นที่จะมีการแก้ไขถึง 28 ปี จึงมีการลงประชามติ

ติมอร์ตะวันออก : อินโดนีเซียเข้ายึดครองพื้นที่ติมอร์ตะวันออกเป็นเวลา 16 ปี ภายหลังจากต่อสู้หลังเลือกเพื่อปลดแอกตนเองของชาวติมอร์ก็ประสบความสำเร็จ โดยสหประชาชาติ ได้จัดให้มีการลงประชามติ ให้ประชาชนชาวติมอร์ได้เลือกช่อง เป็นเอกราช ถึง 78.5 เปอร์เซ็นต์ เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2542 โดยมีฝ่ายที่จงรักภักดีกับรัฐบาลอินโดนีเซียเพียง 20 เปอร์เซ็นต์

แคนาดา : การทำประชามติในประเทศแคนาดามีขึ้นแล้ว 3 ครั้ง โดยประเด็นที่มีการทำประชามติคือ การแก้ปัญหาคความขัดแย้งของประชาชนที่ต้องการแบ่งแยกดินแดนออกไปปกครองตนเอง โดยแคว้นควิเบก ต้องการแยกตัวออกไปเป็นอิสระ แต่การออกเสียงประชามติทั้ง 3 ครั้ง ไม่ผ่าน ทำให้แคว้นควิเบกไม่สามารถแยกออกไปเป็นอิสระ แต่สามารถลดความขัดแย้งทางความคิดของประชาชนได้

สหรัฐอเมริกา : หลักการทำประชามติของสหรัฐอเมริกาคือการมอบอำนาจสุดท้ายในกระบวนการนิติบัญญัติ โดยเป็นการดำเนินการในระดับมลรัฐ เมือง และเขตการปกครองท้องถิ่น โดยเป็นการทำประชามติเพื่อปฏิเสธกฎหมายบางฉบับที่สภานิติบัญญัติของรัฐตราออกมา หรือการเสนอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญของมลรัฐนั้นๆ

9.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

9.3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติ

ศาสตราจารย์ ดร. นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2545: บทสรุปย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการออกเสียงประชามติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จากการศึกษาพบว่า ประเด็นในการออกเสียงประชามติเป็นเรื่องสำคัญที่อาจก่อให้เกิดปัญหาในวันข้างหน้า กล่าวคือ เนื่องจากรัฐธรรมนูญมาตรา 214 วรรคแรก ได้บัญญัติ ถึงเรื่องที่ฝ่ายบริหารจะ

นำมาให้ประชาชนออกเสียงประชามติไว้ว่าต้องเป็น "กิจการในเรื่องใดที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน" แต่รัฐธรรมนูญก็มีได้ กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เอาไว้อย่างชัดเจน ประกอบกับรัฐธรรมนูญเองก็บัญญัติให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้เดียวที่มีอำนาจในการกำหนดเรื่องให้ประชาชนออกเสียงประชามติ ดังนั้น จึงเป็น "ดุลพินิจ" ของฝ่ายบริหารที่จะพิจารณาว่ากิจการในเรื่องใดเป็นกิจการที่อาจกระทบถึงประโยชน์ ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้เอง ความไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงอาจเกิดขึ้นได้จากการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารในการใช้ดุลพินิจดังกล่าวเพื่อพิจารณาตัดสินว่ากิจการในเรื่องใดที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชนโดยไม่มีองค์กรใดถูกกำหนดให้เข้าไป "ตรวจสอบ" การใช้ดุลพินิจของฝ่ายบริหาร

จากการศึกษาถึงระบบการออกเสียงประชามติในต่างประเทศ คือ ในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศฝรั่งเศส พบว่า การออกเสียงประชามติเกิดขึ้นในประเทศทั้งสองกว่า 200 ปีแล้ว และเป็นระบบที่อยู่ตัวและใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ การออกเสียงประชามติในทั้งสองประเทศส่วนใหญ่แล้วจะบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญถึง "ประเด็น" ที่จะนำมาออกเสียงประชามติที่เป็นประเด็นที่ "ชัดเจน" โดยในประเทศฝรั่งเศสได้มอบให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ (le Conseil Constitutionnel) ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลตรวจสอบความถูกต้องของวิธีการออกเสียงประชามติและ เป็นผู้ประกาศผลการออกเสียงประชามติ ส่วนผลของการออกเสียงประชามติของทั้ง 2 ประเทศ นั้น เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการออกเสียงประชามติในร่างรัฐธรรมนูญหรือร่างกฎหมาย ผลของการออกเสียงประชามติจึงส่งผลต่อร่างรัฐธรรมนูญหรือร่างกฎหมายนั้นโดยตรง คือ ต้องเป็นไปตามความเห็นชอบของประชาชน หากประชาชนเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญหรือร่างกฎหมายนั้นก็ใช้บังคับได้ ในขณะที่ร่างรัฐธรรมนูญหรือร่างกฎหมายไม่สามารถใช้บังคับได้หากประชาชนไม่เห็นชอบด้วย

การศึกษาระบบการออกเสียงประชามติในต่างประเทศทำให้ต้องย้อนกลับมา มองถึงระบบการออกเสียงประชามติในประเทศไทย ระบบการออกเสียงประชามติในประเทศไทยที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของไทยทั้ง 4 ฉบับในอดีต นับได้ว่าเป็นระบบการออกเสียงประชามติเดียวกับระบบการออกเสียงประชามติที่ใช้กันอยู่ในทุกประเทศ ซึ่งแตกต่างจากระบบการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการขอคำปรึกษาจากประชาชนด้วยวิธีการออกเสียงประชามติ (le referendum consultatif) ที่ใช้กันอยู่ในบางประเทศ ข้อแตกต่างที่สำคัญที่สุดเพียงประการเดียวก็คือ ผลของการออกเสียงของประชาชน โดยหากเป็นการออกเสียงประชามติ ผลก็จะผูกพันให้ต้องดำเนินการตามความเห็นชอบของประชาชนแต่ถ้าหากเป็นการขอคำปรึกษาจากประชาชนด้วยวิธีการออกเสียงประชามติ ผลของการออกเสียงของประชาชน

ไม่ผูกพันให้ต้องดำเนินการตาม เพราะถือว่าเป็นเพียงการขอคำปรึกษาหารือเท่านั้น ซึ่งรัฐธรรมนูญไทยฉบับ พ.ศ. 2540 ก็ได้นำระบบการขอคำปรึกษาจากประชาชนด้วยวิธีการออกเสียงประชามติมาบัญญัติไว้

9.3.2 งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง

สมนึก พิพิธรังษี (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน อายุ 18 – 19 ปี ศึกษากรณีจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยสรุปว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ ปัจจัยทางสังคมวิทยา และปัจจัยทางจิตวิทยา โดยภาพรวมแล้ว ปัจจัยทางสังคมวิทยาอัน ได้แก่ เขตที่อยู่อาศัย อาชีพ การศึกษารายได้ของครอบครัวต่อเดือน มีผลต่อการลงคะแนนเสียงมากที่สุด

วีระพงษ์ คงยืน (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการรับรู้ข่าวสารการเลือกตั้งและพฤติกรรมการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 4 มีนาคม 2543 จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านภูมิหลังที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง คือ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการมีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอท่าศาลา

สกนธ์ กรกฎ (2544: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษากรณีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดพัทลุง โดยผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ชลฤดี วรรณสุทธะ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษากรณีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 ในพื้นที่อำเภออุทุมพร จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน ส่วนปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อายุ และระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน ส่วนเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

สุดาพร พัดแสง (2548 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2548 : ศึกษากรณีเขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดเพชรบุรี จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองของผู้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ภูมิหลังและคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร กระบวนการและวิธีการหาเสียงของผู้สมัคร ปัจจัยรองลงมา ได้แก่ ภูมิหลังของ

ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ผลประโยชน์ของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่จะได้รับ นโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ใช้ในการหาเสียง และกระบวนการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการจัดการเลือกตั้ง

จินดา วงศ์สวัสดิ์ (2548: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดลำปาง จากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่อาศัย รายได้ ทักษะคิดต่อตัว ส.ส. การขึ้นชื่อนโยบายของรัฐบาล ทักษะคิดก่อนนโยบายของรัฐบาลผลการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลความผูกพันต่อพรรคการเมือง ความนิยมในตัวผู้สมัคร ส.ส. และนโยบายของพรรคการเมือง มีความสัมพันธ์ ต่อการตัดสินใจเลือก ส.ส.

จากแนวคิดทฤษฎี เอกสาร รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ใช้เป็นตัวกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการลงประชามติต่อร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของผู้มีสิทธิ์ออกเสียงในจังหวัดลำพูน ในครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และวิเคราะห์ผลด้วยวิธีทางสถิติ ดังนั้นในส่วนของวิธีดำเนินการวิจัย ผู้ศึกษาจะได้กล่าวถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในเขตจังหวัดลำพูน จำนวนทั้งหมด 314,899 คน โดยครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง อำเภอแม่ทา อำเภอบ้านธิ อำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอลี้ อำเภอทุ่งหัวช้าง และอีก 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่ กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้มีสิทธิออกเสียงลงประชามติในเขตจังหวัดลำพูน จำนวน 400 คน กำหนดโดยใช้ตารางสำเร็จรูป Taro Yamane ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอแบบเป็นสัดส่วน โดยใช้สูตร

$$n = N / (1 + N(e^2))$$

เมื่อ e คือ ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้มี

ความคลาดเคลื่อนได้ 0.05

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะเป็น ดังนี้

$$n = 314,899 / (1 + 314,899(0.05^2))$$

$$= 400$$

จะได้กลุ่มตัวอย่างของแต่ละอำเภอ ดังนี้

อำเภอเมืองลำพูน	กลุ่มตัวอย่างจำนวน	140	คน
อำเภอป่าซาง	กลุ่มตัวอย่างจำนวน	60	คน
อำเภอบ้านธิ	กลุ่มตัวอย่างจำนวน	20	คน
อำเภอแม่ทา	กลุ่มตัวอย่างจำนวน	40	คน
อำเภอบ้านโฮ่ง	กลุ่มตัวอย่างจำนวน	43	คน
อำเภอลี้	กลุ่มตัวอย่างจำนวน	63	คน
อำเภอทุ่งหัวช้าง	กลุ่มตัวอย่างจำนวน	15	คน
กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง	กลุ่มตัวอย่างจำนวน	19	คน
รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น		400	คน

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

พื้นที่ของเขตเลือกตั้งในจังหวัดลำพูน	จำนวนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
อำเภอเมืองลำพูน	110,709	140
อำเภอป่าซาง	46,281	60
อำเภอบ้านธิ	14,300	20
อำเภอแม่ทา	31,388	40
อำเภอบ้านโฮ่ง	33,923	43
อำเภอลี้	49,959	63
อำเภอทุ่งหัวช้าง	13,576	15
กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง	14,793	19
รวม	314,899	400

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.1 การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามตามเนื้อหา จากเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 สร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

2.1.3 นำแบบสอบถามไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำ และได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.1.4 นำแบบสอบถามไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านรัฐศาสตร์ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความถูกต้องตามหลักวิชาและความครบถ้วนสมบูรณ์ ของคำถามทุกข้อ หลังจากนั้นนำไปปรับแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ และนำไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งก่อนที่จะนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มทดลอง

2.1.5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มทดลองที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่ต้องการศึกษา จำนวน 20 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.94

2.1.6 นำผลที่ได้จากการทดลองใช้ มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องมากที่สุด และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ความเห็นชอบและนำไปจัดทำสำเนาเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.2 โครงสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยคำถามปลายปิด (closed ended question) เพื่อสะดวกกับผู้ตอบแบบสอบถามทุกกลุ่ม และทำให้สะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษาวิจัย นอกจากนี้ยังมีคำถามปลายเปิด ซึ่งใช้ในการถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 4 ตอน คือ

2.2.1 ตอนที่ 1 เป็นคำถามความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน ประกอบด้วย ภูมิหลังของผู้มีสิทธิลงประชามติ ความคาดหวังของผู้มี

สิทธิลงประชามติ ต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ และความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติ ต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จำนวน 39 ข้อ

2.2.2 ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ จำนวน 20 ข้อ

2.2.3 ตอนที่ 3 เป็นคำถามความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้มีสิทธิ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 ข้อ

2.2.4 ตอนที่ 4 เป็นคำถามข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จำนวน 4 ข้อ

การกำหนดค่าคะแนนของข้อคิดเห็น ของข้อคำถามตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 ที่เป็นแบบมาตรประมาณค่า (rating scale) กำหนดค่าคะแนนตามวิธีของไลเคิร์ต (Likert) ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดลำดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วง ดังต่อไปนี้

<u>คะแนนเฉลี่ย</u>	<u>ความหมาย</u>
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 - 2.60	น้อย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่นำมาศึกษาในการศึกษาวิจัยนี้ มีทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ซึ่งแต่ละประเภทมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสำรวจ (Survey Method) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ได้ร่วมกันเก็บข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด ได้รับคืนกลับมา 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ใช้เวลาเก็บข้อมูล ตั้งแต่ เดือน กันยายนถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2551

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นการเก็บข้อมูลจากเอกสารที่มีอยู่ ได้แก่เอกสารทางวิชาการ เอกสารทางราชการ ข้อมูลสถิติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

4.1.1 ด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิลงประชามติ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ สถานภาพครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน ใช้ค่าร้อยละ

4.1.2 ด้านความคาดหวังของผู้มีสิทธิลงประชามติ ต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.1.3 ด้านความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติ ต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ

4.2.1 ด้านกระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2.2 ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 3 ปัจจัยความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้มีสิทธิ ใช้ค่าร้อยละ

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จากแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questions) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยหาค่าความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ และปัจจัยความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้มีสิทธิกับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยใช้ค่าสถิติ ไค – สแควร์ (Chi-Square) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตามที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย ปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิลงประชามติ ความคาดหวังของผู้มีสิทธิลงประชามติ ต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ และความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550

1. ปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิลงประชามติ

ตารางที่ 4.1 ปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิลงประชามติ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1. ชาย	200	50.0
2. หญิง	200	50.0
รวม	400	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
1. 18 - 30 ปี	121	30.2
2. 31 - 40 ปี	108	27.0
3. 41 - 50 ปี	112	28.0
4. 51 ปี ขึ้นไป	59	14.8
รวม	400	100.0
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
1. ประถมศึกษา	137	34.2
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	72	18.0
3. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	86	21.5
4. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่า	47	11.8
5. ปริญญาตรี	57	14.2
6. สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.3
รวม	400	100.0
4. สถานภาพครอบครัว		
1. โสด	106	26.5
2. สมรส	277	69.2
3. หย่าร้าง	17	4.3
รวม	400	100.0
5. อาชีพ		
1. เกษตรกร	102	25.5
2. ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	525	13.0
3. รับจ้าง	157	39.2
4. เจ้าของธุรกิจส่วนตัว	50	12.5
5. อื่น ๆ	39	9.8
รวม	400	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
6. รายได้ต่อเดือน		
1. ต่ำกว่า 5,000 บาท	152	38.0
2. 5,001 – 10,000 บาท	181	45.8
3. 1,001 – 15,000 บาท	40	10.0
4. 15,001 – 20,000 บาท	10	2.5
5. 20,000 บาท ขึ้นไป	17	4.2
รวม	400	100.0
7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน		
1. 1 – 20 ปี	38	9.5
2. 21 - 30 ปี	116	29.0
3. 31 – 40 ปี	90	22.5
4. 41 – 50 ปี	103	25.8
5. 51 ปี ขึ้นไป	53	13.2
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.1 แสดงปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชาย และเป็นเพศหญิง จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50.0

กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 18 – 30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมา อายุระหว่าง 41–50ปี คิดเป็นร้อยละ 28.0 โดยกลุ่มที่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไปจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 14.8

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.2 รองลงมา คือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 21.5 และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.3

ด้านสถานภาพครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 69.2 รองลงมา สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 26.5 และสถานภาพหย่าร้าง จำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.3

กลุ่มตัวอย่าง มีอาชีพรับจ้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.2 รองลงมา คืออาชีพ เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 25.5 และอาชีพ ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 13.0 ตามลำดับ

ด้านรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ 5,000 – 10,000 บาท จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.8 รองลงมามีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.0 และมีรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท จำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.5

ด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดลำพูน กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน 21 – 30 ปี เป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.0 รองลงมาอาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.5 และ อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน 1 – 20 ปี จำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.5

2. ความคาดหวังของผู้มีสิทธิลงประชามติต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ

ตารางที่ 4.2 จำนวน และร้อยละ ความคาดหวังของผู้มีสิทธิลงประชามติ ต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. เหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมือง การชุมนุมของกลุ่มต่าง ๆ จะได้ยุติลง	171 (42.8)	93 (23.3)	74 (18.5)	44 (11.0)	18 (4.5)	3.89	1.20	มาก
2. ต้องการเห็นบ้านเมืองสงบสุข ประชาชนคนไทยอยู่ด้วยกันด้วยความรัก สามัคคี	270 (67.5)	93 (23.3)	23 (5.8)	12 (3.0)	2 (0.5)	4.54	0.78	มากที่สุด
3. ต้องการเห็นประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง	262 (65.5)	91 (22.8)	33 (8.3)	10 (2.5)	4 (1.0)	4.49	0.83	มากที่สุด
4. ต้องการรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่มีความสมบูรณ์เหมาะสมกับสภาพบ้านเมืองปัจจุบัน	210 (52.5)	124 (31.0)	47 (11.8)	15 (3.8)	4 (1.0)	4.30	0.89	มากที่สุด

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น						S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}		
5. ต้องการให้มีการเลือกตั้ง โดยเร็ว จะได้มีรัฐบาลชุดใหม่ ที่มาจากความโปร่งใสอย่าง แท้จริง	225 (53.8)	94 (23.5)	69 (17.3)	13 (3.3)	9 (2.3)	4.23	0.99	มาก ที่สุด
6. ต้องการให้มีรัฐบาลชุดใหม่ ที่มาจาก การเลือกตั้งโดยเร็วจะ ได้เข้ามาบริหารประเทศได้ อย่างเต็มที่	206 (51.5)	110 (27.5)	64 (16.0)	12 (3.0)	8 (2.0)	4.24	0.96	มาก ที่สุด
7. การออกเสียงประชามติ มี ผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจของ ประเทศ	162 (40.5)	139 (34.8)	72 (18.0)	21 (5.8)	6 (1.5)	4.08	0.96	มาก
เฉลี่ยรวม						4.25	0.98	มาก ที่สุด

จากตารางที่ 4.2 แสดงความคาดหวังของผู้มีสิทธิลงประชามติ ต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า ความคาดหวังต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติของกลุ่มตัวอย่างภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) โดยสามลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างต้องการเห็นบ้านเมืองสงบสุข ประชาชนคนไทยอยู่ด้วยกันด้วยความรัก สามัคคี ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมาคือต้องการเห็นประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ($\bar{X} = 4.49$) และต้องการรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่มีความสมบูรณ์เหมาะสมกับสภาพบ้านเมืองปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.30$) ตามลำดับ และประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังโดยมีค่าเฉลี่ยระดับต่ำที่สุดคือ คาดหวังว่าเหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมือง การชุมนุมของกลุ่มต่าง ๆ จะได้ยุติลง ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า

ประเด็นความต้องการเห็นบ้านเมืองสงบสุข ประชาชนคนไทยอยู่ด้วยกันด้วยความรัก สามัคคี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 67.5 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 23.3

ประเด็นความต้องการเห็นประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 65.5 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 22.8

ประเด็นความต้องการรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่มีความสมบูรณ์ เหมาะสมกับสภาพบ้านเมืองปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 31.0

และประเด็นความคาดหวังว่าเหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองการชุมนุมของกลุ่มต่าง ๆ จะได้ยุติลง กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42.8 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 23.3

3. ความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ตารางที่ 4.3 จำนวน และร้อยละของ การรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จากสื่อต่าง ๆ

รายการ	ระดับความคิดเห็น						\bar{X}	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
1. เอกสารเผยแพร่เนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ที่สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำ	79 (19.8)	107 (26.8)	116 (29.0)	78 (19.5)	20 (5.0)	3.37	1.15	ปาน กลาง	
2. สื่อวิทยุ	47 (11.8)	118 (29.5)	158 (39.5)	64 (16.0)	13 (3.3)	3.31	0.98	ปาน กลาง	
3. สื่อโทรทัศน์	119 (29.8)	148 (37.0)	94 (23.5)	29 (7.3)	10 (2.5)	3.84	1.01	มาก	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
4. สื่อหนังสือพิมพ์	50 (12.5)	124 (31.0)	143 (35.8)	61 (15.3)	22 (5.5)	3.30	1.05	ปาน กลาง
5. สื่ออื่น ๆ	21 (5.8)	39 (9.8)	52 (13.0)	21 (5.8)	21 (5.8)	3.12	1.21	ปาน กลาง
เฉลี่ยรวม						3.39	1.09	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.3 แสดงการรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญจากสื่อ ต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญจากสื่อ ต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) โดยสามลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากสื่อโทรทัศน์ ($\bar{X} = 3.84$) รองลงมาคือเอกสารเผยแพร่เนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ที่สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำ ($\bar{X} = 3.37$) และสื่อวิทยุ ($\bar{X} = 3.31$) ตามลำดับ ส่วนสื่ออื่น ๆ ซึ่ง ได้แก่ อินเทอร์เน็ต คำบอกเล่าของคนอื่น และจากการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสื่อที่ที่กลุ่มตัวอย่างรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.12$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า

การรับทราบเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากสื่อโทรทัศน์ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 37.0 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.8

การรับทราบเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากเอกสารเผยแพร่เนื้อหาของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ที่สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 29.0 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 28.6

การรับทราบเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากสื่อวิทยุ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 29.5

และการรับทราบเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากสื่ออื่นๆ ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ระบุว่า ได้แก่ สื่อ อินเทอร์เน็ต จากคำบอกเล่าของคนอื่น และจากการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 13.0 และรองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 9.8

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการศึกษาเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ระยะเวลาในการศึกษา เนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550	50 (12.5)	81 (20.3)	162 (40.5)	81 (20.3)	26 (6.5)	3.12	1.07	ปาน กลาง
เฉลี่ยรวม						3.12	1.07	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.4 แสดงระยะเวลาในการศึกษาเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 ของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระยะเวลาในการศึกษาเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นว่าตนเองใช้เวลาในการศึกษาเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 40.5 และรองลงมาใช้เวลามาก และใช้น้อยเท่ากัน โดย คิดเป็นร้อยละ 20.3

ตารางที่ 4.5 จำนวน และร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดี ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. มีการระดมความคิดเห็น จากผู้ทรงคุณวุฒิที่ หลากหลาย	58 (14.5)	47 (36.8)	134 (33.5)	51 (12.8)	10 (2.5)	3.48	0.97	มาก
2. เป็นการรวบรวมปัญหา จากรัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ มาปรับปรุงแก้ไข	74 (18.5)	131 (32.8)	129 (32.3)	51 (12.8)	15 (3.8)	3.50	1.05	มาก
3. รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ผ่านการตรวจสอบกลั่นกรอง แล้วเป็นอย่างดี	54 (13.5)	115 (28.8)	160.0 (40.0)	58 (14.5)	13 (3.3)	3.35	0.99	ปาน กลาง
4. มีการแก้ไขข้อบกพร่อง ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 โดยเฉพาะการมุ่งเน้นให้เกิด คุณภาพของการใช้อำนาจ ป้องกันการทุจริต	65 (16.3)	131 (32.8)	135 (33.8)	59 (14.8)	10 (2.5)	3.46	1.01	มาก
5. ขยายขอบเขตของสิทธิ เสรีภาพของประชาชนโดยมี การจัดเป็นหมวดหมู่อย่าง ชัดเจน	65 (16.3)	132 (33.3)	135 (33.8)	55 (13.8)	13 (3.3)	3.45	1.02	มาก
6. ส่งเสริมให้ประชาชนมี บทบาททางการเมืองมากขึ้น เช่น กรณี การเข้าชื่อเสนอ ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทาง การเมืองลดลงจาก 50,000 คน ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เป็น 20,000 คน	76 (19.0)	122 (30.5)	148 (37.0)	44 (11.0)	10 (2.5)	3.53	1.00	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
7. มีการกล่าวถึงแนวนโยบาย พื้นฐานแห่งรัฐโดยละเอียด มากขึ้น	41 (10.3)	136 (34.0)	166 (41.5)	49 (12.3)	8 (2.0)	3.38	0.90	ปาน กลาง
8. มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการ จัดตั้งสภาพพัฒนาการเมือง แห่งชาติ ทำให้มีการวางแผน ในการพัฒนาการเมือง	52 (13.0)	115 (28.8)	182 (45.5)	47 (11.8)	4 (1.0)	3.41	0.89	มาก
9. มีมาตรการในการ ตรวจสอบนักการเมือง มี องค์กรที่ทำให้การเมือง โปร่งใส	69 (17.3)	115 (28.8)	151 (37.8)	53 (13.3)	12 (3.0)	3.44	1.02	มาก
10. มีมาตรการที่ทำให้การ ตรวจสอบฝ่ายบริหารทำได้ ง่ายขึ้น ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหา การใช้อำนาจในทางมิชอบ ของฝ่ายบริหาร	55 (13.8)	128 (32.0)	157 (39.3)	46 (11.5)	14 (3.5)	3.41	0.98	มาก
11. มีการกล่าวถึงการ ส่งเสริมจริยธรรมและ ศีลธรรมในสังคม	61 (15.3)	125 (31.3)	164 (41.0)	43 (10.8)	7 (1.8)	3.47	0.94	มาก
เฉลี่ยรวม						3.44	0.98	มาก

จากตารางที่ 4.5 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดี ของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดี ของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่ม ตัวอย่างภาพรวม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$) โดยสามลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ

กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ที่ว่ามีการส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น เช่น กรณีการเข้าชื่อเสนอดอกตอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองลดลงจาก 50,000 คน ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เป็น 20,000 คน ($\bar{X} = 3.53$) รองลงมาคือประเด็นที่ว่าเป็นการรวบรวมปัญหาจากรัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ มาปรับปรุงแก้ไข ($\bar{X} = 3.50$) และประเด็นที่ว่ามีการระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.48$) ตามลำดับ และประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือประเด็นที่ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ผ่านการตรวจสอบถ่วงถอง แล้วเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.35$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า

ประเด็นที่ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น เช่น กรณี การเข้าชื่อเสนอดอกตอน ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองลดลงจาก 50,000 คน ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เป็น 20,000 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 30.0

ประเด็นที่ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 เป็นการรวบรวมปัญหาจากรัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ มาปรับปรุงแก้ไข กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 32.8 รองลงมาเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 32.3

ประเด็นที่ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีการระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่หลากหลาย กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 36.8 รองลงมาเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 33.5

และประเด็นที่ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ผ่านการตรวจสอบถ่วงถอง แล้วเป็นอย่างดี กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 28.8

ตารางที่ 4.6 จำนวน และร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ไม่ได้มีการถกเถียงโต้แย้งกัน จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกันอย่าง รอบด้าน กว้างขวาง ทำให้ ประชาชนไม่ได้รับข้อมูลที่ เพียงพอ	9 (2.3)	34 (8.5)	137 (34.3)	102 (25.5)	118 (29.5)	2.30	1.05	น้อย
2. ภาษาที่ใช้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ส่วนใหญ่อิงภาษาคั้งเดิม เป็นภาษากฎหมาย หลายส่วน หลายตอนใช้ศัพท์เฉพาะมาก เกินไป ไม่เป็นที่เข้าใจโดยทั่วไป	5 (1.3)	33 (8.3)	135 (33.8)	163 (40.8)	64 (16.0)	2.40	0.89	น้อย
3. รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีที่มา จากการลงประชามติของ ประชาชน แต่กลับสามารถถูก แก้ไขได้ในรัฐสภา นับเป็น หลักการที่ขัดแย้งกันระหว่าง ประชาธิปไตยโดยตรงกับ ประชาธิปไตยแบบตัวแทน	7 (1.8)	28 (7.3)	139 (34.8)	148 (37.0)	78 (19.5)	2.50	0.93	ปาน กลาง
4. มีการพยายามรับรองการ กระทำที่ละเมิดกฎหมายเพราะ ล้มล้างรัฐธรรมนูญ โดยการ นิรโทษกรรมเพื่อคุ้มครองบุคคล บางกลุ่ม	6 (1.5)	44 (11.0)	123 (30.8)	154 (38.5)	73 (18.3)	2.39	0.96	น้อย

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
5. การกำหนดให้การเลือกตั้ง เปลี่ยนจากเขตเดียวคนเดียว เป็น แบบรวมเขต นับเป็นการละเมิด หลักความเสมอภาคทาง การเมืองหนึ่งคนหนึ่งเสียง	3 (0.5)	32 (8.0)	174 (43.5)	120 (30.0)	71 (17.8)	2.44	0.90	น้อย
6. การกำหนดให้การเลือกตั้ง เป็นแบบรวมเขต อาจส่งผลให้ พรรคการเมืองอ่อนแอ	3 (0.8)	48 (12.0)	156 (39.0)	135 (33.8)	58 (14.5)	2.51	0.91	น้อย
7. การกำหนดให้การตรวจสอบ ฝ่ายบริหารทำได้ง่าย ส่งผลให้ ฝ่ายบริหารขาดความเข้มแข็ง และไม่มีเสถียรภาพ	13 (3.3)	37 (9.3)	157 (39.3)	131 (32.8)	62 (15.5)	2.52	0.97	น้อย
8. รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มี เนื้อหาในลักษณะที่เพิ่มบทบาท ให้กับภาคราชการมากเกินไป จนทำให้บ้านเมืองถอยหลังไปสู่ ระบบเจ้าขุนมูลนาย	10 (2.5)	3 (10.8)	132 (33.0)	125 (31.3)	90 (22.5)	2.00	1.03	น้อย
เฉลี่ยรวม						2.38	0.96	น้อย

จากตารางที่ 4.6 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มตัวอย่างภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.38$) โดยสามลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับประเด็นที่ว่า การกำหนดให้การตรวจสอบฝ่ายบริหารทำได้ง่าย ส่งผลให้ฝ่ายบริหารขาดความเข้มแข็ง และไม่มีเสถียรภาพ มากที่สุด ($\bar{X} = 2.52$)

รองลงมาคือประเด็นที่ว่ากำหนดให้การเลือกตั้งเป็นแบบรวมเขต อาจส่งผลให้พรรคการเมืองอ่อนแอ ($\bar{X} = 2.51$) และประเด็นที่ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีที่มาจาก การลงประชามติของประชาชน แต่กลับสามารถถูกแก้ไขได้ในรัฐสภา นับเป็นหลักการที่ขัดแย้งกันระหว่างประชาธิปไตยโดยตรงกับประชาธิปไตยแบบตัวแทน ($\bar{X} = 2.50$) ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือประเด็นที่ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีเนื้อหาในลักษณะที่เพิ่มบทบาทให้กับภาคราชการมากเกินไป จนทำให้บ้านเมืองถอยหลังไปสู่ระบบเจ้าขุนมูลนาย ($\bar{X} = 2.00$) โดยเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า

ประเด็นที่ว่ากำหนดให้การตรวจสอบฝ่ายบริหารทำได้ง่าย ส่งผลให้ฝ่ายบริหารขาดความเข้มแข็ง และไม่มีเสถียรภาพ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 39.3 รองลงมาเห็นด้วยน้อย คิดเป็นร้อยละ 32.8

ประเด็นที่ว่ากำหนดให้การเลือกตั้งเป็นแบบรวมเขต อาจส่งผลให้พรรคการเมืองอ่อนแอ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงมาเห็นด้วยน้อย คิดเป็นร้อยละ 33.8

ประเด็นที่ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีที่มาจาก การลงประชามติของประชาชน แต่กลับสามารถถูกแก้ไขได้ในรัฐสภา นับเป็นหลักการที่ขัดแย้งกันระหว่างประชาธิปไตยโดยตรงกับประชาธิปไตยแบบตัวแทน กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 37.8 รองลงมาเห็นด้วยปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 33.8

และประเด็นที่ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีเนื้อหาในลักษณะที่เพิ่มบทบาทให้กับภาคราชการมากเกินไป จนทำให้บ้านเมืองถอยหลังไปสู่ระบบเจ้าขุนมูลนาย กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 33.0 รองลงมาเห็นด้วยน้อย คิดเป็นร้อยละ 31.3

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ ประกอบด้วย กระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการรณรงค์ประชาสัมพันธ์

1. กระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ตารางที่ 4.7 จำนวน และร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการลงประชามติของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ตรวจสอบความพร้อม ในการดำเนินงานออกเสียง ประชามติ	95 (23.8)	101 (25.3)	148 (37.0)	47 (12.0)	8 (2.0)	3.57	1.04	มาก
2. รณรงค์ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กระบวนการและ ขั้นตอนการออกเสียง ประชามติ	88 (22.0)	234 (33.5)	130 (32.5)	0 (10.0)	8 (2.0)	3.64	0.99	มาก
3. ตอบข้อหารือ หรือแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ได้รับ จากผู้ปฏิบัติงานออกเสียง ประชามติ	56 (14.0)	93 (23.3)	169 (42.3)	62 (15.5)	20 (5.0)	3.26	1.04	ปาน กลาง
4. ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์ ออกเสียงประชามติ	86 (21.5)	129 (32.3)	132 (33.0)	46 (11.5)	7 (1.8)	3.60	1.00	มาก
5. ประกาศกำหนดที่ออก เสียงประชามติ	86 (21.5)	123 (30.8)	141 (35.8)	39 (9.8)	11 (2.8)	3.59	1.02	มาก
6. แต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ ดำเนินการออกเสียง ประชามติ	63 (15.8)	150 (37.5)	135 (33.8)	42 (10.5)	10 (2.5)	3.54	0.96	มาก
7. จัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ ดำเนินการออกเสียง ประชามติ	68 (17.0)	134 (33.5)	134 (33.5)	49 (12.3)	15 (3.8)	3.48	1.03	มาก
8. แต่งตั้งคณะทำงาน คณะ บุคคลหรือบุคคลเพื่อทำ หน้าที่ช่วยปฏิบัติงานฯ เช่น การรับ-ส่ง รายงานต่าง ๆ	65 (16.3)	123 (30.8)	157 (39.3)	43 (10.8)	12 (3.0)	3.47	0.98	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
9. การป้องกันการทุจริต ใน การลงประชามติ	104 (26.0)	95 (23.8)	128 (32.0)	51 (12.8)	22 (5.5)	3.52	1.16	มาก
เฉลี่ยรวม						3.52	1.02	มาก

จากตารางที่ 4.7 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้งของกลุ่มตัวอย่างภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) โดยสามลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ากระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้งในด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงประชามติ มีความเป็นกลาง น่าเชื่อถือและโปร่งใส ($\bar{X} = 3.64$) รองลงมาคือด้านการประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ($\bar{X} = 3.60$) และการประกาศกำหนดที่ออกเสียงประชามติ ($\bar{X} = 3.59$) ตามลำดับ ส่วนกระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความเป็นกลาง น่าเชื่อถือ และโปร่งใสที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการตอบข้อหารือ หรือแก้ไขข้อบกพร่อง ต่าง ๆ ที่ได้รับจากผู้ปฏิบัติงานออกเสียงประชามติ ($\bar{X} = 3.26$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า

ประเด็นที่ว่ากระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงประชามติ มีความโปร่งใส เป็นกลาง และน่าเชื่อถือ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุด เห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 33.5 รองลงมาเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 32.5

ประเด็นที่ว่า กระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด้านการประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ มีความโปร่งใส เป็นกลาง และน่าเชื่อถือ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 33.0 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 32.3

ประเด็นที่ว่า กระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด้านการประกาศกำหนดที่ออกเสียงประชามติ มีความเป็นกลาง โปร่งใส และน่าเชื่อถือ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุด เห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 30.0

และประเด็นที่ว่า กระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด้านการตอบข้อหารือ หรือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ได้รับจากผู้ปฏิบัติงานออกเสียงประชามติ มีความโปร่งใส เป็นกลาง และน่าเชื่อถือ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุด เห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.3 และรองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 23.3

ตารางที่ 4.8 จำนวน และ ร้อยละ ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. หากรัฐธรรมนูญผ่าน จะทำให้มีการเลือกตั้งโดยเร็ว	116 (29.0)	137 (34.3)	103 (25.8)	34 (8.5)	10 (2.5)	3.79	1.03	มาก
2. เป็นการทำให้ประเทศสามารถเดินหน้าต่อไปได้ ทั้งด้านการเมือง ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ	112 (28.0)	134 (33.5)	112 (28.0)	33 (8.3)	9 (2.3)	3.77	1.02	มาก
3. เป็นการทำให้บ้านเมืองสงบลดความขัดแย้ง	111 (27.8)	117 (29.3)	118 (29.5)	38 (9.5)	16 (4.0)	3.67	1.10	มาก
เฉลี่ยรวม						3.74	1.05	มาก

จากตารางที่ 4.8 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ ภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) โดย

สามารถเรียงลำดับประเด็นจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับประเด็นที่ว่าหากรัฐธรรมนูญผ่าน จะทำให้มีการเลือกตั้งโดยเร็ว ($\bar{X} = 3.79$) รองลงมาคือ เป็นการทำให้ประเทศสามารถเดินหน้าต่อไปได้ ทั้งด้านการเมือง ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.77$) และเป็นการทำให้บ้านเมืองสงบ ลดความขัดแย้ง ($\bar{X} = 3.67$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า

ประเด็นที่ว่าหากรัฐธรรมนูญผ่าน จะทำให้มีการเลือกตั้งโดยเร็ว กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยมาก คิดเป็นร้อยละ 34.3 รองลงมาเห็นด้วยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.0

ประเด็นที่ว่าหากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ผ่าน จะเป็นการทำให้ประเทศสามารถเดินหน้าต่อไปได้ ทั้งด้านการเมือง ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 33.5 รองลงมาเห็นด้วยในระดับปานกลาง และระดับน้อยเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 28.0

และประเด็นการเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 เป็นการทำให้บ้านเมืองสงบ ลดความขัดแย้ง กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 29.5 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 29.3

ตารางที่ 4.9 จำนวน และ ร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของกลุ่มต่างๆ

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มี ที่มาจาก การรัฐประหาร	89 (22.3)	104 (26.0)	128 (32.0)	61 (15.8)	18 (4.5)	3.46	1.28	มาก
2. การลงประชามติร่าง รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2551 เป็นการ ลงประชามติที่ไม่ยุติธรรม ประชาชนไม่มีทางเลือก เนื่องจากไม่ทราบผลล่วงหน้าว่า หากไม่รับแล้ว ประเทศไทยจะ ได้รัฐธรรมนูญฉบับใดมาใช้	90 (22.5)	118 (29.5)	136 (34.0)	46 (11.5)	10 (2.5)	3.58	1.04	มาก

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
3. การลงประชามติร่าง รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ไม่ได้ เกิดขึ้นภายใต้การปกครอง ระบอบประชาธิปไตย ทำให้ ประชาชนถูกปิดกั้นการรับรู้ ข่าวสาร ขาดสิทธิเสรีภาพในการ แสดงออกทางการเมือง	91 (22.8)	107 (26.8)	144 (36.0)	43 (10.8)	15 (3.8)	3.54	1.07	มาก
4. เพื่อเป็นการให้บทเรียนแก่ สังคมโดยรวมว่า การรัฐประหาร ไม่มีทางแก้ไขปัญหาของ ประชาธิปไตยได้	97 (24.3)	125 (31.3)	124 (31.0)	47 (11.8)	7 (1.8)	3.65	1.03	มาก
เฉลี่ยรวม						3.58	1.10	มาก

จากตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ ภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) โดยสามลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ เพื่อเป็นการให้บทเรียนแก่สังคมโดยรวมว่า การรัฐประหารไม่มีทางแก้ไขปัญหาของประชาธิปไตยได้ ($\bar{X} = 3.65$) รองลงมาคือ การลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 เป็นการลงประชามติที่ไม่ยุติธรรม ประชาชนไม่มีทางเลือก เนื่องจากไม่ทราบผลล่วงหน้าว่าหากไม่รับแล้ว ประเทศไทยจะได้รัฐธรรมนูญฉบับใดมาใช้ ($\bar{X} = 3.58$) และการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ไม่ได้เกิดขึ้นภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนถูกปิดกั้นการรับรู้ข่าวสาร ขาดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง

($\bar{X} = 3.54$) ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยโดยมีค่าเฉลี่ยค่าที่สุดคือร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีที่มาจาก การรัฐประหาร ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า

ประเด็นที่ว่าไม่ควรเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 เพื่อเป็นการให้บทเรียนแก่สังคมโดยรวมว่า การรัฐประหารไม่มีทางแก้ไขปัญหาของชาติไปได้ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุด เห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 31.3 รองลงมาเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 31.0

ประเด็นที่ว่าการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 เป็นการลงประชามติที่ไม่ยุติธรรม ประชาชนไม่มีทางเลือก เนื่องจากไม่ทราบผลล่วงหน้าว่าหากไม่รับแล้ว ประเทศไทยจะได้รัฐธรรมนูญฉบับใดมาใช้ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุด เห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 34.0 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 29.5

ประเด็นที่ว่าการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ไม่ได้เกิดขึ้นภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนถูกปิดกั้นการรับรู้ข่าวสาร ขาดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 26.8

และประเด็นที่ว่าร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีที่มาจาก การรัฐประหาร กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 26.0

ตารางที่ 4.10 จำนวน และร้อยละ ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว รณรงค์ ให้ประชาชนเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ	91 (22.8)	110 (27.5)	140 (35.0)	43 (10.8)	16 (4.0)	3.54	1.08	มาก
2. สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ	78 (19.5)	112 (28.0)	148 (37.0)	49 (12.3)	13 (3.3)	3.48	1.04	มาก

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
3. พรรคการเมืองฝ่ายค้านเดิม เช่น พรรคประชาธิปัตย์	65 (16.3)	96 (24.0)	150 (37.5)	49 (12.3)	40 (10.0)	3.24	1.16	ปาน กลาง
4. พรรคการเมืองกลุ่มอำนาจ เก่า เช่น พรรคพลังประชาชน	63 (15.8)	107 (26.8)	149 (37.3)	61 (15.8)	20 (5.0)	3.33	1.07	ปาน กลาง
5. คณะกรรมการรณรงค์เพื่อ ประชาธิปไตย (ครป.)	16 (11.5)	114 (28.5)	176 (44.0)	47 (11.8)	17 (4.3)	3.31	0.97	ปาน กลาง
6. พันธมิตรประชาชนเพื่อ ประชาธิปไตย	54 (13.5)	87 (21.8)	144 (36.0)	53 (13.3)	62 (15.5)	3.05	1.23	ปาน กลาง
เฉลี่ยรวม						3.32	1.09	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.10 แสดงระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวรณรงค์ ให้ประชาชน เห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่มต่าง ๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว รณรงค์ ให้ประชาชน เห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่มต่าง ๆ ภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) โดยสามลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวของ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ ($\bar{X} = 3.54$) รองลงมาคือ การเคลื่อนไหวของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ($\bar{X} = 3.48$) และการเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองกลุ่มอำนาจเก่า เช่น พรรคพลังประชาชน ($\bar{X} = 3.33$) ส่วนการเคลื่อนไหวของกลุ่มที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การเคลื่อนไหวของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.05$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า

ประเด็นการเคลื่อนไหวของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 35.0 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 27.5

ประเด็นการเคลื่อนไหวของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุด เห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 37.0 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 28.5

ประเด็นการเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองกลุ่มอำนาจเก่า เช่น พรรคพลังประชาชน กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 26.8

และประเด็นการเคลื่อนไหวของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุด เห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมาเห็นด้วยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 21.8

ตอนที่ 3 การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ตารางที่ 4.11 จำนวน และ ร้อยละ ของการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550		
ท่านไปใช้สิทธิ์หรือไม่		
1. ไป	377	94.2
2. ไม่ไป	23	5.8
รวม	400	100.0
2. หากท่านไปใช้สิทธิ์ ท่านเห็นชอบ หรือ ไม่เห็นชอบ		
ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550		
1. เห็นชอบ	226	59.9
2. ไม่เห็นชอบ	151	40.1
รวม	377	100.0
3. ในการตัดสินใจ ลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ท่านตัดสินใจอย่างไร		
1. ตัดสินใจด้วยตนเอง	365	91.2
2. ตัดสินใจเนื่องจากมีผู้อื่นแนะนำ	35	8.8
รวม	400	100.0

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4.บุคคลใดที่มีอิทธิพลที่สุด ต่อการตัดสินใจของท่าน		
ในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550		
1. ผู้นำชุมชน	99	24.7
2. ญาติ คนในครอบครัว	131	32.8
3. เพื่อน	39	9.7
4. อื่น ๆ	131	32.8
รวม	400	100.0
5.ท่านใช้เวลาานเท่าไร ก่อนการตัดสินใจในการ		
ลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550		
1. ตัดสินใจขณะไปลงประชามติในวันลง ประชามติ	105	26.2
2. ตัดสินใจก่อนวันลงประชามติ 1 วัน	76	19.0
3. ตัดสินใจก่อนวันลงประชามติ 7 วัน	69	17.3
4. ตัดสินใจก่อนวันลงประชามติมากกว่า 7 วัน	150	37.5
รวม	400	100.0
6. ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550		
ท่านมีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจหรือไม่		
1. มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ	98	24.5
2. ไม่มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ	302	75.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.11 การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไปใช้สิทธิ์ในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 คิดเป็นร้อยละ 94.2 ไม่ไปใช้สิทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 5.8 และกลุ่มตัวอย่างที่ไปใช้สิทธิ์ส่วนใหญ่ เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 คิดเป็นร้อยละ 59.9 และไม่เห็นชอบคิดเป็นร้อยละ 40.0

ในการตัดสินใจลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่
ตัดสินใจด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 91.2 และตัดสินใจเนื่องจากผู้อื่นแนะนำ คิดเป็นร้อยละ 8.8

กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุด ตอบว่า ญาติ คนในครอบครัว มีอิทธิพลที่สุดต่อการ
ตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 และ บุคคลอื่น ๆ ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ระบุว่า
ตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 32.8 เท่ากัน ผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 24.7 และ เพื่อน คิดเป็น ร้อยละ 9.7

ด้านระยะเวลาที่ใช้ในการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550
กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุด ตัดสินใจก่อนวันลงประชามติมากกว่า 7 วัน คิดเป็นร้อยละ 37.5
รองลงมาตัดสินใจขณะไปลงประชามติในวันลงประชามติ คิดเป็นร้อยละ 26.2 ตัดสินใจก่อนวันลง
ประชามติ 1 วัน คิดเป็นร้อยละ 19.0 และตัดสินใจก่อนวันลงประชามติ 7 วัน คิดเป็นร้อยละ 17.3

การเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กลุ่ม
ตัวอย่างส่วนใหญ่ ตอบว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 75.5 และ มีการ
เปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 24.5 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ ระบุ
เหตุผลว่า มั่นใจในการตัดสินใจของตนเองอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ
ส่วนกลุ่มที่มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ ระบุเหตุผลว่าหลังจากตัดสินใจแล้ว ได้รับทราบข้อมูล
เกี่ยวกับการลงประชามติ และเกี่ยวกับเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มากขึ้น จึงทำให้มีการ
เปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในภายหลัง

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

1. ข้อเสนอแนะในการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรดำเนินการ
จัดการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ด้วยความสุจริต เป็นกลาง โปร่งใส ในทุกขั้นตอน
โดยเฉพาะในด้านการป้องกันการทุจริต และควรมีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชน ทราบ
ถึงความ สำคัญของการลงประชามติ และรณรงค์ให้ประชาชน ไปใช้สิทธิให้มากกว่านี้

2. ข้อเสนอแนะต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญ

กลุ่มตัวอย่างมี ข้อเสนอแนะต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญว่า สภาร่างรัฐธรรมนูญ ควรให้
ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ให้ประชาชนเข้าใจมากกว่านี้ และควรใช้เวลา
แก่ประชาชนในการทำความเข้าใจกับร่างรัฐธรรมนูญมากกว่านี้ เนื่องจาก ร่างรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. 2550 มีเนื้อหาหมก ประชาชนไม่สามารถทำความเข้าใจได้ทั้งหมดภายในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งทำให้ประชาชนไม่แน่ใจว่า ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีความเหมาะสมที่จะใช้กับประเทศไทย ในสภาพปัจจุบันจริงหรือไม่ และสภาร่างรัฐธรรมนูญ ควรวางตัวเป็นกลางให้มากกว่านี้

3. ข้อเสนอแนะต่อฝ่ายที่สนับสนุน ให้ “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

กลุ่มตัวอย่าง ให้ข้อเสนอแนะต่อฝ่ายที่สนับสนุน ให้ “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ว่า ไม่ควรเห็นแต่ผลประโยชน์ของกลุ่มของตนเองเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงประชาชนส่วนใหญ่ และประเทศชาติ เป็นหลัก

4. ข้อเสนอแนะต่อฝ่ายที่สนับสนุน ให้ “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

กลุ่มตัวอย่าง ให้ข้อเสนอแนะต่อฝ่ายที่สนับสนุน ให้ “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ว่า ไม่ควรคิดแต่จะเอาชนะฝ่ายตรงข้ามหรือคิดถึงแต่ผลประโยชน์ของกลุ่มของตนเองเท่านั้น เท่านั้น แต่ควรนึกถึงผลประโยชน์ที่ประเทศชาติและประชาชนจะได้รับมากกว่า

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

5.1 การทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับ การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ปัจจัยส่วนบุคคล มีผลต่อการตัดสินใจ ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของผู้มีสิทธิ์ออกเสียงในจังหวัดลำพูน เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว ผู้วิจัยได้แบ่งปัจจัยส่วนบุคคล ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิ์ลงประชามติ ความคาดหวังของผู้มีสิทธิ์ลงประชามติ ต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ และความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติ ต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 โดยกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การทดสอบค่า ไค-สแควร์ ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับ การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 สรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิลง
 ประชามติ กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 พุทธศักราช 2550

ปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิ	การตัดสินใจ		รวม	χ^2	p
	เห็นชอบ	ไม่เห็นชอบ			
1. เพศ				3.659	.056
1. ชาย	106 (28.1)	86 (22.8)	192 (50.9)		
2. หญิง	120 (31.8)	65 (17.2)	185 (49.1)		
รวม	226 (59.9)	151 (40.1)	377 (100.0)		
2. อายุ				1.626	.804
1. 19 - 30 ปี	66 (17.5)	44 (11.7)	110 (29.2)		
2. 31 - 40 ปี	64 (17.0)	40 (10.6)	104 (27.6)		
3. 41 - 50 ปี	66 (17.5)	41 (10.9)	107 (28.4)		
4. 51 ปี ขึ้นไป	30 (8.0)	26 (6.9)	56 (14.9)		
รวม	226 (59.9)	151 (40.1)	377 (100.0)		

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิ์	การตัดสินใจ		รวม	χ^2	p
	เห็นชอบ	ไม่เห็นชอบ			
3. ระดับการศึกษาสูงสุด				6.667	.247
1. ประถมศึกษา	86 (22.8)	48 (12.7)	134 (35.5)		
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	34 (9.0)	34 (9.0)	68 (18.0)		
3. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	47 (12.5)	33 (8.7)	80 (21.2)		
4. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่า	25 (6.6)	21 (5.6)	46 (12.2)		
5.ปริญญาตรี	33 (8.7)	15 (4.0)	48 (12.7)		
6. สูงกว่าปริญญาตรี	1 (0.3)	0 -	1 (0.3)		
รวม	226 (59.9)	151 (40.1)	377 (100.0)		
4. สถานภาพครอบครัว				1.176	.555
1. โสด	54 (14.3)	43 (11.4)	97 (25.7)		
2. สมรส	162 (43.0)	103 (27.3)	265 (70.3)		
3. หย่าร้าง	10 (2.7)	5 (1.3)	15 (4.0)		
รวม	226 (59.9)	151 (40.1)	377 (100.0)		

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิ์	การตัดสินใจ		รวม	χ^2	p
	เห็นชอบ	ไม่เห็นชอบ			
5. อาชีพ				5.044	.283
1. เกษตรกร	64 (17.0)	37 (9.8)	101 (26.8)		
2. ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	26 (6.9)	19 (5.0)	45 (11.9)		
3. รับจ้าง	94 (24.9)	58 (15.4)	152 (40.3)		
4. เจ้าของธุรกิจส่วนตัว	28 (7.4)	18 (4.8)	46 (12.2)		
5. อื่น ๆ	14 (3.7)	19 (5.0)	33 (8.75)		
รวม	226 (59.9)	151 (40.1)	377 (100.0)		
6. รายได้ต่อเดือน				1.048	.902
1. ต่ำกว่า 5,000 บาท	85 (22.5)	60 (15.9)	145 (38.5)		
2. 5,000 – 10,000 บาท	104 (27.6)	69 (18.3)	173 (45.9)		
3. 10,001 – 15,000 บาท	26 (6.9)	13 (3.4)	39 (10.3)		
4. 15,001 – 20,000 บาท	5 (1.3)	4 (1.1)	9 (2.4)		
5. 20,000 บาท ขึ้นไป	6 (1.6)	5 (1.3)	11 (2.9)		
รวม	226 (59.9)	151 (40.1)	377 (100.0)		

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิ์	การตัดสินใจ		รวม	χ^2	p
	เห็นชอบ	ไม่เห็นชอบ			
7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน				1.713	.788
1. 1 – 20 ปี	21 (5.6)	15 (3.4)	36 (9.5)		
2. 21 - 30 ปี	68 (18.0)	38 (10.1)	106 (28.1)		
3. 31 – 40 ปี	51 (13.5)	35 (9.3)	86 (22.8)		
4. 41 – 50 ปี	58 (15.4)	41 (10.9)	99 (26.3)		
5. 51 ปี ขึ้นไป	28 (7.4)	22 (5.8)	50 (13.3)		
รวม	226 (59.9)	151 (40.1)	377 (100.0)		

*p < .05

จากตารางที่ 4.12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิ์ ลงประชามติ กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พบว่า เพศ ไม่มี ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า เพศหญิง ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 31.8 และ เพศชายตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 28.1

ด้านอายุ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง 19 – 30 ปี และอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 17.5 รองลงมาคือกลุ่มที่มีอายุ 31 – 40 ปี ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 17.0

สำหรับระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลง ประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณา

รายละเอียดพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ระดับการศึกษาประถมศึกษา คัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 22.8 รองลงมา คัดสินใจไม่เห็นชอบ ร้อยละ 12.7

ด้านสถานภาพครอบครัว พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สถานภาพสมรส คัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 43.0 รองลงมา คัดสินใจไม่เห็นชอบ ร้อยละ 27.3

ด้านอาชีพ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง คัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 24.9 รองลงมา คืออาชีพเกษตรกร คัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 17.0

ด้านรายได้ต่อเดือน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท คัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 27.6 รองลงมา คือกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท คัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 22.5

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน เป็นระยะเวลา 21 – 30 ปี คัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 18.0 รองลงมาคือกลุ่มที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน เป็นเวลา 41 – 50 ปี คัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 15.4

ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านความคาดหวังของผู้มีสิทธิ์ลงประชามติต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ระดับความคาดหวัง	การตัดสินใจ		รวม	χ^2	p
	เห็นชอบ	ไม่เห็นชอบ			
น้อยที่สุด	-	-	-	6.335	.176
น้อย	4 (1.06)	7 (1.86)	11 (2.92)		
ปานกลาง	19 (5.04)	9 (2.39)	28 (7.43)		
มาก	108 (28.65)	63 (16.71)	171 (45.36)		
มากที่สุด	95 (25.20)	72 (19.10)	167 (44.3)		
รวม	226 (59.95)	151 (40.05)	377 (100.00)		

*p < .05

จากตารางที่ 4.13 จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของผู้มีสิทธิ์ลงประชามติ ต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พบว่า ความคาดหวังของผู้มีสิทธิ์ลงประชามติต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่มีความคาดหวังในระดับมาก ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 28.65 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 25.20 และกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ตัดสินใจไม่เห็นชอบ ร้อยละ 19.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ด้านระดับการรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ จากสื่อต่าง ๆ กับการตัดสินใจ ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ระดับการรับทราบเนื้อหา ของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากสื่อต่าง ๆ	การตัดสินใจ		รวม	χ^2	p
	เห็นชอบ	ไม่เห็นชอบ			
น้อยที่สุด	3 (0.89)	2 (0.53)	5 (1.42)	17.728*	.001
น้อย	19 (5.04)	33 (8.75)	52 (13.79)		
ปานกลาง	91 (24.14)	63 (16.71)	154 (40.85)		
มาก	94 (24.93)	40 (10.61)	135 (35.81)		
มากที่สุด	19 (5.04)	13 (3.45)	32 (8.49)		
รวม	226 (59.95)	151 (40.05)	377 (100.00)		

*p < .05

จากตารางที่ 4.14 จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ด้านการรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากสื่อต่าง ๆ กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พบว่า การรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากสื่อต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่รับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับมาก ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 24.93 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่รับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับปานกลาง ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 24.14 และกลุ่ม

ตัวอย่างที่รับทราบเนื้อหาว่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับปานกลาง คัดสินใจ ไม่เห็นชอบร้อยละ 16.71 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ด้านระยะเวลาในการศึกษาเนื้อหาว่างรัฐธรรมนูญ กับการตัดสินใจ ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ระยะเวลาในการศึกษา เนื้อหาว่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550	การตัดสินใจ		รวม	χ^2	p
	เห็นชอบ	ไม่เห็นชอบ			
น้อยที่สุด	10 (2.65)	13 (3.45)	23 (6.10)	5.122	.275
น้อย	48 (12.73)	28 (7.43)	79 (20.16)		
ปานกลาง	98 (25.99)	58 (15.38)	156 (41.37)		
มาก	40 (10.61)	35 (9.28)	75 (19.89)		
มากที่สุด	30 (7.96)	17 (4.51)	47 (12.47)		
รวม	226 (59.95)	151 (40.05)	377 (100.00)		

*p < .05

จากตารางที่ 4.15 จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ด้านระยะเวลาในการศึกษาเนื้อหาว่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พบว่า ระยะเวลาในการศึกษาเนื้อหาว่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาในการศึกษาเนื้อหาว่าง
รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 ในระดับปานกลาง ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 25.99 รองลงมา คือ
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาในการศึกษาเนื้อหาว่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 ในระดับปานกลาง ตัดสินใจ
ไม่เห็นชอบ ร้อยละ 15.38 และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาในการศึกษาเนื้อหาว่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550
ในระดับน้อย ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 12.73

ตารางที่ 4.16 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อเนื้อหาของ
ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ กับการตัดสินใจ ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับข้อดีของร่าง รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550	การตัดสินใจ		รวม	χ^2	P
	เห็นชอบ	ไม่เห็นชอบ			
น้อยที่สุด	-	2 (0.53)	2 (0.53)	29.689*	.000
น้อย	13 (3.49)	32 (8.49)	49 (11.98)		
ปานกลาง	80 (21.22)	48 (12.73)	128 (33.95)		
มาก	109 (28.91)	65 (17.24)	174 (46.15)		
มากที่สุด	24 (6.37)	4 (1.06)	28 (7.43)		
รวม	226 (59.95)	151 (40.05)	377 (100.00)		

*p < .05

จากตารางที่ 4.16 จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยการหาความสัมพันธ์
ระหว่างความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ด้านความคิดเห็น
เกี่ยวกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. 2550 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับมาก ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 28.91 รองลงมา คือกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับปานกลาง ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 21.22 และกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับมาก ตัดสินใจไม่เห็นชอบ ร้อยละ 17.24 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญกับการตัดสินใจ ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550	การตัดสินใจ		รวม	χ^2	p
	เห็นชอบ	ไม่เห็นชอบ			
น้อยที่สุด	7 (1.86)	14 (3.71)	21 (5.57)	9.249*	.026
น้อย	122 (32.36)	71 (18.83)	193 (51.19)		
ปานกลาง	93 (24.67)	51 (13.53)	144 (38.20)		
มาก	14 (3.71)	15 (3.98)	29 (7.69)		
มากที่สุด	-	-	-		
รวม	226 (59.95)	151 (40.05)	377 (100.00)		

*p < .05

จากตารางที่ 4.17 จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับน้อยตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 32.36 รองลงมา คือกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับปานกลาง ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 24.67 และกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับน้อย ตัดสินใจไม่เห็นชอบ ร้อยละ 18.83 ตามลำดับ

5.2 การทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ มีผลต่อการตัดสินใจ ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว ผู้วิจัยได้แบ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ กระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ โดยกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การทดสอบค่า ไค-สแควร์ ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 สรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.18 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ ด้านกระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับการตัดสินใจ ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กระบวนการจัดการลงประชามติ ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง	การตัดสินใจ		รวม	χ^2	p
	เห็นชอบ	ไม่เห็นชอบ			
น้อยที่สุด	-	5 (1.33)	5 (1.33)	11.584*	.021
น้อย	24 (6.37)	23 (6.10)	47 (12.47)		
ปานกลาง	71 (18.83)	51 (13.53)	122 (32.36)		
มาก	101 (26.79)	59 (15.65)	160 (42.44)		
มากที่สุด	30 (7.96)	13 (3.45)	43 (11.41)		
รวม	226 (59.95)	151 (40.05)	377 (100.00)		

*p < .05

จากตารางที่ 4.18 จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ ด้านกระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พบว่ากระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับกระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้งในระดับมากตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 26.79 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับกระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้งในระดับปานกลาง ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 18.83 และกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับกระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้งในระดับมาก ตัดสินใจไม่เห็นชอบ ร้อยละ 15.65 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่มต่างๆ กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชน “เห็นชอบ” ร่าง รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550	การตัดสินใจ		รวม	χ^2	p
	เห็นชอบ	ไม่เห็นชอบ			
น้อยที่สุด	1 (0.26)	4 (1.06)	5 (1.33)	19.707*	.001
น้อย	11 (2.92)	18 (4.77)	29 (7.69)		
ปานกลาง	58 (15.38)	47 (12.47)	105 (27.85)		
มาก	85 (22.55)	59 (15.65)	117 (31.03)		
มากที่สุด	71 (18.83)	23 (6.10)	94 (24.93)		
รวม	226 (59.95)	151 (40.05)	377 (100.00)		

*p < .05

จากตารางที่ 4.19 จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พบว่า การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับมากตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 22.55

รองลงมา คือกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับมากที่สุด คิดสใจเห็นชอบ ร้อยละ 18.83 และกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับมากที่สุดคิดสใจไม่เห็นชอบ ร้อยละ 15.65 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่มต่างๆ กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่าง รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550	การตัดสินใจ		รวม	χ^2	p
	เห็นชอบ	ไม่เห็นชอบ			
น้อยที่สุด	31 (8.22)	49 (13.00)	80 (21.22)	25.969*	.000
น้อย	92 (24.40)	39 (10.34)	131 (34.75)		
ปานกลาง	73 (19.36)	54 (14.32)	105 (27.85)		
มาก	29 (7.69)	9 (2.39)	38 (10.08)		
มากที่สุด	1 (0.26)	-	1 (0.26)		
รวม	226 (59.95)	151 (40.05)	377 (100.00)		

*p < .05

จากตารางที่ 4.20 จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พบว่า การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. 2550 มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับน้อยตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 24.40 รองลงมา คือกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับปานกลาง ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 19.36 และกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับปานกลาง ตัดสินใจไม่เห็นชอบ ร้อยละ 14.32 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ ด้านการรณรงค์ให้ประชาชน เห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่มต่างๆกับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการ รณรงค์ ให้ประชาชน เห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ	การตัดสินใจ			χ^2	p
	เห็นชอบ	ไม่เห็นชอบ	รวม		
น้อยที่สุด	-	2 (0.53)	2 (0.53)	26.183*	.000
น้อย	18 (4.77)	28 (7.43)	46 (12.20)		
ปานกลาง	105 (27.85)	58 (15.38)	163 (43.23)		
มาก	88 (23.34)	38 (10.08)	126 (33.42)		
มากที่สุด	15 (3.98)	25 (6.63)	40 (10.61)		
รวม	226 (59.95)	151 (40.05)	377 (100.00)		

*p < .05

จากตารางที่ 4.21 จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ ด้านการรณรงค์ให้ประชาชน เห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พบว่า การรณรงค์ให้ประชาชน เห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่มต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับการรณรงค์ให้ประชาชน เห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่มต่าง ๆ ในระดับปานกลางตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 27.85 รองลงมา คือกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับการรณรงค์ให้ประชาชน เห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่มต่าง ๆ ในระดับปานมากตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 23.34 และกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับการรณรงค์ให้ประชาชน เห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่มต่าง ๆ ในระดับปานกลาง ตัดสินใจไม่เห็นชอบ ร้อยละ 15.38 ตามลำดับ

5.3 การทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการลงประชามติ กับ การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ปัจจัยด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการลงประชามติ มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของผู้มีสิทธิ์ออกเสียงในจังหวัดลำพูน เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดให้ปัจจัยด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการลงประชามติ คือ บุคคลที่มีส่วนชี้นำในการตัดสินใจ ระยะเวลาในการตัดสินใจ และการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ เป็นตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจในการ ลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 สรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจ ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจในการ ลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550	การตัดสินใจ		รวม	χ^2	p
	เห็นชอบ	ไม่เห็นชอบ			
1. ในการตัดสินใจ ลงประชามติร่าง รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ท่านตัดสินใจ อย่างไร	207	138	345	.005	.945
1. ตัดสินใจด้วยตนเอง	(54.9)	(36.6)	(91.5)		
	19	13	32		
2. ตัดสินใจเนื่องจากมีผู้อื่นแนะนำ	(5.0)	(3.4)	(8.5)		
2.บุคคลใดที่มีอิทธิพลที่สุดต่อการ ตัดสินใจของท่านในการลงประชามติร่าง รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550	59	37	96	1.208	.751
1. ผู้นำชุมชน	(15.6)	(9.8)	(25.5)		
	78	47	125		
2.ญาติ คนในครอบครัว	(20.7)	(12.5)	(33.2)		
	17	15	32		
3. เพื่อน	(4.5)	(4.0)	(8.5)		
	72	52	124		
4. อื่น ๆ	(19.1)	(13.8)	(32.9)		

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจในการ ลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550	การตัดสินใจ		รวม	χ^2	p
	เห็นชอบ	ไม่เห็นชอบ			
3. ท่านใช้เวลาานเท่าไรก่อนการ ตัดสินใจในการลงประชามติ ร่าง รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550				16.042*	.001
1. ตัดสินใจขณะไปลงประชามติในวันลง ประชามติ	64 (17.0)	35 (9.3)	99 (26.2)		
2. ตัดสินใจก่อนวันลงประชามติ 1 วัน	42 (11.1)	24 (6.4)	66 (17.5)		
3. ตัดสินใจก่อนวันลงประชามติ 7 วัน	49 (13.0)	16 (4.2)	65 (17.2)		
4. ตัดสินใจก่อนวันลงประชามติมากกว่า 7 วัน	71 (18.8)	76 (20.2)	147 (39.0)		
4 ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ท่านมีการเปลี่ยนแปลงการ ตัดสินใจหรือไม่				5.199*	.023
1. มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ	67 (17.8)	29 (7.7)	96 (25.5)		
2. ไม่มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ	159 (42.2)	122 (32.4)	281 (74.5)		

*p < .05

จากตารางที่ 4.22 จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พบว่า วิธีการในการตัดสินใจ ไม่มี ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตัดสินใจด้วยตัวเอง ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 54.9 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่ตัดสินใจด้วยตัวเอง ตัดสินใจไม่เห็นชอบ ร้อยละ 36.6

ด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าญาติ และคนในครอบครัวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 20.7 รองลงมา คือกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่า อื่น ๆ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างระบุว่า ตัวเอง ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 19.1

ด้านระยะเวลาที่ใช้ในการตัดสินใจ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตัดสินใจก่อนวันลงประชามติ มากกว่า 7 วัน ตัดสินใจไม่เห็นชอบ ร้อยละ 20.2 รองลงมา คือกลุ่มตัวอย่างที่ตัดสินใจก่อนวันลงประชามติมากกว่า 7 วัน ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 18.8 และกลุ่มตัวอย่างที่ตัดสินใจขณะไปลงประชามติในวันลงประชามติ ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 17.0 ตามลำดับ

ด้านการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 42.2 รองลงมา คือกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ ตัดสินใจไม่เห็นชอบ ร้อยละ 32.4 และกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ ตัดสินใจเห็นชอบ ร้อยละ 17.8 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน ผู้วิจัยนำเสนอ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติในจังหวัดลำพูน ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

1.1.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในเขตจังหวัดลำพูน จำนวนทั้งหมด 314,899 คน โดยครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง อำเภอแม่ทา อำเภอบ้านธิ อำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอลี้ อำเภอทุ่งหัวช้าง และอีก 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่ กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน กำหนดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผล โดยในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ เพื่อพรรณนาข้อมูลและทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า ไค- สแควร์ (Chi-Square)

1.3 ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัย โดยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ด้านปัจจัยภูมิปลั่งของผู้มีสิทธิลงประชามติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็น เพศหญิง และเพศชายจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 50) อายุระหว่าง 18 — 30 ปี จำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 30.2) มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 34.2) และส่วนใหญ่มี สถานภาพสมรส (ร้อยละ 69.2) ด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่าง มีอาชีพรับจ้างมากที่สุด (ร้อยละ 39.2) รายได้ต่อเดือน ระหว่าง 5,000 — 10,000 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 45.8) และอาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน เป็นระยะเวลา 21 — 30 ปี จำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 29.0)

ด้านความคาดหวังของผู้มีสิทธิลงประชามติ ผลการศึกษาพบว่า ความ คาดหวังต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติของกลุ่มตัวอย่างภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่มตัวอย่างต้องการเห็นบ้านเมืองสงบสุข ประชาชนคนไทยอยู่ด้วยกันด้วยความรัก สามัคคี และประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวัง โดยมี ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ คาดหวังว่าเหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมือง การชุมนุมของกลุ่มต่าง ๆ จะได้ ยุติลง

ด้านความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พบว่า การรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญจากสื่อ ต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ กลุ่มตัวอย่างรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากสื่อโทรทัศน์ ส่วนสื่อ อื่นๆ ซึ่ง ได้แก่ อินเทอร์เน็ต คำบอกเล่าของคนอื่น และจากการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าว ของหมู่บ้าน หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสื่อที่ กลุ่มตัวอย่างรับทราบเนื้อหาของร่าง รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านระยะเวลาในการศึกษาเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของ กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ระยะเวลาในการศึกษาเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 ของกลุ่มตัวอย่างโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$)

ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดี ของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่ม ตัวอย่างภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ที่ว่ามีการส่งเสริมให้ประชาชนมี บทบาททางการเมืองมากขึ้น เช่น กรณี การเข้าชื่อเสนอถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองลดลง จาก 50,000 คน ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เป็น 20,000 คน และประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย

โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือประเด็นที่ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ผ่านการตรวจสอบถ่วงน้ำหนักแล้ว เป็นอย่างดี

ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดี ของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มตัวอย่างภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.38$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับประเด็นที่ว่ากำหนดให้การตรวจสอบฝ่ายบริหารทำได้ง่าย ส่งผลให้ฝ่ายบริหารขาดความเข้มแข็ง และไม่มีเสถียรภาพ ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือประเด็นที่ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีเนื้อหาในลักษณะที่เพิ่มบทบาทให้กับภาคราชการมากเกินไป จนทำให้บ้านเมืองถอยหลังไปสู่ระบบเจ้าขุนมูลนาย

1.3.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ ประกอบด้วย กระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการรณรงค์ประชาสัมพันธ์

ด้านกระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้งของกลุ่มตัวอย่างภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ากระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้งในด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงประชามติ มีความเป็นกลาง น่าเชื่อถือและโปร่งใส ส่วนกระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความเป็นกลาง น่าเชื่อถือ และโปร่งใสมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการตอบข้อหารือ หรือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ได้รับจากผู้ปฏิบัติงานออกเสียงประชามติ

ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ ภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่มตัวอย่าง เห็นด้วยกับประเด็นที่ว่าหากรัฐธรรมนูญผ่าน จะทำให้มีการเลือกตั้งโดยเร็ว

ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ ภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่มตัวอย่าง เห็นด้วยกับประเด็นเพื่อเป็นการให้บทเรียนแก่สังคมโดยรวมว่า การรัฐประหารไม่มี

ทางแก้ไขปัญหาของประชาธิปไตยได้ ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีที่มาจาก والرัฐประหาร

ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวณรงค์ให้ประชาชนเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่มต่าง ๆ พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวณรงค์ให้ประชาชนเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่มต่าง ๆ ภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวของคณะกรรมการความมั่นคงแห่งชาติ ส่วนการเคลื่อนไหวของกลุ่มที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การเคลื่อนไหวของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

1.3.3 การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2550

การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิในการลงประชามติ (ร้อยละ 94.2) และกลุ่มตัวอย่างที่ไปใช้สิทธิส่วนใหญ่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 (ร้อยละ 59.9) ในการตัดสินใจลงประชามติ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตัดสินใจด้วยตนเอง (ร้อยละ 91.2) สำหรับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุดตอบว่า ตนเอง ญาติ และคนในครอบครัว (ร้อยละ 32.8) ด้านระยะเวลาที่ใช้ในการตัดสินใจใน กลุ่มตัวอย่าง ตัดสินใจก่อนวันลงประชามติ มากกว่า 7 วัน (ร้อยละ 37.5) และการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ตอบว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ (ร้อยละ 75.5)

1.3.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2550

ข้อเสนอแนะที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรดำเนินการจัดการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ด้วยความสุจริต เป็นกลาง โปร่งใส ในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะในด้านการป้องกันการทุจริต และควรมีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญของการลงประชามติ และรณรงค์ให้ประชาชน ไปใช้สิทธิให้มากกว่านี้ ส่วนข้อเสนอแนะต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญ คือ สภาร่างรัฐธรรมนูญ ควรให้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ให้ประชาชนเข้าใจมากกว่านี้ และควรให้เวลาแก่ประชาชนในการทำความเข้าใจกับร่างรัฐธรรมนูญมากกว่านี้ เนื่องจาก ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีเนื้อหา มาก ประชาชนไม่สามารถทำความเข้าใจได้ทั้งหมดภายในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งทำให้ประชาชนไม่แน่ใจว่า ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีความเหมาะสม

ที่จะใช้กับประเทศไทย ในสภาพปัจจุบันจริงหรือไม่ และสภาร่างรัฐธรรมนูญ ควรวางตัวเป็นกลาง ให้มากกว่านี้ สำหรับข้อเสนอแนะต่อฝ่ายที่สนับสนุน ให้ “เห็นชอบ” และ “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กลุ่มตัวอย่างเสนอว่า ไม่ควรคิดแต่จะเอาชนะฝ่ายตรงข้าม และเห็นแต่ผลประโยชน์ของกลุ่มของตนเองเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงประชาชนส่วนใหญ่ และประเทศชาติเป็นหลัก

1.3.5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับ การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ปัจจัยส่วนบุคคล มีผลต่อการตัดสินใจ ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว ผู้วิจัยได้แบ่งปัจจัยส่วนบุคคล ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิลงประชามติ ความคาดหวังของผู้มีสิทธิลงประชามติ ต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ และความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติ ต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 โดยกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ผลการทดสอบความสัมพันธ์สรุปได้ ดังนี้

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิลงประชามติ กับ การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พบว่า ภูมิหลังของผู้มีสิทธิลงประชามติไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านความคาดหวังของผู้มีสิทธิลงประชามติ ต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ กับ การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พบว่า ความคาดหวังของผู้มีสิทธิลงประชามติต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กับ การตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พบว่า การรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากสื่อต่าง ๆ และความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีและความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อด้อยของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระยะเวลาในการศึกษาเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 พบว่าไม่มี

ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

การทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ กับ การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ มีผลต่อการตัดสินใจ ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว ผู้วิจัยได้แบ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ กระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ โดยกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ผลการทดสอบความสัมพันธ์สรุปได้ ดังนี้

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ กับ การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พบว่า กระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ กับ การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พบว่า กระบวนการจัดการลงประชามติ ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ และการเคลื่อนไหว รณรงค์ ให้ประชาชน เห็นชอบ หรือ ไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่มต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

การทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจลงประชามติ กับ การตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ปัจจัยด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการลงประชามติ มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดให้ปัจจัยด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการลงประชามติ คือ บุคคลที่มีส่วนชี้นำในการตัดสินใจ

ระยะเวลาในการตัดสินใจ และการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ เป็นตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจในการ ลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ผลการทดสอบ สรุปได้ ดังนี้

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจ ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พบว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการตัดสินใจ และการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนวิธีการในการตัดสินใจ และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาผู้วิจัยนำเสนอประเด็นสำคัญ มาอภิปรายดังนี้

2.1 ผลการศึกษาข้อมูลลักษณะทั่วไป

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากการศึกษา มีประเด็นที่น่าสนใจที่สมควรกล่าวถึงในแง่มุมของปรากฏการณ์เกี่ยวกับการตัดสินใจลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ในภาพรวมดังนี้

2.1.1 ประชาชนผู้มีสิทธิในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีความคาดหวัง ในประเด็นต้องการเห็นบ้านเมืองสงบสุข ประชาชนคนไทยอยู่ด้วยกันด้วยความรัก สามัคคีมากที่สุด ในประเด็นนี้ผู้วิจัย เห็นว่า ตั้งแต่อดีตกาล เอกลักษณะอย่างหนึ่งที่สำคัญของคนไทย คือ คนไทยมีความสามัคคี หากแต่ที่ผ่านมามคนไทยต้องเผชิญกับภาวะความขัดแย้ง และแบ่งฝักแบ่งฝ่ายกันอย่างชัดเจน สถานการณ์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางการเมือง ปัญหาทางสังคม และปัญหาทางเศรษฐกิจ ซึ่งจันทนา สุทธิจารี (2544: 410) ได้อธิบายไว้ว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นยังก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของสังคมไทยต่อสังคมโลก ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการท่องเที่ยว ซึ่งย่อมทำให้เศรษฐกิจของประเทศได้รับผลกระทบตามไปด้วย ดังนั้นจึงเห็นว่าปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับสังคมไทยเป็นปัญหาที่สำคัญ หากได้รับการแก้ไข บ้านเมืองเกิดความสงบสุข ประชาชนคนไทยอยู่ด้วยกันด้วยความรัก สามัคคีอีกครั้ง ปัญหาต่าง ๆ ก็ จะคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นด้วยเช่นกัน

2.1.2 สิ่งที่ประชาชนต้องการจากรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 มากที่สุด คือ ต้องการเห็นบ้านเมืองสงบสุข ประชาชนคนไทยอยู่ด้วยกันด้วยความรัก สามัคคี เนื่องจากเป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เมื่อเทียบกับประเด็นอื่นๆ โดยหลักการแล้ววัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญ ตามแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม คือ ต้องการใช้รัฐธรรมนูญมาจำกัดอำนาจผู้ปกครองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ต้องการสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมโดยคุ้มครองคนที่อ่อนแอกว่า และต้องการสร้างเสถียรภาพและประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นในการจัดการบ้านเมือง โดยเฉพาะในระบบการเมือง ดังนั้น หากประชาชนตัดสินใจลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 ด้วยเหตุผลที่ว่าต้องการเห็นบ้านเมืองสงบสุข ประชาชนคนไทยอยู่ด้วยกันด้วยความรัก สามัคคี จึงนับว่าไม่สอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตยและวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ประเด็นดังกล่าวยังชี้ให้เห็นว่า ประชาชนไทยยังไม่เข้าใจถึงแก่นแท้ของ ความสำคัญของรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง

2.1.3 ประชาชนผู้มีสิทธิลงประชามติรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าสื่อโทรทัศน์สามารถกระจายข่าวสารไปถึงผู้รับสารได้จำนวนมาก อย่างรวดเร็ว และในปริมาณความถี่สูงเมื่อเทียบกับสื่ออื่น ๆ และการติดตามสื่อโทรทัศน์นั้นผู้ชมสามารถรับสารได้ด้วยการมองเห็นและการได้ยินพร้อม ๆ กันซึ่งจะได้เปรียบในแง่ความเข้าใจง่ายกว่าสื่อประเภทอื่น จึงทำให้ประชาชนรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด

2.1.4 การรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญจากสื่อ ต่าง ๆ ของประชาชนผู้มีสิทธิลงประชามติ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 ผู้มีสิทธิออกเสียงจำเป็นต้องเข้าใจ เนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 อย่างถ่องแท้ จึงจะเป็นการลงประชามติที่โปร่งใสและเป็นธรรม ตามหลักการสำคัญของการลงประชามติที่ได้กล่าวไว้ว่า ข้อความที่จะขอความเห็นจากประชาชนโดยการลงประชามติต้องชัดเจน เพียงพอ ที่จะทำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถตัดสินใจว่า จะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ในเรื่องนั้นๆ ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2550)

2.1.5 ประชาชนผู้มีสิทธิในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 เห็นว่า มีระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาร่างรัฐธรรมนูญอยู่เพียงระดับปานกลาง ซึ่งจริง ๆ แล้ว ร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2550 นี้มีทั้งหมด 309 มาตรา มีรายละเอียดมาก ควรจะให้เวลาประชาชนในการศึกษา รายละเอียดของร่างรัฐธรรมนูญ มากกว่านี้ ซึ่งในการจัดการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมา ประชาชนมีเวลาเพียง 19 วัน ในการศึกษาเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ สอดคล้องกับความ คิดเห็นของ ศาสตราจารย์ ดร. ลิขิต ชีรวะดิน (2550) ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่อง ข้อดี-ข้อด้อย ของ

ร่างรัฐธรรมนูญใหม่ ว่าในจำนวน 20 ล้านเล่มนั้นคงปฏิเสธไม่ได้ว่าจะมีอยู่ไม่กี่คนเท่านั้นที่จะอ่านจนจบเล่มอย่างพิถีพิถะระห์ ซึ่งจะประกอบด้วยคนที่สนใจการเมืองอย่างแท้จริง นักการเมืองที่มีความรู้ เพราะนักการเมืองหลายคนก็คงอ่านรัฐธรรมนูญไม่รู้เรื่อง นักวิชาการ นักกฎหมายมหาชน นักรัฐศาสตร์ หลายคนได้ฟันธงลงไปว่าจำนวน 20 ล้านเล่มที่ส่งให้ประชาชนอ่านนั้นส่วนใหญ่จะไม่ได้มีการอ่าน หรืออ่านก็ไม่จบ อ่านแล้วไม่เข้าใจ ตัดสินใจไม่ได้ ซึ่งในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมากต่อระบบการเมืองของประเทศ เนื่องจากรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองแผ่นดิน เป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงระเบียบแห่งอำนาจสูงสุด ดังนั้น ในการดำเนินการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญควรมีการดำเนินการด้วยความระมัดระวัง ละเอียด รอบคอบ โดยเฉพาะในด้านการใช้เวลาแก่ประชาชนในการศึกษาเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ ประชาชนควรจะได้เข้าใจและรับทราบถึงรายละเอียดของร่างรัฐธรรมนูญในทุกประเด็น เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ

2.1.6 ในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ประชาชนผู้มีสิทธิส่วนใหญ่ตัดสินใจลงประชามติด้วยตนเอง มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ตัดสินใจเนื่องจากผู้อื่นแนะนำ ในประเด็นนี้ ทฤษฎีปัจจัยกำหนดได้อธิบายไว้ว่า การตัดสินใจลงคะแนนเสียงของแต่ละบุคคลเกิดจากปัจจัยภูมิหลังซึ่งเป็นปัจจัยภายในของบุคคลมากกว่าปัจจัยภายนอกหรือสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ประชาชนที่ไปใช้สิทธิ์จะตัดสินใจเลือกจากเหตุผลของแต่ละบุคคลมากกว่าการแนะนำ โน้มน้าวหรือชักจูงจากบุคคลอื่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า สิ่งสำคัญในการที่จะทำให้ประชาชนตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ควรจะเป็นการให้ข้อมูล ทั้งในด้านเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ และกระบวนการในการดำเนินการลงประชามติ มากกว่าการพยายามให้ข้อมูลในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ ถึงข้อดี ข้อด้อยของร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อโน้มน้าวให้ผู้มีสิทธิตัดสินใจเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ

2.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีประเด็นที่น่าสนใจที่สามารถกล่าวถึงเหตุผลได้ดังนี้

2.2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลกับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีข้อค้นพบที่น่าสนใจมีดังนี้

1) ปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิลงประชามติ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ สกนธ์ กรกฏ (2544: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษากรณีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดพัทลุง ซึ่งสรุปว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2) ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ด้านการรับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากสื่อต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 โดยประชาชนที่รับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในระดับมากตัดสินใจเห็นชอบมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ก่อนการลงประชามติ กลุ่มคนที่มีอำนาจทางการเมืองในขณะนั้น สามารถควบคุมกิจการด้านสื่อสารมวลชนไว้ได้เกือบทั้งหมด ดังนั้นข้อมูลข่าวสารที่จะออกมาในช่วงก่อน และใกล้กับการลงประชามติ น่าจะเน้นหนักไปในทางการสนับสนุน ให้รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับ สภาร่างรัฐธรรมนูญ ประชาชนไทยส่วนใหญ่ซึ่งขาดความตื่นตัวทางการเมืองอยู่แล้ว จึงตัดสินใจ ตามข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่ที่ได้รับ คือ การลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญของสภาร่างรัฐธรรมนูญ

2.2.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ อภิปรายดังนี้คือ

1) ปัจจัยด้านกระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กล่าวคือ ผู้มีสิทธิที่เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการในเรื่องดังกล่าวด้วยความโปร่งใส เป็นกลาง และน่าเชื่อถือมาก จะตัดสินใจลงมติเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในขณะเดียวกัน ผู้มีสิทธิที่มีความเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการในเรื่องดังกล่าวด้วยความโปร่งใส เป็นกลาง และน่าเชื่อถือน้อย ก็จะตัดสินใจลงมติไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า การดำเนินการจัดการลงประชามติมีความสำคัญต่อการตัดสินใจของประชาชน ก่อนข้างมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก คณะกรรมการการเลือกตั้งที่ดำเนินการจัดการลงประชามติ ได้รับการแต่งตั้งโดยคณะผู้ทำการปฏิวัติ จึงทำให้เป็นที่จับตามองจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น นักการเมือง สื่อมวลชน และประชาชน ว่าการดำเนินการจัดการลงประชามติของ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะ โปร่งใสเป็นกลาง และน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ศาสตราจารย์ ดร. นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2545) ได้กล่าวไว้ว่า ควรมีการทบทวนอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดให้มีการออกเสียงประชามติไปจนถึงการคัดค้านผลการออก

เสียงประชามติ ที่มอบอำนาจให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด โดยศาสตราจารย์ ดร. นันทวัฒน์ บรมานันท์ มีความเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศที่สมควรทำการศึกษาวิจัยอย่างละเอียดต่อไป ทั้งนี้ เนื่องจากการกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ โดยอำนาจนั้นมีอยู่ "ครบวงจร" ตั้งแต่ออกประกาศกำหนดเกณฑ์ในการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเรื่องที่ "ไม่ปกติ" ที่มีการกำหนดให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งทำหน้าที่เสมือนเป็นฝ่าย "นิติบัญญัติ" "บริหาร" และ "ตุลาการ" ในองค์กรเดียวกัน สมควรที่จะทำการศึกษาวิจัยอย่างละเอียดเพื่อแยก "หน้าที่" ของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้สอดคล้องกับทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองในระบบประชาธิปไตยต่อไป ซึ่งศาสตราจารย์ ดร. นันทวัฒน์ มีความเห็น ว่า องค์กรที่สมควรจะเข้าไปมีบทบาทในการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ คือ ศาลรัฐธรรมนูญ

2) ปัจจัยด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน "เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อันที่จริง การออกเสียงประชามติ เป็นรูปแบบหนึ่งของประชาธิปไตย แบบโดยตรง ที่ให้ประชาชนสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องที่มีความสำคัญ และกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของตนเองได้ ถือเป็นมาตรการถ่วงดุลอำนาจขององค์กร หรือสถาบันที่เป็นตัวแทนของประชาชน มิให้ดำเนินการใดๆ โดยมีได้ฟังเสียงที่แท้จริงของประชาชน ดังนั้น การรณรงค์ให้ประชาชน "เห็นชอบ" ร่างรัฐธรรมนูญไปก่อน ถึงแม้จะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม แล้วค่อยแก้ไขทีหลัง แต่ในกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญกลับสามารถทำได้ในรัฐสภา โดยไม่ต้องมีการนำมาให้ประชาชนลงประชามติอีก ผู้วิจัยจึงเห็นว่ากระบวนการดังกล่าวไม่เป็นไปตามหลักการของประชาธิปไตยโดยตรง

3) ปัจจัยด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน "เห็นชอบ" และ "ไม่เห็นชอบ" ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กล่าวคือ ผู้มีสิทธิที่เห็นด้วยกับประเด็นที่มีการรณรงค์ให้เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญมาก ก็จะตัดสินใจลงมติเห็นชอบ ในขณะที่เดียวกัน ผู้มีสิทธิที่เห็นด้วยกับประเด็นที่มีการรณรงค์ให้ไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญมาก ก็จะตัดสินใจลงมติไม่เห็นชอบ จากผลการศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งในการรณรงค์

ประชาสัมพันธของกลุ่มต่าง ๆ ย่อมมีจุดประสงค์สำคัญคือ ต้องการให้ผู้มีสิทธิลงมติ ตามที่กลุ่มนั้น ๆ เสนอ ดังนั้น ในการดำเนินการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องแสดงจุดยืนที่ชัดเจน ประชาชนสามารถเข้าใจได้ง่าย โดยกลุ่มที่รณรงค์ให้ลงมติเห็นชอบ ก็ต้องพยายามสื่อให้ประชาชนส่วนใหญ่รับรู้ และเห็นด้วยกับข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญ ตลอดจนผลดีต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นหากร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ผ่าน และพยายามชี้ให้เห็นถึงผลกระทบในด้านลบ หรือผลเสียที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศชาติ หากร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ไม่ผ่าน ในทำนองเดียวกัน กลุ่มที่ไม่ต้องการให้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ผ่าน ก็ต้องประชาสัมพันธ ให้ประชาชนรับรู้ และจงใจให้ประชาชนเห็นด้วยกับข้อเสีย หรือข้อด้อยของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 และผลเสียที่อาจเกิดขึ้นกับประเทศชาติหากนำร่างรัฐธรรมนูญ ไปใช้ และตามที่ได้กล่าวไปแล้วว่า ความพยายามของทั้งสองฝ่ายไม่ใช่เพียงแค่อธิบายให้ประชาชนรับรู้ แต่ที่สำคัญคือต้องมีการพยายามจงใจให้ประชาชนคล้อยตามด้วย สิ่งที่ต้องออกไปสู่ประชาชนจึงต้องชัดเจน เข้าใจง่าย ดังนั้นการรณรงค์ให้ประชาชนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ จึงส่งผลกระทบต่อทัศนคติของประชาชนต่อร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุดาพร พัดแสง (2548 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2548 : ศึกษากรณีเขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดเพชรบุรี จากการวิจัยพบว่า ผลประโยชน์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะได้รับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 หากจะมีการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 รัฐบาลต้องตระหนักอยู่เสมอว่ารัฐธรรมนูญจะต้องสามารถจัดสรร โครงสร้างอำนาจของกลุ่มชนต่าง ๆ ในสังคมอย่างเหมาะสม มีการตรวจสอบถ่วงดุลกันระหว่างอำนาจส่วนต่างๆ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง ที่สำคัญที่สุดการสังเคราะห์เนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญในแต่ละส่วนต้องผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นขั้นเป็นตอน นอกจากนี้ต้องดำเนินการโดยยึดหลักที่ว่าต้องทำให้รัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือในการปกครองที่เป็นหลักประกันถึงการคงอยู่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันทหาร ระบบราชการ รวมทั้งเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้กับกลุ่มชนชั้นกลาง และประชาชน ซึ่งทั้งห้าส่วนคือศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองและการปกครองของรัฐไทยที่แท้จริงในเวลานี้ มิใช่พรรคการเมือง รัฐสภา หรือรัฐบาลซึ่งเป็นเพียงสถาบัน

ทางการเมืองที่มีระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแทบทุกฉบับ แต่กลับไม่สามารถทำงานให้เป็นที่ยังพอใจ
ของประชาชน

3.1.2 คณะกรรมการการเลือกตั้งควรจะมีควมระมัดระวัง และมีความละเอียด รอบคอบ
วางตัวเป็นกลาง และมีความโปร่งใส ในทุกขั้นตอนของการจัดการลงประชามติ ตลอดจนการ
จัดการเลือกตั้ง เพราะหากประชาชนเกิดความลังเลสงสัย ในการดำเนินงานของคณะกรรมการการ
เลือกตั้ง โดยเฉพาะในเรื่องของความถูกต้อง โปร่งใส และเป็นกลาง อาจส่งผลต่อการตัดสินใจไป
ใช้สิทธิของประชาชน

3.1.3 กลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็กลุ่มที่สนับสนุนให้ “รับ” และกลุ่มที่สนับสนุนให้
“คว่ำ” ร่างรัฐธรรมนูญ ควรยึดหลักผลประโยชน์ของชาติ และความถูกต้องเป็นหลัก ในการ
เคลื่อนไหวหรือดำเนินการ เพราะหากมีการเคลื่อนไหวโดยอาศัยประโยชน์จากความไม่รู้ ไม่เข้าใจ
ทางการเมืองของประชาชน โดยการชักจูง ระดมพลังโดยทำให้ประชาชนเข้าใจผิดในข้อเท็จจริงของ
สถานการณ์ทางการเมืองหรือการอามิสสินจ้างเป็นปัจจัยเพื่ออาศัยพลังของประชาชนนั้น ๆ
สนับสนุนสร้างความชอบธรรมเพื่อการคงอยู่ในอำนาจทางการเมืองของตน หรือกำจัดคู่ต่อสู้
ทางการเมือง ย่อมเกิดความเสียหายต่อประชาชนและประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง

3.1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดการลงประชามติ ซึ่งนับเป็น
ประชาธิปไตยโดยตรงให้มากขึ้น เนื่องจากการปกครองในระดับท้องถิ่นซึ่งประชาชนมีจำนวนไม่
มาก ใกล้ชิดและเกี่ยวข้องกับปัญหาส่วนรวมมาก ทำให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน มีอารมณ์
ความรู้สึกผูกพันกับส่วนรวมสูง และด้วยความที่การปกครองระดับท้องถิ่นมีจำนวนประชากรไม่
มาก การทำประชามติจึงเป็นเรื่องที่น่าจะทำได้ง่าย ดังนั้นในการดำเนินกิจการต่างๆ หากเป็นกิจการ
ที่จะเกิดผลกระทบต่อประชาชน ควรจัดให้มีการลงประชามติเพื่อให้ประชาชนได้แสดง
ความคิดเห็นว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบให้มีการดำเนินการ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ
ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ซึ่งผลการศึกษาทำให้เข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อการ
ตัดสินใจและพฤติกรรมลงประชามติของผู้มีสิทธิในระดับหนึ่ง หากมีการวิจัยเกี่ยวกับการลง
ประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

3.2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก่อน และ หลังการ
ลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเป็ เรื่องความคาดหวังของประชาชนต่อผลที่จะเกิดขึ้นจาก
การลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ก่อนการลงประชามติ กับความคิดเห็นของประชาชนต่อผลที่

เกิดขึ้นจากการใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ไปแล้วระยะหนึ่ง รวมถึงการศึกษาเปรียบเทียบ ทักษะคติ
ของประชาชนที่มีต่อรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ก่อน และหลังการลงประชามติด้วย

3.2.2 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของผู้
มีสิทธิ์ ในพื้นที่อื่น อาจช่วยให้เข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. 2550 มากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จันทนา สุทธิจารี (2544) “การมีส่วนร่วมของประชาชน” การเมืองการปกครองไทย
ตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน บทที่ 15 กรุงเทพมหานคร วี เจ พรินดิง
- จินดา วงศ์สวัสดิ์ (2548) “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดลำปาง” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชาญชัย แสวงศักดิ์ (2542) คำอธิบายกฎหมายปกครอง พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร วิญญูชน
ไชยวัฒน์ จุนทรพงษ์ 2545) “แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลของ
คณะกรรมการชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2545” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ (2522) จิตวิทยาการเมือง กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- คลฤดี วรรณสุทธะ (2545) “พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษากรณี
การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 ในพื้นที่อำเภอกุฉินชัย จังหวัดยโสธร”
วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ทิพาพร พิมพ์สุทธิ (2521) พัฒนาการทางการเมือง กรุงเทพมหานคร คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นฤพนธ์ เศรษฐสุวรรณ (2533) “บทบาทการสำรวจประชามติในฐานะข่าวสารการเมือง ศึกษา
เฉพาะกรณีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2533”
วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2538) “ระบบการออกเสียงแสดงประชามติ : Referendum” รายงานการ
วิจัย กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2544) รวมคำบรรยายเนติภาคหนึ่ง สมัยที่ 54 การบรรยายครั้งที่ 3
กรุงเทพมหานคร สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- ปรีชา ปัญญาหระขุม (2536) “ปัจจัยทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้งในประเทศไทย ศึกษา
กรณีการเลือกตั้งที่ไม่ได้ตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ปรีดี เกษมทรัพย์ (2526) “นิติปรัชญาภาค 2 บทนำทางประวัติศาสตร์เอกสารประกอบการศึกษาชั้น
ปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์” กรุงเทพมหานคร มิตรนาการพิมพ์
- ไพลิน ผ่องใส (2536) การจัดการสมัยใหม่ กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- มยุรี หรุ่นขำ (2544) “ผลการใช้รูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ในบริบทของชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิษณุ เครื่องงาม (2535) *สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ สวัสดิ์ชนุชน สิทธิหรือหน้าที่ในประเทศไทยปัจจุบัน* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วีระพงษ์ คงยืน (2543) “การรับรู้ข่าวสารการเลือกตั้งและพฤติกรรมการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 4 มีนาคม 2543” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วุฒิชัย จ้างง (2523) *พฤติกรรมการตัดสินใจ* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- ทิวะพร ปัญจมาลา (2538) “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครพนม เขต 1 พ.ศ. 2537” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สกนธ์ กรกฏ (2544) “พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษากรณีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดพัทลุง” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สภาพนายความ (2541) *ร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรีเสนอ)* กรุงเทพมหานคร
- สมชัย ศรีสุทธิยากร (2550) “ถอดบทเรียนจากการลงประชามติ” www.prachathai.com วันที่ 20 สิงหาคม 2550
- สมนึก พิพิธรังษี (2540) “พฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน อายุ 18 – 19 ปี ศึกษากรณีจังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมบัติ ชำรงฉัตร (2538,29 ธันวาคม) “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” *มติชนรายวัน* หน้า 4
- สมยศ เชื้อไทย (2535) *คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป* กรุงเทพมหานคร เรือนแก้วการพิมพ์
- สุจิต บุญบงการ (2542) “การพัฒนาการทางการเมืองไทย:ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน” กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สุจิต บุญบงการ (2529) พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของคนไทย กรุงเทพมหานคร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุคาพร พัดแสง (2548) “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.
2548 ศึกษากรณีเขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดเพชรบุรี วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุวิทย์ รุ่งวินัย (2528) พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในเขตอำเภอเมือง
เชียงใหม่ กรุงเทพมหานคร เจ้าพระยาการพิมพ์
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2550) ความรู้เกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ”
กรุงเทพมหานคร บางกอกบลิ๊อค
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2550) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยหลักเกณฑ์
และวิธีการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2550 กรุงเทพมหานคร บางกอกบลิ๊อค
- อนันต์ ภัคดี (2517) *ประชามติรัฐธรรมนูญ* กรุงเทพมหานคร บพิธ
- Jacques Rousseau , Jean (1963) . *The Social Contract, the Great Legal Philosophers.* edited by
Clarence Mossis , Philadelphia : University of Pennsylvania Press.
- Locke, John (1963) . *Two Treaties of Civil Government, the Great Legal Philosophers.* edited by
Clarence Mossis , Philadelphia : University of Pennsylvania Press.
- V.O. Key Jr. (1967) . *The Responsible Electorate : Rationality in Presidential Voting.*
New York : Thomas Y. Crowell.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

**การศึกษาวิจัยเรื่อง : ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน**

.....

1. คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับงานวิจัย ตามหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ แขนงวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ข้อมูลต่าง ๆ ที่ศึกษานี้ เป็นการศึกษาเชิงวิชาการ และจะไม่มีผลสะท้อนกลับในแง่ลบแก่ท่านผู้ให้ข้อมูล แต่ประการใด และคำตอบที่ท่านตอบมา ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับที่สุด จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้คำตอบ ในการตอบแบบสอบถามโดยตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริง การวิจัยครั้งนี้ จะสำเร็จได้ด้วยดีหากได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากท่าน

2. แบบสอบถามนี้ มีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดลำพูน ประกอบด้วย

1. ปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้มีสิทธิลงประชามติ จำนวน 7 ข้อ
2. ความคาดหวังของผู้มีสิทธิลงประชามติ ต่อผลที่เกิดขึ้นภายหลังการลงประชามติ จำนวน 7 ข้อ
3. ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติ ต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550

จำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ ซึ่งประกอบด้วย

1. กระบวนการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน 9 ข้อ
2. การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ จำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามความคิดเห็น ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้มีสิทธิ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จำนวน 4 ข้อ

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางสาวนรนล สมบุญโสด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่เป็นจริง หรือเติมคำในช่องว่าง ตามความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับท่าน

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
2. อายุ ปี
3. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า
☐ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือเทียบเท่า
☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี
4. สถานภาพครอบครัว

☐ โสด	☐ สมรส
☐ หย่าร้าง	
5. อาชีพ

☐ เกษตรกร	☐ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ รับจ้าง	☐ เจ้าของธุรกิจส่วนตัว
☐ อื่น ๆ ระบุ	
6. รายได้ต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ 5,000 – 10,000 บาท
☐ 10,001 – 15,000 บาท	☐ 15,001 – 20,000 บาท
☐ 20,001 บาท ขึ้นไป	
7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน ปี

คำชี้แจง ประเด็นต่อไปนี้มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของท่านมากน้อยเพียงใด ให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ความคาดหวังผลที่เกิดขึ้น ภายหลังจากการลงประชามติ

ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมือง การชุมนุมของกลุ่มต่าง ๆ จะได้ยุติลง					
2. ต้องการเห็นบ้านเมืองสงบสุข ประชาชนคนไทยอยู่ด้วยกันด้วยความรัก สามัคคี					
3. ต้องการเห็นประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง					
4. ต้องการรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่มีความสมบูรณ์เหมาะสมกับสภาพบ้านเมืองปัจจุบัน					
5. ต้องการให้มีการเลือกตั้งโดยเร็ว จะได้มีรัฐบาลชุดใหม่ที่มาจากความโปร่งใสอย่างแท้จริง					
6. ต้องการให้มีรัฐบาลชุดใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งโดยเร็วจะได้เข้ามาบริหารประเทศได้อย่างเต็มที่					
7. การออกเสียงประชามติ มีผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจของประเทศ					

ด้านความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติ ต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550

ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านได้รับทราบเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จากสื่อต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด					
1.1 เอกสารเผยแพร่เนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ที่สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำ					
1.2 สื่อวิทยุ					
1.3 สื่อโทรทัศน์					
1.4 สื่อหนังสือพิมพ์					
1.5 สื่ออื่น ๆ ระบุ					

ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. ท่านใช้เวลาในการศึกษาเนื้อหาาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 มากน้อยเพียงใด					
3. ท่านเห็นด้วยกับข้อคิดของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในประเด็นต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด					
3.1 มีการระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่หลากหลาย					
3.2 เป็นการรวบรวมปัญหาจากรัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ มาปรับปรุงแก้ไข					
3.3 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ผ่านการตรวจสอบถ่วงถ่วงแล้วเป็นอย่างดี					
3.4 มีการแก้ไขข้อบกพร่องของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 โดยเฉพาะการมุ่งเน้นให้เกิดคุณภาพของการใช้อำนาจ ปกป้องการทุจริต					
3.5 ขยายขอบเขตของสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยมีการจัดเป็นหมวดหมู่ชัดเจน					
3.6 ส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น เช่น กรณี การเข้าชื่อเสนอดูดอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองลดลงจาก 50,000 คน ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เป็น 20,000 คน					
3.7 มีการกล่าวถึงแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐโดยละเอียดมากขึ้น					
3.8 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้งสภาพัฒนาการเมืองแห่งชาติ ทำให้มีการวางแผนในการพัฒนาการเมือง					
3.9 มีมาตรการในการตรวจสอบนักรการเมือง มีองค์กรที่ทำให้การเมืองโปร่งใส					
3.10 มีมาตรการที่ทำให้การตรวจสอบฝ่ายบริหารทำได้ง่ายขึ้น ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการใช้อำนาจในทางมิชอบของฝ่ายบริหาร					

ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.11 มีการกล่าวถึงการส่งเสริมจริยธรรมและศีลธรรมในสังคม					
4. ท่านเห็นด้วยกับข้อค้อยของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในประเด็นต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด					
4.1 ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ไม่ได้มีการถกเถียงโต้แย้งกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกันอย่างรอบด้านกว้างขวาง ทำให้ประชาชนไม่ได้รับข้อมูลที่เพียงพอ					
4.2 ภาษาที่ใช้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ส่วนใหญ่อิงภาษาคั้งเดิม เป็นภาษากฎหมาย หลายส่วนหลายตอนใช้ศัพท์เฉพาะมากเกินไป ไม่เป็นที่เข้าใจโดยทั่วไป					
4.3 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีที่มาจากการประชุมของประชาชน แต่กลับสามารถถูกแก้ไขได้ในรัฐสภา นับเป็นหลักการที่ขัดแย้งกันระหว่างประชาธิปไตยโดยตรงกับประชาธิปไตยแบบตัวแทน					
4.4 มีการพยายามรับรองการกระทำที่ละเมิดกฎหมายเพราะล้มล้างรัฐธรรมนูญ โดยการนิรโทษกรรมเพื่อคุ้มครองบุคคลบางกลุ่ม					
4.5 การกำหนดให้การเลือกตั้งเปลี่ยนจากเขตเดียวคนเดียว เป็นแบบรวมเขต นับเป็นการละเมิดหลักความเสมอภาคทางการเมืองหนึ่งคนหนึ่งเสียง					
4.6 การกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นแบบรวมเขต อาจส่งผลให้พรรคการเมืองอ่อนแอ					
4.7 การกำหนดให้การตรวจสอบฝ่ายบริหารทำได้ง่าย ส่งผลให้ฝ่ายบริหารขาดความเข้มแข็ง และไม่มีเสถียรภาพ					

ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.8 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีเนื้อหาในลักษณะที่เพิ่มบทบาทให้กับภาคราชการมากเกินไป จนทำให้บ้านเมืองถอยหลังไปสู่ระบบเจ้าขุนมูลนาย					

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงประชามติ

คำชี้แจง ประเด็นต่อไปนี้นี้มีผลต่อการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของท่านมากน้อยเพียงใด ให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ด้านกระบวนการจัดการออกเสียงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านคิดว่าการ ดำเนินงานตามภารกิจในการจัดการออกเสียงประชามติตามขั้นตอนต่อไปนี้ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีความโปร่งใส เป็นกลางและน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด					
1 ตรวจสอบติดตามความพร้อมในการดำเนินงานออกเสียงประชามติ					
2 มาตรการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงประชามติ					
3 ตอบข้อหารือ หรือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ได้รับจากผู้ปฏิบัติงานออกเสียงประชามติ					
4 ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ					
5 ประกาศกำหนดที่ออกเสียงประชามติ					
6 แต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียงประชามติ					
7 จัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียงประชามติ					
8 แต่งตั้งคณะทำงาน คณะบุคคลหรือบุคคลเพื่อทำหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานฯ เช่น การรับ-ส่ง รายงานต่าง ๆ					
9. การป้องกันการทุจริต ในการลงประชามติ					

ด้านการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์

ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านเห็นด้วย กับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ ในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด					
1.1 หากรัฐธรรมนูญผ่าน จะทำให้มีการเลือกตั้งโดยเร็ว					
1.2 เป็นการทำให้ประเทศสามารถเดินหน้าต่อไปได้ ทั้งด้านการเมือง ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ					
1.3 เป็นการทำให้บ้านเมืองสงบ ลดความขัดแย้ง					
2. ท่านเห็นด้วย กับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของกลุ่มต่าง ๆ ในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด					
2.1 ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีที่มาจากการรัฐประหาร					
2.2 การลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2551 เป็นการลงประชามติที่ไม่ยุติธรรม ประชาชนไม่มีทางเลือก เนื่องจากไม่ทราบผลล่วงหน้าว่าหากไม่รับแล้ว ประเทศไทยจะได้รัฐธรรมนูญฉบับใดมาใช้					
2.3 การลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ไม่ได้เกิดขึ้นภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนถูกปิดกั้นการรับรู้ข่าวสาร ขาดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง					
2.4 เพื่อเป็นการ ให้บทเรียนแก่สังคม โดยรวมว่า การรัฐประหาร ไม่มีทางแก้ไขปัญหาของประชาธิปไตยได้					

ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. ท่านเห็นด้วยกับการเคลื่อนไหว รมรงค์ ให้ประชาชน เห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญ ของกลุ่ม ต่อ ไปนี้ มากน้อยเพียงใด					
3.1 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ					
3.2 สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ					
1.3 พรรคการเมืองฝ่ายค้านเดิม เช่น พรรคประชาธิปัตย์					
3.4 พรรคการเมืองกลุ่มอำนาจเก่า เช่น พรรคพลังประชาชน					
3.5 คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.)					
3.6 พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย					

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านความคิดเห็น ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ของผู้มีสิทธิ

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงใน () ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

- ในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ท่าน ไปใช้สิทธิหรือไม่
 ไป ไม่ไป
- หากท่านไปใช้สิทธิ ท่านเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550
 เห็นชอบ ไม่เห็นชอบ
- ในการตัดสินใจ ลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ท่านตัดสินใจอย่างไร
 1. ตัดสินใจด้วยตนเอง
 2. ตัดสินใจเนื่องจากมีผู้อื่นแนะนำ
- บุคคลใดที่มีอิทธิพลที่สุดต่อการตัดสินใจของท่านในการลงประชามติ ต่อร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550
 1. ผู้นำชุมชน
 2. ญาติ คนในครอบครัว
 3. เพื่อน
 4. อื่น ๆ ระบุ

5. ท่านใช้เวลาานเท่าไร ก่อนการตัดสินใจในการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550
- () 1. ตัดสินใจขณะไปลงประชามติในวันลงประชามติ
 - () 2. ตัดสินใจก่อนวันลงประชามติ 1 วัน
 - () 3. ตัดสินใจก่อนวันลงประชามติ 7 วัน
 - () 4. ตัดสินใจก่อนวันลงประชามติมากกว่า 7 วัน
6. ในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ท่านมีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจหรือไม่
- () 1. มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ
 - () 2. ไม่มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ
7. โปรดระบุเหตุผลที่ทำให้ท่านเปลี่ยนแปลง หรือไม่เปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวกับการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550

คำชี้แจง ให้ท่านระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550

ตามความคิดเห็นของท่าน

1. ข้อเสนอแนะในการจัดการลงประชามติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญ

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะต่อฝ่ายที่สนับสนุนให้ “เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550

.....
.....
.....
.....

4. ข้อเสนอแนะต่อฝ่ายที่สนับสนุนให้ “ไม่เห็นชอบ” ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550

.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ	นายเอกชัย เรือนคำ
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน
สถานที่ทำงาน	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน
วุฒิการศึกษา	จบการศึกษาระดับปริญญาโท ศีษษาศาสตรมหาบัณฉิต สาขาการบริหารการศึกษา
2. ชื่อ	นายชนพัฒน์ ธิติเวศน์สกุล
ตำแหน่ง	ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครอง 6 ว)
สถานที่ทำงาน	ที่ว่าการอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน
วุฒิการศึกษา	จบการศึกษาระดับปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฉิต
3. ชื่อ	นายปรินทร์ จันงค์ภักดี
ตำแหน่ง	ปลัดอำเภอ หัวหน้าสำนักงานปกครอง 7
สถานที่ทำงาน	ที่ว่าการอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน
วุฒิการศึกษา	จบการศึกษาระดับปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฉิต สาขาการเมืองการปกครอง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวรณล สมบุญโต
วัน เดือน ปีเกิด	21 มกราคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
ประวัติการศึกษา	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาจิตวิทยาคลินิก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2547
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
ตำแหน่ง	นักวิชาการศึกษา